A SZATMÁRNÉMETI

KIR. KATH. FŐGIMNÁZIUM

1906—1907. ÉVI

ÉRTESITŐJE.

PÁZMÁNY-SAJTÓ SZATMÁR-NÉMETI

1907.

Felhívom a tanulókat ezen uton is, hogy saját érdekükben iratkozzanak be a jövő iskolai évre jelen év bezárása után, mivel mindenik osztályba csak korlátozott számban fognak felvétetni a tanulók. Beiratkozni lehet 29.-én a bizonyítványok kiosztása után, továbbá 30.-án és julius 1.-én 9 órától 12 óráig.

RATKOVSZKI PÁL,
igazgató.

A hajdani Szatmárvár helye, neve és keletkezése.

Ne gondoljunk ezen cim után égbenyuló bérc tetején fekvő festői várromra, mely előtt a vándor megáll s képzelmét szárnyára eresztve, nyitott szemekkel álmodik a fényes hajdankorról. A mi emlékeink sokkal szerényebbek. Itt-ott megrongált töltésmaradvány, szennyes árok, vizenyős kertek, nehány kődarab, egy-két épület: ennyi az egész. A köznapi ember megáll előttök és bosszankodik; az egészségügy harcosa a hatóságokkal és a magánfelekkel perlekedik: de a történet-búvár előtt becses emlékek ezek is. Szinte sajnálja, mikor egy homokszállitó szekér az utcán végig döcög, vagy egy monumentális épület emelkedik; azt gondolja magában: Te is a multnak egy emlékét pusztitod el.

Azért feltettem magamban, hogy mielőtt a haladó kor városunkat — előnyére ugyan — végleg kivetkőztetné régi formájából, utána kutatok a hajdani vár fekvésének s annak határait, valamint erőditési módját kikutatom.

Hires vár volt ez hajdanában. Nem emlitve föl azon irókat, kik a nemzeti történelemből úgy is ismeretesek, a következőknél találtam reá vonatkozólag rövid utalást.

Piker: Topographia magni Regni Hungariae. 1750.

Windisch: Geographie des Königreichs Ungarn. 1780. Eszerint Szatmárnak 6090 lakosa van, akiknek adója 5,510 frt és 40 kr.

Korszbinsky: Lexikon von Ungarn. 1786. Ennyi van róla feljegyezve: „Dieser Ort ist ehedem befestigt gewesen, wofon aber keine Spuren mehr vorhanden, als der Wall, welcher den Festungsplatz umgeben hat. Die Ursachen dazu gaben die vielen Rebellen, die sich hier aufhielten und den Bergwerken zu Nagy u. F. Bánya durch ihr Rauben u. Plündern viel Schaden zufügten.“

Minsicht: Neue kurze Beschreibung des Königreichs Ungarn. Szerinte: „Szackmar, oder Szatmar ein an den Siebenbürgischen Graenzen liegendes Städtlein wird von den zusammenstossenden Flüssen Szamos und Lapessus (!) umfangen. In der Stadt ein von Holz erbautes Schloss.“ Utal Orteliusra és Istvánfira.

Vályi András: Magyarország leirása. Szerinte 1370 óta vannak itt franciskánusok. A tanács katholikusokból és reformátusokból áll. Van itt harmincad, sóház, posta, a Károlyi grófoknak egy szabad kúriája. Legszebb házak: városház, városi vendégfogadó és kaszárnya.

Görög: Magyar Átlás. 1820. Egyik térképe azt mutatja, hogy Szatmár szigetben van, de a Szamos távolabbról jön hozzá.

Az eddig elősorolt művek csaknem mind megegyeznek a felületességben, az idegen eredetüek pedig hazai történelmünk eseményeinek ellenszenves tárgyalásában. Azt azonban mindegyik elismeri, hogy Szatmár erős vár volt s eredete a honfoglalás előtti idők homályában vész el.

Az első, aki városunk történetét pragmatikus műben tárgyalja, Szirmay Antal: Szathmár vármegye fekvése, történetei, és polgári esmérete cimü munkájában. Megjelent Budán, 1810-ben. Műve nélkülözhetlen forrás Szatmár multjára vonatkozólag.

Elődje nyomdokaiba lép Nagy Mihály: Nemes szabad királyi Szatmár-Németi várossának históriája két darabban. 1818. Az adatok lelkiismeretes összeszedése jellemzi krónikaszerü munkáját, mely tudtommal — ezen alakjában — nyomtatásban soha sem jelent meg.

Az ő művét „rendszerbe ütve s kiegészitve“ Bartók Gábor helv. hitv. gimn. igazgató adta ki 1860-ban.

Ide vág Jeney György debreczeni itélő-táblai birónak az 1790—1820. évi időközt felölelő korrajza ily cimmel: Egy szatmári civis emlékiratai. Bámulatos elmeéllel s megkapó elevenséggel csoportosítja az eseményeket, ugy, hogy műve nem csupán tanulságos, hanem igen élvezetes olvasmány is.

Az idézett művekben egy kérdésre nem találtam feleletet: Hol feküdt a régi vár? Melyek voltak határai? Személyes tapasztalatból már régen tudtam, hogy a falak nyomait hiába keresem; azért a vár sáncainak kifürkészéséhez fogtam. Mert lehetetlen — igy gondolkoztam — hogy ily nagy mélyedéseknek századok mulva is ne maradjanak felismerhető nyomai a belső telkeken. Ezen célból felkerestem városunk egy régi épitőmesterét, ki nevét szerénységből nem engedte közzététetni, s ő tapasztalatait készséggel bocsátotta rendelkezésemre. A megjelölt helyeket a tulajdonosok engedelmével bejárván, kitüzött feladatommal nagyjában rendben voltam már, de azért elhatároztam, hogy felkutatom a városi és az egyházmegyei levéltárt, hogy lehetőleg pontos adatokat szerezzek. Fáradságom kielégitő eredménynyel járt.

Szatmár várát 1705-ben Károlyi Sándor kuruc generális dulta fel 17 hónapi ostrom után. Ugy látszik azonban, hogy rombolásával csupán a vár erődjellegét szüntette meg. Mert még ugyanazon évben alázatos felterjesztést[1]) intéznek a szatmáriak II. Rákóczi Ferenc fejedelemhez s kérik, hogy az elhányt vár helyén levő korcsmát, vizimalmot s másféle épületeket és telkeket adja vissza azon polgároknak, kik reá just formálnak. Az érdekes levél szövege szóról-szóra a következő:

„Nagy alázatosan Nagyságod előtt declarálni akarjuk, hogy minekutánna Szathmárnak a várason kivül levő vára demoliáltatott, és azon vár, melly mostanában demoliáltatik, fundáltatott volna, akkori szatthmári bizonyos conciviseknek civilis fundusok elfoglaltatván, azon fundusokra ezen mostani épittetett, aminthogy vadnak ma is familiák, akik per tradi-

tionem mostanában is magok telekjeiket jól tudgyák, azonban cessante ratione, in quam occupati sunt fundi, ut iidem ad priores Dnos redeant, iustitia suadet. Nemkülönben minekutánna a régi vár elromlott volna, mint civilis fundus nem más, hanem a Város birodalmában maradott mind ez mai napig. Ami azon várban levő épületeket illeti, mivel valamire való épület ottan azon házaknál, kikben a Commendans és profontmester laktanak, nem lévén, a többi penig alávalók és a régiség miatt romlásokhoz közelebb levő, apró házak, ezekkel együtt a Commendans Háza félét Város közönségei házának, ugy a Profontmester háza félét is közönséges haszonra forditandó háznak, kikben beleszorulhatván és vonódhatván, azokbul pusztult városunkat jó módgyával megépithetnők, számunkra hadni. Vagyon ismét két Élésház, kinek edgyikét, azt tudniillik, melly buzás Ház volt, interim mig templomot éppithetnénk, Isteni szolgálatra applicalni, a Cejt- (Zeug?) házat penig, melly is avult és romlásához közelit, a bennt levő órával együtt, oskolának minekünk adni, terhére ne legyen Nagyságodnak, mivel másként is az előszámlált publicumokat néző éppületeknek megépittetésekre magunktul tehetségünk nincsen."

Ezen felterjesztésből, mely az akkori elüljáróság értelmi fokát is elárulja, előttünk van a vár akkori képe. A magánosok apró viskóin kivül nincs abban más nagyobb épület, mint a parancsnoké, az élelmező biztosé, két éléstár és a hadiszertár. Ide kell még sorolnunk a maig fennálló jezsuitarezidenciát és egy azóta összeomlott katholikus templomot. Látjuk belőle azt is, hogy az 1705-ben lerombolt vár előtt voltak Szatmárnak régibb várai is, melyek egyikére még visszatérünk.

Ugy látszik, hogy a nagy szabadsághős csak részben teljesitette a szatmáriak kérelmét. Emberszeretete nem tagadhatta meg a hajléktalanoktól, hogy a városban ideiglenes lakást ne vegyenek, de politikai előrelátása nem bizhatott a polgárokban, kik azelőtt oly makacsul védték a király zász-

lóit. Meg aztán sok is volt köztük az idegen elem. Már 1708-ban sürgeti[2]) gróf Károlyi Sándor kuruc generális a szatmáriakat, hogy költözzenek ki a várból és épitsenek magoknak a városban házakat. Valószinüleg félt, hogy segitségükkel az ellenség ismét használható állapotba helyezi a várat. Erre vall az is, hogy 1711. szeptember 19-én, tehát közvetlenül a szatmári békekötés után, gróf Löwenburg Fridrik a vár megerősitésére tiz szekeret, két ácsot és ezek mellé napszámosokat kér az elüljáróságtól.[3]) Nem lehetett még ott olyan nagy a pusztulás, hol ily csekély munkaerővel is célt lehetett volna érni.

Az erődités — nem tudni miokból — elmaradt, de a katonai kincstár még jóideig szemmel tartotta a romokat. Még 1721-ben is megtiltatta[4]) a szepesi kir. kamara által a városnak, hogy a polgárok a vár anyagát el ne merészeljék hordani. Végre 1723-ban báró Salzner váradi katonai parancsnok megengedte a polgároknak, hogy a vár helyére épitkezzenek, de oly feltétel alatt, hogy házaikat saját költségükön tartoznak elhordani, ha ő felsége oda ismét várat épitene.[5])

A királyi engedély folytán a vár belső területe benépesült, falainak használható anyagát szétkapkodták az épitkezéshez, csupán a mély sáncok maradtak meg köröskörül, mint azt Korbinszkynek idézett műve is bizonyitja. Több mint egy félszázad mult el, mig a magisztrátusnak 1780-ban eszébe jutott a vár árkát felméretni és a szomszéd tulajdonosoknak megfelelő árban kiosztani. Ezek nevei: Haim János, Folk János, Strek János, Prém Lőrinc, Langer Jakabné, Csauz Salamon, Kondor János, Simon kötélverő, Orosz Nagy Mihály kovács, Győczei, Simon Miklós, Szabó György, Pós János suszter, Csala Györgyné, Molnár István, Szutsányi Mihály, Vincze Mihály, Vári János, Nagy György, Bartók János, Patai Imre, Tóth György borjupásztor, Kozma István, László András, Takács András, Csüngő István, Szikra Mózes, Mónus András, Sugár György, Szemerei András és Nagy György ménespásztor; az előbbi malomhelyéhez,

az utóbbi a töltés melletti házához kapott „egy kis czikkelyt.“[5])

Hol vannak már ezen nevek viselői? Sőt hol van a legtöbbnek családja is? Az tünik ki a felsorolt nevekből, hogy a város törzslakossága nem maradt érintetlen azon sváb népvándorlástól, mely kevéssel azelőtt Szatmár vármegye elpusztult helyeit benépesitette. De ugy ezeknek, mint a többinek utódaitól hiába kérdeznők ma, hol volt a vár árka. Pedig Nagy Mihály 1818-ban azt irja, hogy még mindenütt látható.

Szerencsére sem a felsorolt tulajdonosok, sem jogutódaik nem fizették le a telkökhöz kimért árokért a reájok rótt összeget; igy tehát a városi tanács 1839-ben megbizta Laza János mérnököt, a nem régen elhunyt hasonló nevü kanonok édes atyját, hogy mutassa ki hivatalosan, kik és mekkora hosszuságu területet kaptak az árokból. Előterjesztése eképpen szól:[6]) „A vár árka a Beke házától a Munkácsi házáig, innét a Répási házától a Nagyujutca végéig az udvarok vagy kertek alján haladt s igy végződött a Szamosban.“ Elő is sorolja a Beke- és Munkácsi-féle házak között a tulajdonosok neveit:

Vida György és Beke Lajos telkei között . .	16⁰	4'	hosszu terület
„ „ és Radványi Zsigmond telkei között	8⁰	3'	„ „
„ „ és Hunyadi Mihály telkei között	6⁰	2'	„ „
Hunyadi Mihály és Konyárdi Mihály telkei között	7⁰	5'	„ „
Marosán György telkén keresztül	4⁰	3'	„ „
Kosko József telkén keresztül	6⁰	5'	„ „
Pap Péter és Kosko József telkei között . .	12⁰	5'	„ „
Várallyai István és Mátyus Sándor telkei között	8⁰	4'	„ „
Várallyai István és Hunyadi Mihály telkei között	6⁰	5'	„ „
Csermák Antal és Hunyady Mihály telkei között	11⁰	3'	„ „
Csermák Antal és Gall József telkei között .	10⁰		„ „
Oravetz és az orgonista telkei között . . .	3⁰	2'	„ „
Munkácsi Sámuel és az orgonista telkei között	4⁰	3'	„ „
Munkácsi Sámuel és Bacher János telkei között	30⁰	5'	„ „

Ezen adatok már elegendő világosságot nyujtanak arra, hogy fényök mellett eligazodhassunk, mert városunkban van-

nak még olyan öreg emberek, kik az 1839-ki év viszonyaira elég világosan emlékeznek. Igy például, ha tudjuk, hogy a Beke-féle telek ma a Borosné tulajdona, a Pap Péteré a régi postaépület, a Csermák Antalé a Günther-féle telek, az Oravetzé a Kath. Kaszinó, a Munkácsi Sámuelé a mai Vámház, a Bacher Jánosé a Schwarz-féle emeletes ház, a Répásié a Róm. Kath. Népiskola, a Nagyuj-utcát pedig ma Batthyányi-utcának nevezik: nagyjából előttünk áll a hajdani vár árka. Sőt ma is jelentékeny mélyedés és itt-ott kellemetlen árok jelzi a hajdani védelmi vonalat, mellyel számot kell vetniök majd a csatorna-hálózat tervezőinek, mert a belvizek ma is ebbe gyülekeznek.

Könnyebb tájékozódás céljából vegyünk kezünkbe egy térképet s kezdjük körutunkat a Római Kath. Népiskolánál. Ott van előttünk az iskola és a kanonoki lakás között a vár árkának félreismerhetlen maradványa, mely nyugati irányban a Deák-téri nagypréposti telek felé vonul. Mielőtt azonban ezt elérné, átcsap a Korona-vendéglő telkére. Még a mult század elején kőhid kötötte itt össze az Eötvös-utca két oldalát. A Korona-vendéglő telkéről a jezsuiták kertjébe vonult át. Itt még egy évtizeddel ezelőtt is nyilt csatorna hirdette a hajdani várárkot. A jezsuiták telkéről a régi zsidó templom mellett elhaladva, a mai Mértékhitelesitő Hivatal telkére kell átmennünk s ettől kezdve a várdomb-utcai és a Battyányi-utcai telkek érintkező végein mindenütt láthatjuk a várárkot.

Térjünk ismét vissza a Római Kath. Népiskolához. Forduljunk a Vámház-felé s itt beköszönvén, menjünk le ennek mélyen fekvő kertjébe. Ettől kezdve a Korányi-féle telek kertjéig mindenütt a régi sáncok maradványait látjuk. Különösen feltünik ez, ha a Kath. Kaszinó magas erkélyéről tekintünk végig a tájékon. Azok az urak, kik itt a kerti tekepályán Kriegspartiet játszanak, (Bocsánat a német szóért!) nem is sejtik, hogy hajdan ugyanazon helyen sokkal komolyabb harci játék folyt a kurucok és a labancok között. Ettől kezdve csupán itt-ott találjuk a hajdani sáncnak valami csekély nyo-

mát egy-egy mélyedésben; ennek okát abban kell keresnünk, hogy ettől kezdve az Eötvös-, Majláth-, Kossuth- és Várdomb-utcák rövid közökben metszették s igy részint a város, részint a telektulajdonosok kénytelenek voltak az épitkezéseknél feltölteni. De azért részint a helyszini szemle, részint a tradició alapján bizonyosra lehet venni, hogy a vár árka a Keresztszeghy-féle telek mellett elhaladva, a Kiss Gedeon kertjét érintve, a Hellermann-féle telken és a Kratz-féle házon át vezetett a várárok alsó vége felé.

Hogy mennyit tesznek a tulajdonosok — most kétszáz év mulva is — telkeik feltöltésére, azt részint saját szemeinkkel látjuk, részint az ő nyilatkozataikból tudjuk. Egy várdomb-utcai tulajdonos rövid tiz év alatt ezerkétszáz szekér homokot hordatott telkére s azért még ma is nagyon lejtős. A Deák-téri kanonoki lakás régebbi tulajdonosa több mint négyszáz szekér földdel igyekezett kis kertje talaját magasabbra emelni s azért mégis lépcsőkön kell oda lemenni.

Találjuk még Szatmáron más védőművek félreismerhetlen nyomait is. Bizonyára mindenkinek feltünt, hogy a Rákóczi-utcai éjszaki oldal kertjei mind mélyen feküsznek. Hivatkozom az előttem jól ismert Boros-féle, a régi Kath. Kaszinó, Irsik-konviktus stb. telkeinek végeire, melyek a százados iparkodás dacára is egyformán éjszaki irányban lejtősödnek; némelyek közülök oly hirtelen, hogy lépcsőn kell a kerthelyiségekbe lejárni. Az idézett érdemes épitőmester nem olyan régen a Hám-János-utcában a Vajai-féle háztól a Bárdóly háza felé az utca talajában egy másfél méter szélességü falat talált s mellette oly nagy mennyiségü emberi csontot, hogy öt-hat szekérrel kellett elhordani. Hasonlóképen emberi csontokra és sok égett buzára akadt a ref. ujabb papilakás épitésénél is, ami ismét háborus időket juttat eszünkbe. Talált ezen tájékon a földben temérdek sok füzfa-vesszőt. Ezt azonban nem kell föltétlenül ostromműnek tulajdonitanunk, mert mint a „Szatmári Czivis“ feljegyzéseiben olvasom, a régi nemes város bölcsesége ezt utcaburkolatul is használta.

Ez volt tehát az aszfalt-betonjáró őse, éppen ugy, mint a villanyvilágitásé az olajmécs és faggyugyertya. Várfalra találtak még a Haller-ház épitésénél is.

Laza János mérnök 1839. évi emlitett beadványában még két más árkot is emlit. Az egyik a Kisuj-utca és Nemes-utca között (Tompa- és Petőfi-utcák) volt, a másikat a vargautcaiak (Báthory-utca) töltötték föl és kertjeikhez csatolták. Akkor merült föl ezen régi földvágások kérdése, mikor a város először kezdett komolyan a belvizek levezetéséről gondolkozni. Laza azt szerette volna, ha a vár árkát a Lóoskola mellett (Ma a vasutas gyermekek intézete) a Hajnalhasadási csatornán keresztül (Ma a város istállójának vidéke) csapolják le a Szamosba.

Ezek után lássuk, hogy mikép volt ugy a vár, mint a város megerősitve.

A szatmári vár földvár volt. Istvánfi szerint „ex materia et argilla", épületfából és agyagból épült.[7]) Megerősitésén gyakran három vármegye népe is dolgozott az országgyülés rendeletéből.[8]) A várost is földből és fából készült védőművek, az ugynevezett palánkok s ezek előtt árkok védelmezték. Emlékirataiban II. Rákóczi Ferenc igy irja le az ilyen műveket.[9]) Erőditvényök nem állott egyébből egy keritésnél, melyet egymástól két-három lábnyira levert lehető leghosszabb cölöpök alkottak, melyek sövénnyel voltak összefonva s pelyvával kevert sárral tapasztva. Szintén ekkép egybefont gerendákból készültek ama négyszögek, melyek az erőditvényekből kisarkaltak s annak bástyáiul szolgáltak. Ezen helyek akkor erősek voltak, mert a fegyverszünet értelmében (Vasvár, Karlovicz) ágyukat használni tilos volt s igy mind a két fél meggyőződött bevehetetlenségükről. Példabeszéd volt, hogy csak a kutya jár gyalog s hogy arra valók az állatok, hogy az embereket hordozzák. A gyalogság hasznát legkevésbbé sem ismerték s nem tartották egyébre valónak, mint a várak és palánkok kapuinak őrizésére.

Még egy régebbi iró, Szalárdi János, beszél Szatmár erőditvényeiről I. Rákóczi György felkelése alkalmával.[10]) Azt

mondja, hogy napnyugat és éjszak felé kazamaták (lövőrésekkel ellátott félig-meddig földalatti helyiségek) voltak; a vár nagy erős földtöltésből s azonkivül tapaszos palánkból állott.

Mindezt összegezve abban kell megállapodnunk, hogy a váron kivül, melynek árkait már leirtuk, a várost palánk védelmezte. Ez pedig a Rákóczi-utca (világtáj szerinti) éjszaki oldalán vonult el s innen csapott át a Varga-utcára. Ezen védelmi vonalon belül voltak egyes kazamaták, melyek maradványai azon földalatti vastag falmaradványok.

Azonban a város legfőbb erőssége az volt, hogy a Szamos folyta körül; tehát Szatmár várával együtt szigetben feküdt. Bejött a Pirosberek tájékán s a Teleki-utcai kertek aljához érve, egyik ága az Árpád-utcán, mai medréhez kanyarodott, a másik ága a Kossuth-kerten, Kovács Gusztáv-féle parkon keresztül, máig is felismerhető nyomokon, a Vesselényi-utcába fordult, honnan az irgalmas nénék telkén, a Vizutca déli oldalán át a Dinnyés-kertbe ömölve, egyesült a másik ággal. De a szatmáriak azért egy másik védőműről is gondoskodtak kelet felől. Megásták az Árpád-utcai mély árkot, mely a Fülencsés-tóval s ennek révén a Kis-Szamossal közlekedett. Ezen tul a mai Hunyady-, Teleki- és Attilautcák nem léteztek; éppen azért, még a mult század elején, mikor épülni kezdtek, „Ujváros“ volt a közös nevök.

A város főerőssége a Szamosvize volt. Ha kellett, ez töltötte meg az összes védő sáncokat. A mai kor embere talán mosolyogni fog ezen állitásomra, mert eszébe jut, hogy ma, nyáron a Szamos néha két öl szélességnyire szorul össze, télen pedig, ha befagy, akár szekérrel járhatnak rajta. De ami az elsőt illeti, ne tévesszük szem elől, hogy nehány száz évvel ezelőtt a Szamos vizbősége sokkal állandóbb volt, mint most. Mert akkor még érintetlenül állottak az erdélyi erdőségek és Szatmárt is egy csaknem szakadatlan erdőláncolat kötötte össze az Avashegységgel. Már pedig tudjuk, hogy a tömeges erdőség mily kitünő felleggyüjtő s mennyire jó csapadék-rezervoár. Az erdő a lehullott csapadéknak csupán

egyharmadrészét engedi rögtön lefolyni, a többit pedig lassan szivárogtatja el. Nem történhetett meg tehát az, amit korunkban annyiszor tapasztalunk, hogy a Szamos amily gyorsan árad, éppen oly hamar apad. Hja, akkor még a Homoród vize is malmokat hajtott! Más részről hajdan még Szatmár talaja is sokkal mélyebben feküdt, s igy könnyen betölthette valamennyi mesterséges árkát a viz.

Ami pedig azt illeti, hogy tél idején a viz befagyott s az ellenségnek biztos utat nyitott, utalok a Szatmárnál még tipikusabb eredetü ecsedi várra, mely a hasonló nevü láp közepén feküdt s mely körül a „Siralmas Krónika“ szerzője szerint, tél idején a jobbágyok szakadatlanul vágták a jeget, hogy azon át az ellenség meg ne lephesse. Igy tettek a szatmáriak is 1683-óta.[11]) Szatmárvár 1705-iki pusztulásának is az volt a döntő oka, hogy a kuruczok sokkal biztosabb erősségnek tartották Ecsedet, mint Szatmárt.

Az eddig elősorolt adatok alapján előttünk áll a régi Szatmárnak vizárkoktól rovátkolt süppedékes alakja. Hátha még azt tudjuk, hogy ezt a sárfészket évente háromszor-négyszer elöntötte a Szamos árja! Annál biztosabb volt az ellenségtől. Panaszolkodtak is emiatt szerfölött a püspökség felállitása után a kanonok urak, kiknek éppen a várárok mellett mértek ki telkeket. 1816. évi felségfolyamodványukból itt idézem az ide vonatkozó sorokat, az eredeti latin szövegből magyarra forditva:

„Általánosan hirhedt Szatmár-Németi arról, hogy az ország városai közől majdnem a legmocsarasabb és évente többször van kitéve a mellette elfolyó Szamos kiöntésének. Annyira mély fekvése van, hogy mikor a Szamos megárad, ennek gátak közé szoritott vize egy öllel, sőt többel is magasabban áll a város utcáinál. Ennélfogva a földszinti házak ugy a lakosokra, mint butoraikra nézve igen ártalmas nedvességgel vannak telitve. Ez leginkább a földszintes kanonoki lakásokban igen kellemetlen, mert a telket, melyre épitve vannak, a régi vár árka érinti. Ez pedig sohasem szárad ki

teljesen, hanem hol mocsaras, hol pedig a záportól megáradva, valósággal kiönt.“[12])

* * *

A Szamosról annyi szó esett már, hogy annak hajdani folyására is ki kell térnem. Bizony sokkal vitézlőbb multja volt neki századokkal ezelőtt, mint aminő a jelenje, mikor annyi ezer és ezer béklyót raktak rakoncátlan nyakára.

Szirmaynál ezt olvassuk róla:[13]) „Udvarin felül kibocsát magából egy eret, melyet a lakosok Sárnak neveznek, és ez déli oldalával Batiz, Lázári és Fülesd falukat mossa, ahol a Túr vizébe foly. Éjszaki oldalával pedig Rozsály mezővárost és Tisztaberek nevü falut érdekli. Tovább Szamos vize Ombodi falun alul szigetet formál és a szatmáriakat a németiektől elválasztja. Ezen szigetnek éjszaki csucsából megint kibocsát egy eret, mely a lakosok által Erjének neveztetik és Jánk és Fehérgyarmat mezővárosoknál, Nagy- és Kisszekeres faluknál a Tiszába folydogál. A vidék melyet — itt le nem irt — főágával együtt közrefog, Szamos-köznek mondatik.“ — De legszövevényesebb utja volt Szatmáron felül és alul, ahol az ugynevezett lankák terülnek el. Szent-Mártonon alul egy éjszaki nagy kanyarulattal körülfolyta azon tért, mely a katonai térképen Berek Putru névvel van jelölve. Innen egy déli irányu félkörrel a Halványt, egy éjszakival a Nagyberket ölelte át. Ezen alul a már leirt módon két ágat bocsátott a városba, melyek a Dinnyéskertben egyesültek. További utját még most is szemmel tarthatjuk, ha egy délutáni kellemes sétára szánjuk rá magunkat a Dinnyéskert, Latorszeg, Nyigerszeg, Borszeg északi oldalán. Mindenütt ott találjuk hol szélesebb mederben, hol egy-két méter szélességnyire összeszoritva a Holtszamost A balparton is ott találjuk Vetés alatt a Kis- és Nagytajtiban és a Gorzsásban a régi meder maradványait, melyekben kövér kaszálók, árnyas füzesek, pompás gyümölcsösök váltakoznak süppedékes helyekkel és mély tavakkal. A nép kép-

zelő tehetsége az egyiktől „Pokoltó“ névvel riaszt vissza. — A Szamos ezen sok kanyarulatát a vizszabályozás szüntette meg.

Erre vonatkozólag oly hiányos és zavaros ügyiratok maradtak fenn a városi levéltárban, hogy ha az egykoru Nagy Mihály polgármester iratai nem volnának kezünknél, egyáltalán lehetetlen volna eligazodni.[14])

Az ő feljegyzései szerint 1760. évi március 9-én határozták el, hogy a Szamos vize egy árokra vétessék s igy a két város közt folyó ága elzárassék.

1771. julius 20.-án a Szamosparton levő fákat kivágták, nehogy vizbedülésükkel a hajózást meggátolják.

Már 1774-ben sóval terhelt tutajok jöttek le Erdélyből. De minthogy különösen a sok malomgát fogta el a vizet, gróf Károlyi Antal, vizszabályozó királyi biztos, 1777-ben rendeletet bocsátott ki, hogy azokat rontsák el. S mikor a tulajdonosok megtagadták az engedelmességet, katonaságot küldött a városra. De a karhatalmat utóbb a tanács kérésére visszarendelte. Ehelyett a következő évben, augusztus 14.-én az egész város népét kirendelte a Szamos-meder kitisztitására. Ezen munka több éven át folyt és pedig oly eredménnyel, hogy 1782 óta a sót szállitó tutajok akadály nélkül uszhattak le Erdélyből.

Minthogy azonban a Szamos nagy kanyarulatai még mindig szerfölött lassitották a viz folyását, gróf Károlyi Antal elhatározta, hogy átmetszések által segit a bajon. 1782-ben Mezei nevü földmérője által tervet készittetett a postakerti átvágásra. A munkát az egyesült két város végrehajtotta s a költségeken ugy osztozkodtak meg, hogy azoknak kétharmadát Szatmár, egyharmadát Németi viselje. Két évvel utóbb a dinnyéskerti kanyarulatot szüntette meg. Sokkal szerencsétlenebbül ütött ki az a kisérlet, mellyel a Szamos medrét a Kőkerten, Borszegen és Latorszegen át akarták egyenes vonalba venni. A már félig-meddig kész munkát a város kormányzatában előállott zavarok miatt félbehagyták, de a Sza-

mos addig nem pihent, hanem az uj medret eliszapositotta. Végre báró Vécsey Miklós, vizszabályozó királyi biztos, ujból erélyesen munkához látott és 1818 körül az előbbi vájástól eltérő vonalban, a Kőkerten, Borszegen, Latorszegen és Tajtin keresztül, a mai medret ásatta.

* * *

Volt Szatmárnak egy régebbi vára is, mely az Árpádház uralkodásának végén, a várszerkezet megszünése alkalmával pusztult el. Anonymus szerint[15]) a honfoglaló magyarok már itt találták s a Ménmarót országához tartozott. Amint a Névtelen elbeszéli, Szabolcs és Tas vezérek Szatmár várát három napi ostrom után elfoglalták és Ménmarót katonáit börtönre vetették. Ezután túszokat szedtek a lakosoktól hűségök biztositására, megrakták a várat őrsereggel, magok pedig tovább vonultak Erdély meghóditására.

Minthogy azonban a kritika Béla király névtelen jegyzőjének hitelességét több tekintetben meggyengitette, egyéb adatok híján a későbbi oklevelekhez és a történelem segédeszközeihez kell nyulnunk, hogy Szatmár keletkezésére s hajdani multjára, az induktiv módszer segitségével, némi fényt deritsünk. Ilyen segédeszközöknek kinálkoznak a földrajz és a nyelvtudomány.

Már láttuk, hogy Szatmár egészen a Szamos áradványi talaján fekszik. Ezen folyó kiöntései tették termékennyé szántóföldjeit és legelőit, ennek süppedékei tették megközelithetlenné várát, a gőzgépek feltalálása előtt ez hajtotta malmait, ezen szállitottak fát, sőt némely iparágnál is nélkülözhetlennek mutatkozott vize. Szóval Szatmár, ami volt, azt mind a Szamosnak köszönhette. De bizonyára ennek kell tulajdonitani keletkezését is. Mert határozott bizonyitékaink vannak arra nézve, hogy Szatmár hajdan a sókereskedés egyik középpontja volt, különösen pedig, hogy Désaknáról szállitottak ide sót; már pedig ezt kényelmesebben és kevesebb költséggel nem tehették, mint a Szamos vize felhasználásával.

Mai időben, mikor oly olcsón és oly kevés fáradsággal jutunk ételeink ezen nélkülözhetlen „fűszeréhez“, eszünkbe sem jut, hogy vele törődjünk. Csupán ha idegen világrészek utazói értesítenek bennünket, hogy minő kinokat állottak ki, mikor sókészletük elfogyott, leszünk figyelmesek arra, hogy az emberi szervezet el sem lehet nélküle. A régebbi évszázadokban pedig, mikor a fejedelmek kényük-kedvük szerint emelték a só árát, vagy pedig a háborus idők akadályozták a sószállítást, kimondhatlan sok nyomoruságnak lett oka a só hiánya. A nép, mely magasabb eszmék iránt ritkán mutat fogékonyságot, akárhányszor a só drágasága miatt ragadott fegyvert. Hazai történelmünk tanusága szerint Szent István azért indított háborut Ohtum ellen, mert ez a Maroson szállított sót lefoglalta.[16]) II. András király uralkodása alatt, 1232-ben a beregi erdőben tartott országgyülés főtárgya is a só szétosztásának szabályozása volt.[17]) Azt tanuljuk meg belőle, hogy a templomok és a szerzetesházak arra rendelt helyiségeibe szállították a király sóját s ott őrizték azt az illetékes főpap és egy sótiszt pecsétje alatt. Szent István napjától Kisasszony napjáig és Szent Mihály napjától Szent Tamás apostol napjáig válthatta ki azt a király megszabott árban. Amit ki nem váltott, az az egyházé lett és szabadon kereskedett vele. Továbbá minden egyes püspök kapott megfelelő mennyiségü sót papjai számára s azt belátása szerint osztotta szét közöttük. Fontos intézkedés lehetett ez akkor. Kitünik abból, hogy a királynak a maga és utódai nevében esküt kellett tennie Jakab biboros, pápai követ kezébe ezen végzések megtartására.

Ahol vár volt, ott abban őrizték a király sóját. Szatmárnak különösen ilyen rendeltetése volt; azért nevezi Párizpápai Borgum Centenariumnak[18]), mázsáló várnak, Szatmárt az ő szótárában. De különösen fontos Károly Róbertnek egy 1310-ben kelt oklevele[19]), melyben a désvári Ágoston-rendü szerzeteseknek azon kiváltságot adja, hogy minden szekér után, mely sóval terhelve Désaknáról Désvárra jön, két darab kősót kapjanak; s megengedi nekik a király, hogy az igy, vagy bármi

módon szerzett sót akár Désváron, akár Szatmártt, vagy bárhol szabadon árusíthassák, anélkül, hogy őket a kamaraispán vagy bármely királyi tisztviselő ebben megakadályozhatná, vagy reájuk adót vethetne.

Ezen okmányba nem véletlenül került be Szatmár neve. A szerzetesek bizonyára itt akarták eladni sójokat s itt akadályozhatták volna meg őket a királyi tisztek; Szatmár tehát az Erdélyből tutajon szállított sónak egyik főpiaca volt. Erre fekvése tette alkalmassá. Mert ott terült el, ahol a Szamos nemcsak a hegyeket, hanem az aljukban elvonuló erdőövet is elhagyta és a fűvel borított Alföldre ért. Itt a környék lakosai akadálytalanul megközelithették, a város polgárai pedig biztos menedéket találtak az alacsony partvidék mocsarai között hányt földsáncok mögött. Igy lehetett ez már a honfoglalás idejében is. Szláv lakói Grádnak, vagy Gorodnak nevezhették, Surungrad (Csongrád), Visegrad, Bellarad példájára. Véleményem szerint ennek emléke a Giród-utca nevében maradt fönn mind e mai napig. A Szent István korában betelepülő németek a benne folyó sókereskedésről mai kiejtés szerint Salzmarktnak, sóvásárnak nevezték el. Valószinü, hogy e vendégek a mai Hollandia területéről költöztek ide, mert a neufriesben hivják a sót ma is „sat"-nak, a niederländischben pedig „zout"-nak[20]). A Satmarkt-ból, vagy Zoutmarkt-ból lett okirataink „Zotmár"-ja, vagy pedig a magyar népnyelvben szokásos hangcserével a népies „Szakmár", mely megnevezés régi történetiróinknál is a legáltalánosabb.

Ez városunk nevének egyedül helyes megfejtése; a többi mind kísérlet számba menő részint tudákos, részint szerencsétlen szószármaztatás.[21]) Némelyek a héber nyelvben keresték eredetét és nekik „szomoru áradást", vagy „keserü italt" jelentett, mert a város lakóit a Szamos vize gyakran döntötte nyomoruságba. Mások a latin nyelv „satum" (vetés) szavában látták városunk nevének gyökerét, mert a „vetés-ár" elnevezés szerintök jobban megfelel a mi kalásztermő rónaságunk alaptulajdonságának. Voltak olyanok is, kik Zothmar ispánt tar-

tották városunk névadó hősének. Ezeket csupán megmosolyogjuk. De az ellen, mint történelmi anachronismus ellen kell tiltakoznunk, hogy Szatmár nevét az oláh nyelv „szatu mare“ (nagy falu) szavaiból származtassák. Mert nem is emlitve azt, hogy az oláh népelem soha sem volt városlakó, elégséges bizonyiték az is, hogy Hedri Antal szatmári jezsuitafőnök még 1757-ben sem emliti őket azon statisztikában[22]), melyet a szatmárnémeti vallási viszonyokról az egri püspökhöz felterjesztett. Azt mondja, hogy a várban mintegy 20 katholikus pár és kétszer annyi református lakik; vannak itt ruthének is. Németiben a katholikusok száma ugyanannyi. A szövegből azt lehet kivenni, hogy a többiek mind reformátusok; oláhokról egy szót sem szól. Az ő bevándorlásuk későbbi keletü, ugy hogy csupán 1805-ben állitottak külön parochiát, miután mintegy hatszáz lélekre szaporodtak.[23])

Szatmár tehát sóvásárt, vagy sópiacot jelent. Az elősorolt bizonyítékokon kivül emellett tanuskodnak a külömböző évszázadokból származó azon adatok is, hogy Désről tutajon szállitottak sót a Szamoson egészen a Tiszáig. Megemliti ezt a XVI. századbeli Verancsics[24]); ugyanezt jegyzi fel 1782-ből Sarkadi Nagy Mihály[25]), midőn elbeszéli, hogy a Szamos szabályozása már annyira haladt, hogy „ismét sós szálak jelentek meg a Szamoson.“ Emellett szól a Szatmáron ősrégi idő óta létezett sóhivatal is.

A régi sóházat a közös hadsereg kaszárnyájától délkeletre ma is ismeri mindenki városunkban. Mielőtt pedig ez épült volna, a Szirmay-utcai Kiszely-házban volt a sóhivatal.

Németi neve szláv hatás alatt keletkezett. Régiesebb alakjai: Nempti, Nemphty, Nemti, éppen ugy hangzanak, mint például Lengyelországban a hasonló koru német telepítvények „Nemci“ neve. Sok ilyen elnevezésü község volt az ország minden részében.

Volt még a városnak egy harmadik része is: a Hóstáncz. Neve annyit jelent, mint városalja, előváros (suburbium).[26]) A XVII. században jelentékeny városrész volt, ugy hogy

külön református lelkészt tartott. De 1680-ban Apaffy Mihály erdélyi fejedelem gyülevész hadai felégették s azóta a legutolsó évtizedig csupán nevében élt.[27]) Most ujra épül.

Régi emlékekkel nem büszkélkedhetik városunk. Tervszerü ásatásokat sohasem kísérlettek meg; ha valami a föld mélyéből előkerül, azt mindig a véletlennek kell tulajdonítani. Tudomásom szerint a legérdekesebb leletre a Lechner-féle ház építésénél akadtak. A tulajdonos és egyben építőmester éppen ebédelni ment családja körébe, mikor egyszerre nagy zsivaj ütötte meg fülét. Kirohan és akkor látja, hogy alapvájással elfoglalt munkásai éppen akkor fosztogatják ki egynehány napfényre került sirbolt tartalmát. Amit még lehetett, azt megmentette s a csontokat tisztességesen elföldeltette; természetesen az értékesebb tárgyak visszahozhatlanul eltüntek a napszámosok zsebeiben. Az építőmester neje egy kis gyűjteményt állított össze az ott talált tárgyakból. Van köztük három átlyukasztott rézpénz, melyek ugylátszik az elrejtett arany- és ezüstpénzekkel együtt az eltemetett nők nyakékéül szolgáltak. Az elsőnek felirata: Lud. XIIII. D. G. Fra. Et Nav. Rex. 1662. (XIV. Lajos, Isten kegyelméből Franciaország és Navarra királya). A másodiké: IO. CAS. D. G. REX POL. (János Kázmér, Isten kegyelméből Lengyelország királya). A harmadiké: LEOPOLDUS D. GR. I. S. A. G. H. B. REX. ARCHID. AUS. DUX. B. 1657. (Lipót, Isten kegyelméből mindig fölséges császár, Galicia, Magyarország, Csehország királya, Ausztria főhercege, Burgondia hercege.)

Mily különös ezen három uralkodó pénze igy egymás mellé állítva, kik oly befolyást gyakoroltak a Rákóczi-fölkelésre! Van ezen gyűjteményben egy bronzérem, egyik oldalán Jézus, a másikon a Bold. Szűz domborművü kitünő képével. Az elsőnek körirata: IN ME SPERANTUR OMNIA. (Bennem lehet mindent remélni.) A másiké: MATER JESU CARISS. ORA P. N. (Jézus legkedvesebb anyja, könyörögj érettünk!) Vannak még a gyüjteményben mentegombok cseresznyemag nagyságban; olvasószemek fából, üvegből; üvegkalárisok női

ruhára; egy kis fakereszt, végein rézzel bevonva; olvasókereszt, olvasóérem; a halott nőket fedő sárga és fekete selyemruhákból egyes parányi darabok. Legértékesebb tárgy egy kis arany fülbevaló, mely egy saját farkába harapó sárkányt ábrázol.

Mindent összevetve azon következtetésre jutottam, hogy ott a Lechner-ház helyén lehetett a várbeli katholikus templom. Máskép nem lehet megfejteni azt, hogy ily késő korban elő-kelő katholikus férfiak és nők ide temetkeztek. A vár elkallódásánál széthurcolták építésre használható anyagát, de a sirok nyugalmát nem zavarta meg az egykoruak kegyelete.

* * *

Ifju barátaimnak szántam ezt a pár sort szeretetem jeléül pihenő napjaikra. És most azon buzdítással veszek tőlök búcsut, hogy bárhová vezeti őket életök sora, becsüljék meg a mult emlékeit és érdeklődjenek irántok, mert a történelemmel való foglalkozás azon nemes kedvtelések egyike, melyek magyar hazánkat és nemzetünket velünk legjobban megszerettetik.

Bagossy Bertalan
főgimn. tanár.

Jegyzetek:

1) Szatmárnémeti levéltár: 291/1705. sz.
2) Szatmárnémeti levéltár: 317/1708. sz.
3) Szatmárnémeti levéltár 1711. év.
4) Szatmárnémeti levéltár 990/1721. év.
5) Szatmárnémeti levéltár 1723. év.
6) Szatmárnémeti levéltár 1839. év.
7) Monum. Hung. Hist: Forgách Ferenc Magyar Históriája: 274. l.
8) Lásd a Corpus Jurisban az 1567, 1569, 1578, 1608, 1613, 1618, 1622, 1635, 1647. stb. évi országgyülések határozatait.
9) II. Rákóczi Ferenc emlékiratai: 87. l.
10) Szalárdi Siralmas Krónikája: 150. l.
11) Nagy Mihály: Szatmár-Németi történetei: I. k. 125. l.
12) Szatmári egyházmegyei levéltár: 834/1816.
13) Szirmay: Szathmár vármegye: 16. és 17. lap.
14) Nagy Mihály: Szatmár-Németi történetei I. k. 217. és 218. lap.
15) Anonymus: 21. fejezet.
16) Szent Gellért legendája: 10. fejezet.
17) Endlicher: Monumenta Arpadiana: 436. lap.
18) 1767. évi szebeni kiadás, 77. lap.
19) Schmidt: Episcopi Agrienses: 243. lap.
20) Deutsches Wörterbuch von Jakob Grimm und Wilhelm Grimm Leipzig 1885. VIII. kötet, 1706. s köv. oldalakon.
21) Lásd ezeket Szirmay és Bartók műveiben.
22) Szatmáregyházmegyei levéltár 1757. év.
23) Nagy Mihály: II. 287. lap.
24) Monum. Hung. Hist: Verancsics összes munkái I. k. 142. l.
25) Nagy Mihály: I. k. 218. l. Bartók: 280. l.
26) Czuczor—Fogarassy: A magyar nyelv szótára, „Hóstát" vezérszó alatt.
27) Nagy Mihály: I. k. 123. l.; Bartók G. 258. l.

NAGY JÓZSEF.

Gimnáziumunkat a lefolyt iskolai évben súlyos veszteség érte, midőn egyik lelkiismeretes, kiválóan képzett és nagyon kedves tanára 1907. február 18-án örök nyugalomra hunyta szemeit.

Nagy József született 1858. április 18-án Erzsébetvároson. Középiskoláit a Kolozsvári kath. főgimnáziumban 1876-ban, felső tanulmányait a Kolozsvári Ferencz József tudomány-egyetemen végezte 1879-ben, oklevelét 1892-ban szerezte meg a történelemből és földrajzból. Tanári működését az Erzsébetvárosi róm. kath. községi gimnáziumnál kezdte meg 1882. szeptember 1-én, ahol 1892-ig működött, az utolsó évben már mint az államivá lett gimn. tanára. 1893. szept. 1-én a Szatmárnémeti kir. kath. főgimnáziumhoz neveztetett ki helyettes-, 1894. februártól rendes-tanárrá. Itt müködött páratlan buzgósággal 1906. február végéig, amikor súlyos idegbaja a tanári munkától elszólitotta. Élete végeig nőtlen maradt, szerető anyja és nővére részesitették mindvégig a gyöngéd szeretet és önfeláldozó ápolás áldásában.

Az elhunyt férfiu emlékét ritka erények teszik feledhetetlenné úgy a kartársak, mint az ifjuság szivében. A tanuló ifjuságnak igaz barátja, a tanártársaknak hű és áldozatkész kollegája volt. Páratlan jó kedélye, derült humora szinte nélkülözhetetlen kedves alakká tették a társadalomban. Szigoru, de igazságos, méltányos, de hozzáférhetetlen tanári karakterével becsületet hozott az intézetre. Tárgyát rendkivül szerette s mig csak birt, mindig olvasott. Széles és mély, a legujabb irányok és vivmányok terén is otthonos ismereteivel sokszor meglepte kartársait s a város intelligens elemeit.

Fájdalom, ez a kedves kedély és tanult fő, mely úgy látszik régebben súlyos idegbaj csiráit hordta magában, 1905. november havától, a gyógyulás reménye nélkül hanyatlott, s a kartársak legerősebb rábeszélésének engedve, de akkor is csak eredményesebb gyógykezelés s mint ő gondolta, pihenés céljából, végre 1906. március 1-én megvált a kathedrától, hogy soha többé vissza ne térjen oda. Az 1907. év február 18-ika váltotta meg súlyos szenvedésétől, miután a halotti szentségek felvételével lelke kibékült Istenével. Hamvai a hidontúli sirkertben pihennek.

A kartársak a jó kollega, a tanulók a szeretett tanár, barátai a hűséges barát, anyja és nővére a pótolhatatlan életfentartó elvesztését igazi őszinte bánattal s nem szünő gyásszal kesergik.

Áldás poraira!

III.

Az iskola 1906–907. évi életéből.

A) Nevezetesebb események.

Az 1906/7. isk. évi alakuló tanácskozást aug. 29.-én délután tartottuk meg; a javító-, pótló- és magánvizsgálatok aug. 30.-án és 31.-én folytak le; a tanulók felvétele és beirása szept. 1., 3. és 4. napjain történt.

Szeptember 5.-én ünnepélyes isteni tisztelettel s a tanulókhoz intézett igazgatói beszéddel nyilt meg az 1906/7. iskolai év; 6.-án általános utasításokat kaptak a tanulók, elosztattak a párhuzamos osztályokba a növendékek s tájékozást nyertek a másnapi teendőkre; 7.-én felolvastattak az iskolai törvények s kezdetét vette a rendes tanítás. E naptól kezdve a szabályoknak mindenben megfelelően zavartalanul folyt a tanítás az év befejezéseig.

Összesen 642 nyilvános tanulója volt ezen évben az intézetnek, 78-al több, mint az előző évben. A V. és K. nm. Minisztérium a növendékek nagy számára való tekintetből az alsó osztályok mellé párhuzamos osztályok állítását engedélyezte; az I. osztály mellé, mivel ezen osztályba 182 növendék jelentkezett, 2 párhuzamos osztályt kellett állitani, s így ezen évben a 8 rendes osztály mellett 5 párhuzamos osztálya volt intézetünknek.

Megünnepelte az iskola Ő Felsége, az apostoli király, legkegyelmesebb urunk névnapját isteni tisztelettel s iskolai szünettel.

Gyászünnepet rendeztünk boldogult Erzsébet királynénk emlékére isteni tisztelettel és beszédtartással. — A beszédet *Bagossy* Bertalan tanár mondotta.

Az 1848-iki törvények szentesítésének évfordulóját s a koronázás emléknapját szintén isteni tisztelettel, a tanulókhoz intézett beszéddel és

szünettel ünnepelte az iskola. Az első alkalommal *Péterffy* Gyula, a második alkalommal *Bagossy* Bertalan tanár mondotta az ünnepi beszédet.

A kassai tankerületnek, melybe intézetünk is tartozik, vezetésében az iskolai év folyamán változás állott be. Nagyságos *Szieber Ede* királyi tanácsos, lovag, tankerületi főigazgató úr, ki 48 évet töltött a tanügy szolgálatában, s pedig ebből 20 évet mint a kassai tanker. főigazgatója, saját kérelmére nyugalomba helyeztetett. A tanárok tiszteleten és becsülésen alapuló ragaszkodó szeretete környezte működése ideje alatt; ez a szeretet kiséri őt ma is, mert az ő jóságos szeretetét, fáradtságot nem ismerő buzgóságát, lelkiismeretes ügyszeretetét nem feledheti egyetlen olyan tanár és tanítvány sem, kinek ő valaha vezetője volt.

Vezetői tisztségének örökébe Felséges urunk legmagasabb elhatározása nagyságos és főtisztelendő dr. *Mázy* Engelbert urat helyezé, ki is március hó 12., 13. és 14. napjain végezte hivatalos látogatását intézetünkben és elnökölt a junius hó 15—20. napjain megtartott érettségi szóbeli vizsgálatokon.

A szatmári egyházmegye méltóságos és főtisztelendő püspöke, dr. *Boromisza* Tibor úr október 18.-án meglátogatta intézetünket s az egész délelőttöt az ifjuságnak szentelve nagy érdeklődéssel figyelte meg a tanítást s nagy szeretettel buzdítá erkölcsösségre s szorgalomra az ifjuságot.

A V. és K. nagymélt. Minisztérium a közoktatásügyi tanács tagját, mélt. és főtisztelendő dr. *Walter* Gyula pápai praelatus, esztergomi kanonok urat kiküldé, hogy gimnáziumunkban a latin és görög nyelvek tanitásának menetét figyelje meg s tapasztalatairól tegyen jelentést. E megbizatásnak dr. *Walter* Gyula úr ő méltósága április hó 22., 23. és 24. napjain tett eleget azzal, hogy megfigyelte e két tárgy tanitást valamennyi osztályban, más tárgyakét egyes osztályokban s átnézte a kérdéses két tárgyból készített összes irásbeli dolgozatokat.

A hittani vizsgálatokon püspöki biztosi minőségben mélt. és főtiszt. dr *Kádár* Ambrus pápai praelátus, kananok úr elnökölt.

A városi főorvos, dr *Jéger* Kálmán úr, bár az iskolának van saját orvosa, két izben végigjárta az osztályokat s személyes tapasztalata alapján győződött meg, hogy sem ragályos szembetegség, sem más fertőző kór nem uralkodik a növendékek közt.

A tanulók erkölcsi magaviselete általában jónak mondható. A tanulásban való előmenetelt ezen értesitő VI. fejezete alá foglalt érdemsorozat s a VII. fejezet 3. táblája mutatja ki.

A latin és görög szertartású kath. tanulók a téli időszakban szentmisét ünnep- és vasárnapokon, az év többi részében naponkint hallgattak; szent beszédet pedig az év minden ünnepén és vasárnapján; a

szentségekhez négyszer, nagybőjtben háromnapi szent-gyakorlat után, — melyet a felsőbb osztályuak részére *Fraszt* István jézustársasági atya tartott, hálára kötelező buzgósággal, ügyszeretettel, — járultak; jelen voltak az egyházi körmeneteken, megünnepelték Sz. Imre hercegnek, a gimn. kápolna védőszentjének, és Sz. Alajosnak, az ifjuság pátrónusának napját. A nem kath. vallásu tanulók hitoktatóik utasitásai szerint s azok felügyelete alatt végezték vallási gyakorlataikat.

A gimnáziumi Pázmány-konviktus vagyona ezen értesitőben a XI. fejezet alatt van kimutatva.

Az ösztöndijakat, jutalmakat és segélyezést az értesitő IX. fejezete tünteti elő.

Az intézetet az 1906/7. évben a V. és K. nangym. Minisztérium már másod izben részesitette azon kitüntetésben, hogy a tanárjelöltek gyakorlati kiképzésére próbaképen kiadott intézkedések foganatositásáva a kassai tankerületben ezen gimnázium tanárkarát bizta meg. Gyakorlati kiképzésre ide három, szakvizsgálatot tett tanárjelöltet osztott be, de a beosztottak közül csak egy jelentkezett s nyert gyakorlati kiképzést.

A kiképezést az igazgató vezetése alatt *Krompaszky* Béla és *Haller* Jenő tanárok teljesitették; előbbi a mennyiségtanban, utóbbi a természettanban kalauzolta a jelöltet. A tanárjelölt Lukács Béla volt, ki az év folyama alatt a pedagógia vizsgálatot jó sikerrel letette s oklevelet kapott.

Az évzáró vizsgálatok jun. 14.—25. napjain voltak. Junius 29-én az évet ünnepies isteni tisztelet s iskolai ünnepség fejezte be.

B) Változások a tanári karban.

A tanári karban ez év lefolyása alatt a következő változások fordultak elő:

1. *Radlinszky* Józsefet saját kérelmére nyugalomba helyezte a V. és K. nm. Minisztérium.

Radlinszky József 30 évet töltött a tanügy szolgálatában s ez időből 17 évig intézetünkben teljesitette a nevelés, tanitás nagy munkáját. Itt müködése alatt példája volt a növendékek s az iskola javát, érdekét önzetlenül szolgáló tanárnak, ki minden munkát szivesen vállalt s lelkiismeretesen teljesitett. Bár szigorral kezelte növendékeit, ezek megérezték a tanár lelkét átható szeretetet s szeretettel adóztak jóakaró vezetőjüknek. Eredményes munkáját nyugdijaztatása alkalmával miniszteri köszönettel jutalmazta a közoktatásügyi kormány. — Kollegái nem róhatták le vele szemben a szeretet adóját, mert az ünnepeltetés elől szerényen kitért.

Helyére *Csellár* Arnoldot nevezte ki a Vallás- és Közoktatásügyi nm. Miniszter úr.

2. A betegség miatt szabadságolt s f. évi február 18-án elhunyt *Nagy* József tanár helyettesitésére dr. *Barna* Jánost küldte ki a közoktatásügyi kormány h. tanárul.

3. Mivel az intézet növendékei nagy számának megfelelően ez évben két párhuzamos osztállyal többet kellett állitani, két új tanerőt nevezett ki intézetünkhöz a V. és K. nm. Minisztérium, és pedig *Katona* Ferencet és *Papp* Aurélt.

4. A gör. kath. magyar ajkú növendékek vallásoktatását ideiglenesen teljesitő *Bellovics* Jenő ezen állásától — más vidékre lelkésszé neveztetvén ki — felmentetett, s a növendékek vallásoktatásával *Gönczy* Antal esperest, szatmári plebánost bizta meg az ungvári gör. kath. püspök úr.

C) A tanárok irodalmi és társadalmi működése.

1. *Bagossy* Bertalan. Részt vesz Szatmár-Németi sz. kir. város monografiájának megirásában. A jelen értesitőt bevezető cikkel látta el. Választmányi tagja a szatmáregyházmegyei irodalmi körnek, a Kölcsey-kör irodalmi szakosztályának, a Szatmár-ugocsamegyei tanitók egyesületének és a Kath. Kaszinónak. Tanit a kereskedőtanonciskolában.

2. Dr. *Fechtel* János. A szatmári Kölcsey-kör ügyvezető alelnöke, a szatmári nőegylet főtitkára, a Széchenyi-társulat titkára, a Leszámitoló Bank igazgatótanácsosa, a Dalegyesület alelnöke, a szatmári Polgári Társaskör, a Kath. Kaszinó, a Vereskereszt-egyesület vál. tagja, az állami elemi iskolák gondnokságának tagja. Részt vesz Szatmár-Németi sz. kir. város monografiájának megirásában.

3. Dr. *Fodor* Gyula. Részt vesz Szatmár-Németi város monografiájának szerkesztésében. A szatmári Kölcsey-kör titkára. Miniszteri biztos a Szatmárnémeti kath. tanitónőképző vizsgálatain. A Kath. Kaszinó, a Polgári Társaskör vál. tagja, az Országos Tanáregyesületnek tagja, a Kereskedőtanonciskola igazgatója; felügyelő biz. tagja a helybeli Kereskedelmi és Iparbanknak.

4. *Fölkel* Béla. A főgimnáziumi tápintézet felügyelő tanára és pénztárosa, a Kath. Kaszinó vál. tagja, a Philologiai Társaságnak, a Szent-István-Társulatnak és az Országos Tanáregyesületnek tagja. Tanit a helybeli kereskedő tanonciskolában.

5. *Orosz* Alajos. A Kölcsey-kör irod. szakosztályának elnöke, az országos Középiskolai Tanáregyesület, a Szatmáregyházmegyei Irodalmi Kör és a Kath. Kaszinó választmányi tagja. Rendezte a Kölcsey-kör iro-

dalmi előadásait, a Kölcsey-kör Rákóczi-emlékünnepén alkalmi szónoklatot mondott; a kath. kaszinó felolvasó estélyén felolvasást tartott.

6. *Ratkovszki* Pál. Miniszteri szakbiztos a szatmárnémeti kath. polgári tanitónőképző-intézetnél; elnöke a gimnáziumi Pázmány-konviktusnak és a Pázmány-sajtó választmányának; választmányi tagja a Kath. Kaszinónak és a Vöröskereszt-egyesület helyi fiókjának; tagja a Math. és Fiz. Társulatnak.

D) Az ifjusági „Kazinczy-önképzőkör" ez évi működése.

A kör ez évben is *Kovács* Gergely tanár vezetése alatt alakult meg 1906. év szeptember 13.-án. Ekkor választotta meg a kör tisztviselőit is az igazgató és a vezető tanár hármas jelölése alapján. A választás szavazás utján történt s eredménye a következő volt: Elnök: *Mandics* László, titkár: *Imrédy* Dezső, pénztáros: *Horváth* György, főkönyvtárosok: *Szacsvay* Sándor és *Varga* Endre VIII. oszt. tanulók; főjegyző: *Mónus* József, aljegyző: *Gönczy* István, alkönyvtárosok: *Banner* Zoltán és *Bornemissza* Miklós VII. oszt. tanulók. A titkár elnöklete alatt működő biráló-bizottság tagjaivá a VIII. osztályból: *Mátyás* Lajos és *Szilágyi* Gábor, a VII. osztályból: *Májer* Antal és *Roska* Károly lettek. A kör jóval népesebb volt, mint az előző években; összesen 148 tagja volt, ebből 74 rendes tag a VIII. és VII. osztályból, 74 rendkívüli tag a VI. és V. osztályból.

Gyűléseit a kör kéthetenkint tartotta a vezető tanár jelenlétében. Összesen 17 gyűlés volt és pedig 1 alakuló, 10 rendes, 1 zártkörű ünnepi gyűlés az aradi vértanuk emlékére, 2 nyilvános díszgyűlés, 1 tisztán zenegyűlés, 1 az alkoholizmus ellenes műsorral és végre 1 zárógyűlés.

Az első zártkörű gyűlést október 6.-án az aradi vértanuk emlékére tartotta a kör. Műsora a következő volt:

1. Október hatodikán, alkalmi óda Imrédy Dezső VIII. oszt. tanulótól. Szavalta *Balogh* Sándor VIII. oszt. tanuló.

2. Az aradi vértanukról, felolvasás *Radó* Gyula VIII. oszt. tanulótól.

3. Az aradi 13 Rudnyánszkytól, szavalta *Suta* János VIII. oszt. tanuló.

4. Emlékezés, felolvasta *Imrédy* Dezső VIII. oszt. tanuló.

Az Önképzőkör működése iránt érdeklődő nagyközönségnek ez évben kétszer is volt alkalma a nyilvános díszgyűléseken szives érdeklődésének kimutatására.

Az első nyilvános ünnepi gyűlést 1906. november 24-én II. Rákóczi Ferenc vezérlő fejedelem emlékére rendezte a kör a következő tárgysorral:

1. Himnusz, Erkeltől, énekelte az ifjusági vegyeskar.

2. Rákóczi jön! Imrédy Dezső VIII. oszt. tanulótól; szavalta *Láday* Dezső VIII. oszt. tanuló.

3. Ünnepi beszéd, elmondta *Mandics* László VIII. oszt. tanuló, ifjusági elnök.

4. Rodostói temető, Arany Jánostól, szavalta *Krausz* Zsigmond VIII. oszt. tanuló.

5. Hullámzó Balaton, Hubaytól. Hegedün játszotta *Leitner* János VII. oszt. tanuló, zongorán kísérte *Halász* Sándor VI. oszt. tanuló.

6. A kuruc költészet, felolvasta Radó Gyula VIII. oszt. tanuló, közben énekelt *Suta* János VIII. oszt. tanuló, zongorán kisérte *Menszáros* Zoltán V. oszt. tanuló.

7. Kuruc dalok, énekelte az ifjusági vegyeskar.

8. Rákócziné, Arany Jánostól; szavalta *Balogh* Sándor VIII. oszt. tanuló.

9. II. Rákóczi Ferenc felkelése, felolvasta *Mónus* József VII. oszt. tanuló.

10. La Serenata, trio, G. Blagatól, előadták *Leitner* János VII. oszt. tanuló hegedün, *Banner* Zoltán VII. oszt. tanuló gordonkán, *Halász* Sándor VI. oszt. tanuló zongorán.

11. Rákóczi induló, előadta az ifjusági zenekar.

Az önzetlen, nagy jellemű szabadsághős iránti hála- és lelkesedéstől ihletett ünnepélyen szép számú, előkelő közönség jelent meg és végig figyelemmel kísérte az ifjuság dicséretes szellemi törekvéséről és lelkesedéséről tanuskodó műsort. Jelen volt dr. Boromisza Tibor szatmári megyés püspök úr Őméltósága is és élénk érdeklődéssel hallgatta végig a változatos műsort. A 40 filléres belépődijakból begyült 59 korona, mely összegből a kiadások levonása után fentmaradt 18 kor. 70 fillért a tüdőbetegek budapesti József-szanatóriumának juttattuk.

A másik díszgyűlést március 15.-én délelőtt 10 órakor az 1848. évi március 15-iki események emlékének szenteltük. A hazafias érzéstől áthatott, lélekemelő ünnepség részleges műsora a következő volt:

1. Harci dal, zenekísérettel énekelte az ifjusági vegyeskar.

2. Nemzeti dal, Petőfitől; szavalta *Bornemissza* Miklós VII. oszt. tanuló.

3. Népdalok, szövegét irta Mandics László VIII. oszt. tan., ifjusági elnök, énekelte az ifjusági vegyeskar.

4. Ünnepi beszéd, mondotta *Szilágyi* Gábor VIII. oszt. tanuló.

5. Cinka Panna és Boka kesergője, quartett Blochtól. Előadták: *Banner* Zoltán, *Gönczy* István, *Leitner* János VII. oszt. tanulók és *Halász* Sándor VI. oszt. tanuló.

6. Szabadság ünnepén, alkalmi óda Imrédy Dezső VIII. oszt. tanulótól, szavalta *Suta* János VIII. oszt. tanuló.

7. Magyar dal, melodráma Kernertől. Zenéjét vonós-négyesre átírta Leitner János VII. oszt. tanuló. Szavalta *Mán* Zoltán VII. oszt. tanuló; quartettben kísérték *Banner* Zoltán, *Gönczy* István, *Leitner* János VII. oszt. tan., *Halász* Sándor VI. oszt. tan.; harmoniumon kísérte *Menszáros* Zoltán V. oszt. tan.; közben énekelt az ifjusági vegyeskar, magánének volt *Suta* János VIII. oszt. tanulótól.

8. Hunyadi induló Erkeltől, előadta az ifjusági vegyeskar.

A hazafias, előkelő közönség sorában jelen volt ngs. dr. Mázy Engelbert kassai tankerületi kir. főigazgató úr is, aki ekkor tartotta hivatalos látogatását intézetünkben.

A szépen sikerült díszgyűlések gazdag műsorai fényes tanuságot tesznek az ifjuság sokoldalú tevékenységéről, nagy szorgalmáról és önképzésének elismerésre méltó eredményéről. Az érdeklődő nagy közönségnek élénk tetszését mindkét díszgyűlésen megnyerték a szereplők biztos fellépésük, értelmes és nagy szorgalomról tanuskodó előadásukkal. Az énekkar és zenekör által előadott darabok, amelyek a műsorok változatosságát nagyban emelték, Sándor Vence gimnáziumi tanárnak az ének- és zene vezetésében kifejtett odaadó buzgólkodását dicsérték.

Az önképzőkör belső életének s a tagok működésének tiszta képét nyújtja a rendes gyűlések tárgysorozataiból összeállított kimutatás. Szavalat 26 hangzott el a gyűléseken, irodalmi és széptani értekezés 5, történelmi és más tudományos értekezés 10, szónoklat 3, szabadelőadás 2, költemény 10, zeneszám 10, melodráma 3, énekszám 6. A kör kitüzött nemes céljához, az önmüvelődéshez, ez évben még egy lépéssel közeledett, amennyiben a szivemelő, a benső szellemi élvezetet nyujtó zene és ének számára is tért nyitott. A szavalatokon és szabad előadásokon kivül az öntudatos, elfogulatlan fellépés és kifejezésbeli ügyesség elsajátitására, a találékonyság és elme élesztésére szolgáltak még a vitatkozások és szóbeli birálatok is. A birálók itélete alapján 6 szavalat jegyzőkönyvi dicséretben részesült, 6 dicséretes, 8 sikerült és 6 egyszerű fokot nyert. A szabad előadások egyike dicséretes, másika sikerült fokot érdemelt. A beérkezett irásbeli művek — értekezések, költemények, zenedarabok — közül a kör egy költeményt és egy zeneszerzeményt méltónak talált az érdemkönyvbe való beirásra; jegyzőkönyvi dicséretet kapott 6 dolgozat, dicséretes volt 7, sikerült 6 s a többi egyszerű. Versenyszavalást is rendezett a Kör és erre Inczédynek „Nővér" cimü költeményét jelölte ki a vezető tanár, a biráló bizottság előterjesztése alapján. A 12 kor. dijon a két legjobb szavaló, Suta János VIII. o. és Gajdos József VII. o. tanulók osztoztak.

A junius 6-án tartott záróülésen elismerését nyilvánitotta a vezető tanár a kiválóbb munkásságot kifejtett tagoknak. Dicséretet kaptak jeles értekezésekért Imrédy Dezső, Radó Gyula VIII. o. t. és Mónus József VII. o. t., ügyes szavalatokért Bornemissza Miklós és Mán Zoltán VII. o. t., a zene szorgalmas műveléséért Leitner János VII. o. t., szónoklatért Mandics László és Szilágyi Gábor VIII. o. tanulók.

A Kör könyvtára 2478 műből, illetőleg darabból áll és leltári értéke 5391 kor. 20. f. A következő folyóiratok jártak: Katholikus Szemle, Uj Idők. A Kör rendes tagja a Szent-István-Társulatnak.

A Kör vagyona 1170 kor. 50 f. alapitvány a könyvtár fejlesztésére és 300 kor. alapitvány pályamunkák jutalmazására.

E) Ifjuságí ének- és zene-kör.

Az ifjuságí ének- és zenekörnek vezetését *Sándor* Vence tanár vállalta el. Az ifjuság vegyeskara, mely 160 tagból állt, heti két órában tanulta az egyházi és világi műéneket. Az egyházi ének tanitására nagyobb súlyt helyeztünk, úgy hogy a vegyeskar az eddigi egyhangú ének helyett a vasár- és ünnepnapokon a székesegyházban tartott deákmiséken négyes karban énekelt. Világi darabokkal a vegyeskar az önképzőkör diszgyülésein szerepelt. Az I. A), B) és C) osztály növendékei ezenkivül elméleti oktatásban is részesültek hetenkint egy órában.

A zenekör tagjai különösen ünnepélyek előtt részesültek oktatásban.

F) A Gyorsirókör ez évi működése.

A Gyorsirókör a jelen évben szeptember hó 11-én tartotta meg alakuló közgyülését *Fodor* Gyula dr elnöklete alatt. — A védnökséget ez évben is az igazgató vállalta el.

A Kör tisztviselőivé a következőket választotta meg:

Titkár: Varga Endre, VIII. o. t.

Előadók: Bérczi Sándor, VIII. o. t.

Varga Endre, VIII. o. t.

Pénztáros: Radó Gyula, VIII. o. t.

Könyvtáros: Bolkis György, VIII. o. t.

Főjegyző: Kacz Herman, VII. o. t.

Aljegyző: Steuer Zoltán, VII. o. t.

Beiratkozott az év elején 37 tanuló, évközben kilépett 9 tanuló. A tagok közül 23 tanulta a levelezőirást, a többi a vitairási tanfolyamon vett részt.

A tandij 3 korona volt; beiratási dijul 50 fillért kellett minden tagnak fizetnie. A kör a szegény és szorgalmas tagokat — részben vagy egészben — tandijmentességben részesitette, nemkülönben tankönyvekkel is ellátta.

A tagok a gyorsirást mindkét tanfolyamban hetenkint 2—2 órában tanulták.

Tankönyvül Bódogh János Levelezőirását s Markovits Vikár Vitairását használták. — A levelező tanfolyamon foglalkoztunk a kereskedelmi gyorsírással is. A vitairáson a fősúly a gyakorlati kiképzésre volt forditva; a tanulók általában jó előmenetelt tanusitottak. Többen a vitairók közül nagyobb gyakorlatra tettek szert, s így lehetővé volt téve, hogy a beszédek irásával nyilvános alkalmakkor is működjenek.

A levelező tanfolyam hallgatói havonkint irtak egy-egy gyakorlatot az elvégzett anyagból. Az évvégén hirdetett szabatos levelező- s vitairási pályázaton is szép sikerrel vettek részt a tagok.

A szegedi nemzetközi gyorsiró kongresszus (1907. VI. 29—VII. 21.) s versenyirás alkalmával hirdetett pályázaton a kör több tagja vett részt. A kongresszus számára Varga Endre titkár megirta a kör történelmét.

Eléggé rendezett könyvtára van a körnek, amit a tagok kellő szorgalommal használtak is. Járatta a kör a következő szaklapokat tagjai számára: „Szegedi Gyorsiró"-t, „Gyorsirási Szemlé"-t és a „Diák Gyorsiró"-t.

A kör három közgyülést tartott a lefolyt tanévben.

G) Egészségi állapot.

(Az iskola-orvos jelentése.)

Járványszerüleg az idén ragályos betegség nem lépett fel, csupán az influenza ütötte fel ismét fejét nagyobb mértékben. A gimnáziumi Pázmány-konviktusban orvosi segitségre alig volt szükség. Volt 1 ragályos betegség; a beteget azonnal eltávolitottuk. A Hám-konviktusban szintén volt komolyabb ragályos beteg, de meggyógyult. Ott külömben mintaszerüleg isolálható a ragályos beteg.

Ragályos természetű szembetegség gimnáziumunkban nincsen.

Bőrbetegségek közől a rüh fordult elő nehány esetben; a betegek csak teljes gyógyulásuk után látogathatták az iskolát.

Ismételten figyelmeztetem a szülőket, gyámokat, hogy gyermeköket csak olyan családokba adják kosztba, melyek a kosztadást nem üzletszerüleg gyakorolják. Külön ágyat kössenek ki a kosztba-adásnál.

A testgyakorlatok alól az év elején mentjük fel a tanulókat, gondos orvosi vizsgálat alapján. A torna-tanulás alól felmentést kérők száma elíjesztő nagy. — Igyekezzenek a szülők is odahatni, hogy gyermekeikkel megértessék a torna szükséges voltát. — A gimnáziumban nem nyaktörő mutatványok kivántatnak, hanem rendszeres testmozgás, mely kiterjed úgyszólván minden izomra, izomcsoportra. — Korcsolyázásra, úszásra buzditjuk szintén tanitványainkat. — Szatmár-Németi azon szerencsés városok közzé tartozik, melyekben folyófürdő van, s így a testedző úszást is gyakorolhatják a fürdők.

Az egészségtant a VII. osztályban tanitották. A tananyag megfelelő helyen van feltüntetve. E tantárgyat az osztály minden tanulója élénk érdeklődéssel hallgatta.

H) Rajzkiállitás.

A bevégzett tanévben készült rajzokból a kiállitást junius 9.-én nyitotta meg az igazgató. Ezen alkalommal beszédet intézett a tanulókhoz és őket a további munkára serkentette, a rajztanárnak pedig elismerését fejezte ki a kiállitás sikere fölött.

A kiállitás junius 9.-től 16.-ig volt nyitva délelőtt 9—12-ig, délután 2—5-ig, s iránta a művelt közönség nagy érdeklődést tanusitott. Megtekintette a kiállitást a megyés püspök úr őméltósága és Dr. Mázy Engelbert kassai kir. tankerületi főigazgató úr és mindketten tetszésüknek, illetőleg megelégedésüknek adtak kifejezést. A rajzban legkiválóbb tanulók jutalomdíjban részesültek. A díjat adományozók nevei s a jutalmazottak ezen értesitő IX. száma alatt vannak felsorolva.

I) Torna-ügy.

Az intézeti tornaversenyt, amely egyúttal a tanulók tornavizsgálata is volt, junius 16.-án, vasárnap délután 5 órakor tartottuk meg a gimnázium udvarán. A hirlapok és külön meghivók útján értesitett közönség nagy számmal volt jelen a tornaversenyen, élénk érdeklődéssel kisérte annak minden egyes számát s elismerésének és tetszésnyilvánitásának számtalanszor adott kifejezést.

A tizenhárom pontból álló műsor előadása 5 órától $^1/_4$8-ig tartott.

A versenybiróság Dr. Kurtz Sándor, Papp Aurél tanárokból és Erdélyi Imre tornatanitóból állott.

A verseny műsora különben a következő volt:

1. Ének, Himnus, énekli a főgimn. ifjusága.
2. Szabadgyakorlatok, II. B osztály.
3. Verseny, kötélmászás I.—III. osztály.

4. Osztály-tornázás rohamdeszkán II. B oszt.
5. Bakugrás V.—VII. osztály.
6. Osztály-tornázás ugró-zsámolyon III. A oszt.
7. Csapattornázás nyujtón V.—VII. osztály.
8. Verseny magas- és távugrás IV.—VII. osztály.
9. Szabadgyakorlatok IV. B osztály.
10. Gsapattornázás korláton, V.—VII. osztály.
11. Verseny magasugrás rúddal, V.—VII. osztály.
12. Verseny súlylökés távolba VI.—VII. osztály.
13. Ének, Szózat, énekli a főgimn. ifjusága.

A versenybiróság itélete alapján, mint győztesek, a *kötélmászásban elismerő okiratot* a következő tanulók nyertek:

I. A) osztály: Vadász Ágoston.
I. B) osztály: Wegroszta János.
I. C) osztály: Galiger Gyula, Tempfli István.
II. A) osztály: Török János, Sulyok Endre.
II. B) osztály: Antka Mihály.
III. A) osztály: Grip Ferenc, Fásztusz György.
III. B) osztály: Csákányovszki Károly.
IV. osztály: *Magas-ugrásban:* Faulvetter János, Tóth Kálmán, Gruber László, Mártin Ferenc.
V. osztály: Bornstein Móric, Mandics István.
VI. osztály: Zsemlicska Károly, Lassu Imre, Lengyel Mihály.
VII. osztály: Fábry Károly, Banner Zoltán, Wellibil Lajos.
IV. osztály: *Távolság-ugrásban:* Träger Sándor, Mártin Ferenc.
V. osztály: Mandics István.
VI. osztály: Lassu Imre, Zsemlicska Károly, Klein Béla.
VII. osztály: Fábry Károly, Gruber János.
IV. osztály: *Rúdugrásban:* Mártin Ferenc.
V. osztály: Bárdóly Sándor, Mandics István.
VI. osztály: Lengyel Mihály, Zadránszky Ferenc.
VII. osztály: Banner Zoltán, Mán Zoltán.
IV. osztály: *Súlydobás:* Mártin Ferenc.
V. osztály: Skapinyák Jenő.
VI. osztály: Zsemlicska Károly.
VII. osztály: Fábry Károly.

A korcsolyázást szintén nagy előszeretettel gyakorolták tanulóink.

Az állandó játéktér kérdése is megoldást nyert. Amennyiben Szatmár-Németi szab. kir. város törvényhatósági közgyülése 14.040 négyszögméter téglányalakú területet állandó játékterületnek engedett át,

azt sodronykeritéssel, félszerrel, szerkamrával, kúttal és illemhellyel ellátta és körülfásíttatta. Ezen ténye által ismét megmutatta a nemes város, hogy minden szépért, nemesért tud lelkesedni s az ifjuság testi nevelésének ügyét szívén viseli. Azonban a hely megválasztása nem mondható szerencsésnek, mert az iskolához jó 25—30 percnyire fekszik, s egy oldalszélességben és hosszuságban széles vízzel telt árokkal s gödrökkel, s közvetlen közelben pedig téglavető cigánynépséggel van környezve. Ezen körülmények mind a játszó gyermekek hátrányára vannak, amelyeknek elháritására gondolni sem lehet.

A játékdélutánok alatt a tanulók felett a felügyeletet gyakorolták: Bagossy Bertalan, Sándor Vence tanárok és Erdélyi Imre tornatanító.

A folyó iskolai évben a tornaszertár a következő beszerzéssel szaporodott: nyolc drb ugrórúd, két kürt, egy dob, négy cölöp.

A tornaverseny alatt a helybeli m. kir. honvédparancsnokság szivessége folytán a honvédzenekar játszott válogatott darabokat. Ezen szivességért a kir. kath. fögimnázium igazgatósága ez úton is hálás köszönetét nyilvánitja.

A tornázás gyakorlása alól látható testi hibák és állandó szervi bajok miatt 51 tanuló kapott felmentést egész évre.

A kispapok az 1883. évi 31510. számú miniszteri rendelettel a tornázás gyakorlása alól fel vannak mentve.

A felső osztályok tanulóin a tanév első hetében erőmérést végeztünk s az eredményt egy rovatos könyvbe vezettük be.

Az alsó négy osztályban a tornázást, mint osztálytornázást, a felső négy osztályban, mint csapattornázást gyakoroltuk.

A fürdést és úszást a Szamos folyó két jól berendezett úszodájájában, kellő felügyelet mellett gyakorolhatták a tanulók.

K) Az „Ifjúsági tornakör“ működése.

A „mens sana in corpore sano“ jelmondat magasztos jelentősége megihlette a szépért, jóért és nemesért lelkesedni tudó ifjúság szellemét s régi óhajának, ideális álmának megvalósitását sugallta. A gimnázium ifjúsága megalakította az „Ifjúsági Tornakört“, hol szabadon gyakorolhatta minden tag a test és lélek fejlődésére üdvösen ható testedzést. A kör 1907. február 22.-én tartotta meg alakuló gyűlését az igazgató úr szives engedelmével. Ekkor választotta meg tisztviselőit is Papp Aurél tanár úr jelölése alapján, ki a tornakör vezetését készséggel vállalta magára s annak létesitésén, minden tekintetben való föllendítésén, felvirágoztatásán buzgón fáradozott. A tisztikar megválasztása szavazás útján

történt s így az ifjúság kivánsága is tekintetbe vétetett. Elnök: Horváth György VIII. o. tan. lett, titkár: Imrédy Dezső VIII. o. t., főjegyző Gajdos József VII. o. t., pénztáros: Fábry Károly VII. o. t., aljegyző: Zsemlicska Károly VI. o. t., háznagy: Ilosvay Lajos VI. o. t. A körnek összesen 105 tagja volt és pedig 54 rendes a VI., VII. és VIII. osztályból s a IV., V. osztályosok közül 51 rendkívüli tag. Tagsági díj fejében úgy a rendes, mint a rendkívüli tagok 2 koronát fizettek a kör pénztárába havi részletekben.

Az alakuló gyűlés után következett a lázas munkásság: a szervezés s az alapszabályok megállapítása. A kör belső szervezetét a vezető tanár úr s a tagok a következőkben állapították meg. A folyó ügyek elintézése első sorban a tisztviselők feladata s a választmányé, melynek tagjai a tisztikaron kívül az előtornászok voltak: Fábry Károly, Gajdos József, Maresch Andor, Mán Zoltán VII., Ilosvay Lajos, Klein Béla, Lassu Imre, Maresch Pál VI. és Fábry Dezső V. oszt. tanulók.

Választmányi üléseit hetenkint tartotta a kör; összesen 8 választmányi gyűlés volt és egy zárógyűlés. E gyűlések keretében a belső ügyeit intézte a kör, továbbá megállapította a gyakorló gyűléseken végzendő torna-anyagot. Gyakorló gyűléseit szintén hetenkint tartotta a kör s itt minden tagnak kivétel nélkül meg kellett jelennie. Az első gyűlésen megtartott erőmérés által kimutatott erőpontok szerint 4 csapatba osztott tagok e gyűléseken gyakorolták be és tanulták meg az előtornászok által előmutatott s a választmányi üléseken előre megállapított szergyakorlatokat. Így a rend- és szabadgyakorlatokon kívül a szertornázást is buzgón gyakorolták a tagok az összes szereken felváltva.

A választmányi gyűlések Papp tanár úr vezetése mellett folytak le s a gyakorló gyűléseket is az ő felügyelete, erélyes rendtartása alatt tartotta a kör.

Alkalma nyilt a tornakörnek az elért magasfokú eredményt a nagyközönségnek is bemutatni a junius 8-ikán rendezett „I-ső házi versenyen." A tornaversenyt a Kossuth-kertben tartotta a kör s az érdeklődők között csaknem mindnyájan ott voltak a város előkelőségei s úgyszólván az egész intelligentia.

A verseny műsora a következő volt:

1. Felvonulás.
2. Szabadgyakorlatok bottal.
3. Csapat-tornázás szereken.
4. I. Összetett verseny (nyújtó, korlát, magas ugrás rúddal) haladók részére.
5. II. Összetett verseny (futás 100 méter, távugrás) kezdők részére.

6. III. Összetett verseny (akadály-futás 150 méter, súlydobás, távugrás) haladók részére.

7. IV. Verseny szertornázás. (Haladók és kezdők részére.)

8. Díjak kiosztása.

9. Felvonulás.

Győzteseknek nyilvánította a biráló-bizottság *az I. összetett versenyben:* 1. Maresch Andor VII. oszt. tanulót (ezüst-érem és díszoklevéllel) és Fábry Károly VII. oszt. tanulót (ezüst-érem);

2. Mán Zoltán VII., Lassu Imre és Ilosvay Lajos VI. oszt. tanulókat bronz-éremmel.

3. Gajdos József VII., Lengyel Mihály és Klein Béla VI. oszt. tanulókat díszoklevéllel.

A II. összetett versenyben:

1. Zsemlicska Károly VI. oszt. tanulót ezüst-éremmel.

2. Martin Ferenc IV., Lassu Imre VI. és Tréger Sándor IV. oszt. tanulókat bronz-éremmel.

3. Bornstein Mór V., Ilosvay Lajos VI., Lengyel Mihály VI. és Fischer István VI. oszt. tanulókat díszoklevéllel.

A III. összetett versenyben:

1. Fábry Károly VII. oszt. tanulót ezüst-érem és díszoklevéllel, Mán Zoltán VII. oszt. tanulót ezüst-éremmel.

2. Zsemlicska Károly VI., Munkhárt Gyula VII., Reszegey Rezső VII. és Lengyel Mihály VI. oszt. tanulókat (bronz-érem).

3. Dunka János VII., Gruber János VII. és Banner Zoltán VII. oszt. tanulókat (díszoklevél.)

IV. A verseny-szertornázásban győztesek voltak (díszoklevelet kaptak): Mán Zoltán, Fábry Károly, Gajdos József, Maresch Andor VII., Lassu Imre, Klein Béla VI. és Martin Ferenc IV. oszt. tanulók.

A biráló bizottság elnöke Ratkovszki Pál igazgató úr volt s a versenybirák: Dunay Sándor keresk. isk. igazgató s Lehóczky József gimn. tanár urak voltak. A díjakat és jutalmakat a junius 16-án megtartott tornavizsgán a tankerületi kir. főigazgató úr osztotta ki, amidőn az új tornakört lelkes beszédben kitartásra buzdította és eddigi szép, sikeres müködéséért elismerését nyilvánitotta.

A tornakör javára felülfizettek: Kádár Ambrus pápai praelátus-kanonok úr 10 K-t, Hehelein Károly pápai praelátus, kanonok úr 10 K-t, Szabó István pápai praelátus, püspöki irodaigazgató úr 10 K-t, Ratkovszki Pál igazgató úr 10 K-t, Lehóczky József tanár úr 10 K-t, Schőber Emil tanár úr 3 K-t, Dunay Sándor keresk. iskolai igazgató úr 2 K-t, Krompaszky Béla tanár úr 1 K-t, Reiser György tanár úr 1 K-t, Péterffy

Gyula tanár úr 1 K-t, Kovács Gergely tanár úr 1 K-t, Ócsvár Rezső tanár úr 1 K-t, Dr. Fodor Gyula tanár úr 2 K-t, Dr. Barna János tanár úr 20 f-t, Dr. Timár Zsigmond ügyvéd úr 2 K-t, Márton Lázár úr 1 K-t, Vámosi Ede úr 2 K-t, Oláh Mihály úr 1 K-t, Tankóczi Béla úr 60 f-t, N. N. 50 fillért és Fogarassy Sándor mérnök úr 10 K-t a jutalomdíjak költségeire.

A felülfizetők ez úton is fogadják hálás köszönetünket.

A jól sikerült tornaversennyel az „Ifjúsági Tornakör" a nyilvánosság előtt is szerepelt s ezáltal mintegy életjelt adott magáról. S az izléses egyenruhákba öltözött csapat ügyességével, kellő gyakorlottságával megnyerte a közönség tetszését s érdeklődését a kör iránt. A győzők dicsőséget szereztek a körnek s lelkesedést, ügybuzgalmat öntöttek a tagokba, kiknek főerénye legyen ezután is mindig a törekvés. Legyen céljok fejleszteni és növelni a Tornakört, hogy áldásos működését mindenkor híven betölthesse tagjainak, az ifjuság javára s gimnáziumunk dicsőségére.

IV.

A tanári testület.

1. ***Bagossy Bertalan,*** áldozópap, rendes tanár és okleveles polgári iskolai tanitó, a történelmi és földrajzi szertár őre, az V. osztály főnöke. Tanitott latin nyelvet az V., természettani földrajzot a III. A), természetrajzot az I. A) és I. B) osztályban. Heti óráinak száma 16.

2. ***Barna János Zsigmond,*** világi, a bölcselet doktora, okl. tanár. Tanitott történetet a III. B) és VIII. osztályban, földrajzot az I. B), II. A), II. B) és III. B) osztályban. Heti óráinak száma 17.

3. ***Bellovics Jenő,*** egyházi, szatmárnémeti gör. kath. helyettes lelkész, a magyar gör. kath. tanulók hitszónoka s vallástanára. Tanitott febr. végéig vallástant az I.—VIII. osztályban, heti 12 órában, magyar nyelven.

4. ***Csellár Arnold,*** világi, rendes tanár, az I. A) oszt. főnöke. Tanitott latin nyelvet az I. A) és III. B), magyar nyelvet az I. A) osztályban heti 17 órában.

5. ***Erdélyi Imre,*** világi, rendes tornatanitó; a tornaszertár őre. Tanitotta a tornát a II. A), III. A)—VIII. osztályban heti 18 órában.

6. ***Fásztusz Elek,*** áldozópap, szentszéki ülnök, rendes tanár, az I. B) oszt. főnöke. Tanitott latint és magyar nyelvet az I. B), görög nyelvet a VI. osztályban heti 17 órában.

7. ***Fechtel János,*** áldozópap, szentszéki ülnök, a bölcselet doktora, rendes tanár, róm. kath. hitszónok, a IV. A) oszt. főnöke. Tanitott történetet a III. A), IV. A), IV. B), V., VI. és VII. osztályban. Heti óráinak száma 18.

8. ***Fodor Gyula,*** világi, a bölcselet doktora, rendes tanár, a Gyorsirókör elnöke, a III. A) oszt. főnöke. Tanitott latin nyelvet a III. A) és VI. osztályban, görögpótló irodalmat az V. és görög nyelvet a VIII. osztályban heti 18 órában.

9. ***Fölkel Béla,*** áldozópap, rendes tanár, tanácskozási jegyző, a VIII. oszt. főnöke. Tanitott latin nyelvet a VIII., görögpótló irodalmat a VI., VII. és VIII. osztályban heti 16 órában.

10. ***Gönczy Antal,*** szatmárnémeti gör. kath. esperes-lelkész, a magyar gör. kath. tanulók hitszónoka és vallástanára. Tanitott márciustól vallástant az I.—VIII. osztályban heti 12 órában magyar nyelven.

11. ***Haller Jenő,*** áldozópap, rendes tanár, a fizikai szertár kezelője. Tanitott számtant az I. A) és I. C), algebrát a IV. A) és V. és fizikát a VII. osztályban heti 18 órában.

12. ***Hozás János,*** gk. áldozópap, gk. vallástanár és hitszónok. Tanitott vallástant a román ajkuaknál magyarul minden osztályban, heti 12 órában, román nyelvet és irodalmat két fokosztályban heti 4 órában.

13. ***Katona Ferenc,*** világi, helyettes tanár, az I. C) osztály főnöke. Tanitott magyar és latin nyelvet az I. C) és földrajzot az I. A) és I. C) osztályban heti 17 órában.

14. ***Kőszegi László,*** világi, rendes tanur, a II. B) oszt. főnöke. Tanitotta a magyar és latin nyelvet a II. B) oszt.-ban, a görög nyelvet az V. oszt.-ban és a szépirást a II. B) oszt.-ban heti 17 órában.

15. ***Kovács Gergely,*** világi, m. kir. tart. honvédhadnagy, rendes tanár, a VII. oszt. főnöke, az önképzőkör vezetője, az ifjúsági könyvtár őre. Tanitott magyar nyelvet a IV. A) és V. oszt.-ban, magyar és latin nyelvet a VII. oszt.-ban, szépirást az I. A) és I. B) osztályban heti 16 órában.

16. ***Krompaszky Béla,*** világi, rendes tanár. Tanitott számtant az I. B), algebrát a IV. B), mennyiségtant a VI. oszt.-ban, mennyiségtant és természettant a VIII. osztályban heti 17 órában.

17. ***Kurtz Sándor,*** világi, a bölcselet doktora, rendes tanár, a tanári könyvtár őre, a II. A) osztály főnöke. Tanitott latin és magyar nyelvet és szépirást a II. A), görögöt a VII. osztályban, heti 17 órában.

18. ***Lehóczky József,*** világi, rendes tanár, okl. tornatanár. Tanitott mennyiségtant a VII. osztályban, számtant a II. A), II. B) és a III. A) és III. B) osztályban heti 17 órában.

19. ***Orosz Alajos,*** áldozópap, rendes tanár, a VI. osztály főnöke. Tanitott magyar nyelvet, irodalmat és német nyelvet a VI. osztályban, német nyelvet a III. A), IV. A) és VII. osztályban heti 16 órában.

20. ***Ócsvár Rezső,*** világi, cs. és kir. tart. hadnagy, rendes tanár, a szemléltető képek és a rajzszertár őre. Tanitott rajzoló mértant a II. A), III. A), III. B), IV. A) és IV. B) osztályban, görögpótló rajzot az V.—VIII. osztályban, szabadkézi rajzot az I.—VIII. osztályban heti 21 órában.

21. ***Papp Aurél,*** világi, rendes tanár, okl. tornatanitó. Tanitott rajzoló geometriát és tornát az I. A), B) és C) és a II. B) osztályokban heti 20 órában.

22. ***Péterffy Gyula,*** világi, rendes tanár, a IV. B) osztály főnöke. Tanitott magyar és latin nyelvet a IV. B) osztályban, latin nyelvet a IV. A) és szépirást az I. C) osztályban heti 17 órában.

23. ***Ratkovszki Pál,*** áldozópap, szentszéki ülnök, igazgató. Tanitott bölcseletet a VIII. osztályban heti 3 órában.

24. ***Reiser György,*** áldozópap, a hittudomány doktora, szentszéki ülnök, rendes vallástanár és hitszónok. Tanitott vallástant minden osztályban heti 16 órában.

25. ***Sándor Vence,*** világi, rendes tanár, az ének- és zenekar vezetője, az ifjúsági segélykönyvtár őre. Tanitott magyar nyelvet a VIII. oszt.-ban, német nyelvet a III. B), IV. B), V. és VIII. osztályban heti 16 órában és az éneket heti 4 órában.

26. ***Schőber Emil,*** világi, a bölcselet doktora, rendes tanár, a vegytani és természetrajzi tárak őre. Tanitott természetrajzot az I. A), I. B), II. A), II. B), IV. A), IV. B), V. és VI. osztályban heti 17 órában.

27. ***Török István,*** világi, az összes gyógyt. doktora, közkórházi orvos, okl. iskolaorvos és egészségtantanár. Tanitott egészségtant a VII. osztályban heti 2 órában.

Jegyzet. Az áldozópapok a szatmári egyházmegye tagjai, a román ajku gör. kath. vallástanár a szamosujvári, a magyar ajku gör. kath. vallástanár a munkácsi egyházmegye tagja.

Az ev. ref. vallásu tanulók hitoktatást Rácz István ev. ref. lelkésztől, az izr. vallásuak Steuer Ábrahám és Dr. Jordán Sándor okleveles rabbiktól nyertek.

V.

Az 1906–1907. évi tanítás tárgyának kimutatása.

I. A), B) és C) OSZTÁLY.

Vallástan. Tanárok: Dr. Reiser György, Hozás János és Gönczy Antal. Tankönyv: Egri kis katekizmus. Heti óraszám: 2. Tananyag: a ker. kath. hit elemei, a parancsok és a kegyelem szerei.

Magyar nyelv. Tanár: az A)-ban Csellár Arnold, a B)-ben Fásztusz Elek, a C)-ben Katona Ferenc. Tankönyvek: Lehr Albert Magyar olvasókönyve I. r. és Balassa József Magyar nyelvtana. Heti óraszám: 5. Végzett tananyag az olvasóból az I. 1—5, 9. II. 12, 13, 18, 19—21. III. 22. IV. 26, 28, 30, 32, 33, 34, 37, 38. V. 40. I—VI. 24, 38, 41, 44, 45, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 58, 61. sz. darabok. A nyelvtanból a hangok, a mondatok és nemeik, a mondatrészek, a beszédrészek, igeidők és módok. Havonkint 2 írásbeli dolgozat, összesen 15. A helyesírás gyakorlására tollba mondott szöveg leirása. Kijelölt mondatrészek, igealakok, beszédrészek meghatározása.

Latin nyelv. Tanár: az A)-ban Csellár Arnold, a B)-ben Fásztusz Elek, a C)-ben Katona Ferenc. Tankönyvek: Hittrich Ödön Latin olvasó- és gyakorlókönyve és Latin alaktana. Heti óraszám: 6. Tanyanyag az olvasókönyv I—XVIII, XX, XXIII—XVI, XXVIII. 1—20 latin és részben magyar szövegű olvasmányai alapján a főnevek, melléknevek, névmások, számnevek ejtegetése és a genusszabályok; adverbiumok képzése, elüljárók, a coniugatio. Tárgyi szócsoportok szavaiból alkotott mondatok latinra való fordítása. Összesen 15 dolgozat.

Földrajz. Tanár: az A)-ban és C)-ben Katona Ferenc, a B) ben Dr. Barna János Zsigmond. Tankönyv: Dr. Némethy Károly: A magyar

királyság földrajza. Heti óraszám: 3. Földrajzi alapismeretek. Világtájak; a Föld mint égi test; tájékozódás a földgömbön. Éghajlat. Térképolvasás. A magyar királyság. Alföldek. A délnyugati dombosvidék. Hazánk felföldjei. A magyar tengerpart. Horvát-Szlavonország. A magyar királyság összefoglaló áttekintése. A hegy- és vízrajz összefoglalása. Lakosság. Nemzetiségi és vallási viszonyok. Közlekedés. Műveltség. Törvényhozás. Közigazgatás és törvénykezés. A magyar királyság címere. Közös ügyek. Delegáció.

Természetrajz. Tanár: az A)-ban és B)-ben Bagossy Bertalan, a C)-ben Dr. Schőber Emil. Tankönyv: Dr. Szterényi Hugó: Természetrajz a középiskolák I. oszt. számára. Heti óraszám: 2. Tananyag: a gyümölcsök leirása, a gyümölcs képződése a virágból. A macska leirása és biológiája.

Számtan. Tanár: az A)-ban és C)-ben Haller Jenő, a B)-ben Krompaszky Béla. Tankönyv: Gidró Bonifác Számtana. Heti óraszám: 4. Tananyag: A mennyiség és mennyiségtan fogalma és felosztása. A szám meghatározása és osztályozása. A számlálás és a természetes számsor keletkezése. A tizes számrendszer; ennek alapján számműveletek egész számokkal és tizedes törtekkel. Számműveletek egész számokkal és tizedes törtekkel. Számműveletek többnevű számokkal és ezzel kapcsolatban az időszámolás. A métermérték. Számműveletek közönséges törtekkel. Iskolai irásbeli dolgozat havonkint egy-egy, összesen 9. Házi előkészületül óráról-órára példák kidolgozása.

Rajzoló geometria. Tanár: az A)-ban, B)-ben és C)-ben Papp Aurél. Tankönyv: Dr. Gerevich Emil: Rajz. geometria I. r. Heti óraszám: 3. Tananyag: Bevezetés. A szükséges rajzszerek ismertetése. A test, a három kiterjedés; a lap, él és csúcs. A vonal nemei, az egyenes, két pont és egy egyenes. Párhuzamos és összetartó egyenesek. Az egyenes nagysága. A szög, ív, kör, középpont; sugár, húr, átmérő, metsző és érintő. Középponti szög. Műveletek ívekkel és szögekkel. A szög mérése. A szögek nemei. Szögpárok. Idom. Szimmetrikus idomok. A háromszögek, alkotó részeik és tulajdonságaik. Összeillő háromszögek. Négyszögek, sokszögek. A húr vonatkozásai a körhöz. Kerület- és területmérés. A geometriai ornamentális rajz elemei.

Szépírás. Tanár: az A)-ban és B)-ben Kovács Gergely, a C)-ben Péterffy Gyula. Heti óraszám: 1. Tananyag: Magyar folyóírás.

Testgyakorlat. Tanár: Papp Aurél. Heti óraszám: 2. Szabadgyakorlatokból: a karlendítések, lökések és ütések minden irányban, törzshajlitások és forgatások, térd- és lábemelés. A katonai rendgyakor-

latok: sorakozás, fedezés, kanyarodás, szakasz- és kettős rendek alakítása. A szergyakorlatokból: mászás póznán és kötelen. Rézsútos létrán: egyszerű fel- és lemenés, átbúvás a fokok között. A játékok közül az ezen vidéken divatos labdajátékok: egyes és hármas kapó, körróta (várban forgó), kifutó, suszter-kótya stb.

II. A) és B) OSZTÁLY.

Vallástan. Tanárok: Dr. Reiser György, Hozás János, Gönczy Antal. Tankönyvek: Adjutus tankönyve és Egri kis katekizmus. Heti óraszám: 2. Tananyag: Az ó-szövetségi bibliai történetek és a katekizmus I. r.

Magyar nyelv. Tanár: az A)-ban Dr. Kurtz Sándor, a B)-ben Kőszegi László. Tankönyvek: Riedl Magyar olvasókönyve. II. r. és Balassa J. Magyar nyelvtana II. r. Heti óraszám: 5. Olvasmányok: A tatárjárás. Nagy Lajos és a nápolyi hadjárat. Hunyadi János. Mátyás. Croesus és Solon. Croesus és Cyrus c. prózai- és A puszta télen. A jó öreg korcsmáros. A Tisza. Mátyás anyja c. költői olvasmányok, amely utóbbiakat könyv nélkül is megtanulták. A nyelvtanítás és gyakorlás tárgya volt a ragos és névutós határozók tana, az összetett mondat, a mellérendelés módjai, az alárendelt mondatok fajai, a többszörösen összetett mondat. Havonkint két írásbeli dolgozat, összesen 14. Tárgyuk bővített, utóbb összetett mondatok alkotása megszabott bővítményekkel, illetőleg megszabott mellé- vagy alárendelt mondatokkal.

Latin nyelv. Tanár: az A)-ban Dr. Kurtz Sándor, a B)-ben Kőszegi László. Tankönyvek: Dr. Hittrich Ödön Latin olvasó- és gyakorlókönyve és Latin nyelvtana. Heti óraszám: 6. Olvasmányok: Romulus. Numa Pompilius. Tullus Hostilius. Ancus Martius. L. Tarquinius Priscus. Servius Tullius. L. Tarquinius Superbus. Senex et mors. Leo, asnius, vulpes. Mures. Agricola et filii. Az olvasmányok alapján átismételték az alaktant, begyakorolták a használatosabb névragozási és fokozási rendhagyó alakokat, a határozók, névmások és számnevek alakjait kiegészitőleg, a rövidített igealakokat, az összes igék perfectum- és supinumtöveit, a tőváltoztató és hiányos igék alakjait, az acc. es nom. cum infinitivo s abl. absolutus szerkezetet. Kéthetenkint egy írásbeli dolgozat, összesen 14. Dolgozatul az olvasmány szavaiból és kifejezéseiből a tanmenethez alkalmazottan összeállított mondatokat fordítottak extemporaliter latinra.

Földrajz. Tanár: az A)-ban és B)-ben Dr. Barna János Zsigmond. Tankönyv: Dr. Némethy Károly: Az öt földrész leirása. Heti óra-

szám: 3. Tananyag: Európa, Ázsia és Afrika helyzete a földgömbön, vízszintes és függőleges tagozottsága összehasonlítva. Éghajlati viszonyok. Lakosság. Életmód és foglalkozás. Politikai felosztás. Gyarmatositás. Ázsia és Afrika néprajza.

Természetrajz. Tanár: Dr. Schőber Emil. Tankönyv: Paszlavszky J.: Kis természetrajz II. r. Heti óraszám: 2. Tananyag: A mályva és kék kátáng alaki s biologiai leirása közösen végzett megfigyelések alapján. Az állatvilágból: a majmok, tengeri emlősök, a lakásaink közelében tartózkodó madarak, a görög tekenősbéka, keresztes vipera, a közönségesebb halak, csigák, hasznos és kártékony rovarok ismertetése, szintén közösen végzett megfigyelések alapján.

Számtan. Tanár: az A)-ban és a B)-ben Lehóczky József. Tankönyv: Gerevich-Orbók Számtana. Heti óraszám: 4. Tananyag: A közönséges és tizedes törtekkel való alapműveletek megismertetése után a számolási rövidítések általában és rövidített számtani műveletek. Az arányosság fogalmának bővebb fejtegetése. A hármasszabály fogalma s az ehhez tartozó feladatok megfejtése; az egyszerű hármasszabály. Az olasz számolási mód. Az arányok és aránylatok tana. Az aránylatok tanának alkalmazása. Százalékszámolás. Havonkint egy iskolai dolgozat. Házi előkészületűl óráról-órára egy-egy, a legközelebbi előadáson előfordult tananyagra vonatkozó példa kidolgozása.

Rajzoló geometria. Tanár: az A)-ban és B)-ben Ócsvár Rezső. Tankönyv: Dr. Gerevich Emil: Rajzoló geometria II. r. Heti óraszám: 3. Tananyag: Pont és vonal a térben. Az egyenes és sík a térben. A sík helyzete a térben. A síkok kölcsönös helyzete a térben. A kocka, a hasáb, henger, gúla, kúp és a gömb axonometrikus ábrázolása, hálója és sík metszései. A testek felülete és köbtartalma. Testminták elkészítése. A tárgyalt testek axonometrikus rajzolása körzővel és vonalzóval. Természet után vett egyszerűbb tárgyak axonometrikus ábrázolása.

Szépírás. Tanár: az A)-ban Dr. Kurtz Sándor, a B)-ben Kőszegi László. Heti óraszám: 1. Tananyag: Német folyóirás.

Testgyakorlat. Mint az I. osztályban. Tanító az A)-ban Erdélyi Imre, a B)-ben Papp Aurél.

III. A) és B) OSZTÁLY.

Vallástan. Tanárok: Dr. Reiser György, Hozás János, Gönczy Antal. Tankönyv: Adjutus tankönyve és Egri kis katekizmus. Heti óraszám: 2. Tananyag: az újszövetség bibliai történetének és a katekizmus II. része.

Magyar nyelv. Tanár: az A)-ban Bagossy Bertalan, a B)-ben Fölkel Béla. Tankönyvek: Riedl-Lehr: Magyar olvasó III. r. és Balassa J: Rendszeres magyar nyelvtan. Heti óraszám: 4. Prózai olvasmányok: Keresztény és török. Fegyverneki puszta. A gondviselés útja. A medve ébredése. Talpraesett feleletek. A befagyott Balaton. Az első magyar komikus. A magyar nép rokonai. A mohácsi vész. Zrinyi Szigetvárott. Buda visszafoglalása a töröktől. Perikles. A görög szinház. Föltalálás és fölfedezés. A könyvnyomtatás. Amerika felfedezése. Költőiek: Himnus. Szülőföldemen. A hamis tanu. Szüreten. Füstbe ment terv. Tamás vitéz. Pató Pál úr. Az alföld. Családi kör. Fohászkodás. Szózat. A nyelvtan fonalán rendszerbe gyűjtötték hang-, szó- és mondattani ismereteiket. Havonkint 2 írásbeli dolgozat; tárgyuk az olvasmányok tartalmának s a tárgyi magyarázatoknak előadása.

Latin nyelv. Tanár: az A)-ban Dr. Fodor Gyula, a B)-ben Csellár Arnold. Tankönyvek: Csengeri J: Latin nyelvt. II. rész és Fodor-Kurtz: Latin olvasmányok. Heti óraszám: 6. Olvasmányok: Cornelius Nepos tört. műveiből: Dareus hadjárata. Marathoni csata. Miltiades halála. Themistocles ifjúsága. Aristides. Cimon tettei. Atticus az adott szó embere és Atticus mint házigazda. Liviusból: Brutus intézkedései. Összeesküvés a szabadság ellen. Brutus szigora. Mucius Scaevola. A nép bajai. Cincinnatus. — Phaedrus meséiből: Lupus et agnus. Cervus ad fontem. Canis carnem ferens. Rana et bos. Vulpes et corvus. Vulpes ad personam tragicam. Lupus ad canem. Socrates ad amicos. Ezekből egyes részeket könyv nélkül is megtanultak. — A mondattanból: A nominativus, accusativus, dativus, genitivus és ablativus használata. Infinitivus, gerundium, participium, supinum. Havonkint két írásbeli dolgozat, összesen 15.

Német nyelv. Tanár: az A)-ban Orosz Alajos, a B)-ben Sándor Vence. Tankönyv: Orosz Alajos Német olvasó- és gyakorlókönyve I. rész. Heti óraszám: 4. Prózai olvasmányok: Die Schule. Das Haus. Der Wolf u. das Lamm. Die Wohltaten. Der menschliche Körper. Der Tag. Der Frühling. Das Familienleben. Unser Vaterland. Közmondások. Die Handwerker. Költemények: Im Namen Gottes. Gott ist ewig. Gott und die Eltern. Spruch. Mein Vaterland. Die Kapelle. Ezen olvasmányok közül 12-t könyv nélkül is megtanultak. A nyelvtanból az irás és olvasás begyakorlása után elvégezték a főnevek ragozásának teljes rendszerét, az igeragozást a jelentőmód jelen idejében; a melléknévnek jelzői viszonyítását; a személyes, birtokos és mutató névmásokat; néhány praepositiot stb. Kéthetenkint egy írásbeli dolgozat, összesen 14.

Történelem. Tanár: az A)-ban Dr Fechtel János és a B)-ben Dr Barna János Zsigmond. Tankönyv: Ujházy László: A magyarok története. I. r. a mohácsi vészig. Heti óraszám: 3. Tananyag: Hazánk lakói a magyarok bevándorlása előtt. A magyarok őstörténete. Hazánk története a honfoglalástól a mohácsi vészig.

Természettani földrajz. Tanár: az A)-ban Bagossy Bertalan, a B)-ben Dr. Barna János Zsigmond. Tankönyv: Némethy Károly: A mathem. és fiz. földrajz elemei. Heti óraszám: 2. Tananyag: Bevezetés a fizikai földrajzba. A fizika főbb törvényei kisérletekkel és rajzolással kísérve. A Föld mint világtest. A földgömb száraza, vize és légköre. A Föld belseje. Amerika és Ausztrália hegy- és vízrajza, politikai földrajza.

Számtan. Tanár: az A)-ban és B)-ben Lehóczky József. Tankönyv: Gerevich-Orbók Számtana. Heti óraszám: 3. Tananyag: az egyszerű és összetett hármas szabály. Ezek alapján az egyszerű és összetett kamatszámolás, határidőszámolás, az ázsió, az állampapirok, részvények, váltók. Az összetett kamat- és lerovatszámitásra vonatkozó táblázatok készitése. Az egyszerű és összetett arányos osztás. Elegyitési feladatok. Láncszabály. Iskolai dolgozatok a tananyag egy-egy befejezett részletéből. Házi előkészületűl óráról-órára egy-egy, a legközelebbi előadáson előfordult tananyagra vonatkozó példa kidolgozása. Havonkint egy iskolai dolgozat, összesen 9.

Rajzoló geometria. Tanár: az A)-ban és B)-ben Ócsvár Rezső. Tankönyv: Dr Gerevich Emil: Rajzoló geometria III. rész. Heti óraszám: 2. Tananyag: a pont, az egyenes vonal, a körvonal. Axiális és centrikus szimmetria. A szögekről általában és különösen. A háromszögek, négyszögek, sokszögek. Arányosság és hasonlóság. Ugyanazok szerkesztése körzővel és vonalzóval. Kézügyesitő és ecsetgyakorlatok. Préselt levelek rajzolása, festése. Egyszerű síkdiszítmények rajzolása, festése kézi lapminták után. Virágok rajzolása.

Testgyakorlat. Tanító: Erdélyi Imre. Heti óraszám: 2. A szabad gyakorlatokból: négy ütemű szabad taggyakorlatok a test összes izmainak tekintetbe vételével, fabottal és vassúlyozókkal. A katonai rendgyakorlatokból, mint az I. II. osztályban, menetelés arc- és oldalsorokban, kanyarodás. Szergyakorlatokból: erő- és ügyességfejlesztő gyakorlatok a mászórúdon, kötelen, gyűrűhintán, rézsútos létrán és korláton. Magas- és távolugrás. Versenyfutás. Az iskolai játékok közül az ezen a vidéken divatozó labdajátékok.

IV. A) és B) OSZTÁLY.

Vallástan. Tanárok: Dr Reiser György, Hozás János, Gönczy Antal. A latin szertartásnál tankönyv: Adjutus Kath. szertartástana. Heti óraszám: 2. Tananyag: Szent helyek, egyházi készletek, szentmise, szentségek, szentelmények, ájtatossági gyakorlatok, egyházi év. — A görög szertartásnál tankönyv: A gör. kath. egyház szertartástana. Tananyag: Az isteni tiszteletről általában. Szent helyek és kellékek. Ünnepek és azok szertartásainak értelmezése különös tekintettel a királyi ünnepekre. A szentségek feladásánál előforduló szertartások magyarázata; a liturgia általános és részletes tárgyalása; az abban előforduló sajátságos kifejezések értelmezése; a szerkönyvek átnézete. Áldások és szentelések. A katekizmus III. része.

Magyar nyelv. Tanár: az A)-ban Kovács Gergely, a B)-ben Péterffy Gyula. Tankönyvek: Lehr-Arany Toldija, Bartha József dr és Prónai Antal dr Stilisztikája. Heti óraszám: 4. Olvasmányok: Arany Toldija. Kisfaludy K: Mátyás Deák. Hermann O: A madár családi élete. Népszerű madarak. Bársony I: Alkonyat a lápon. Jókai: A királykoronázás. Pesti G: A lóról és szamárról. Heltai G: A hollóról és rókáról. Az evangeliumból: A megvető. Mikes: A remete. Gyulai P: Vörösmarty szülői. Eötvös K: A szerény. Amicis: A hazaszeretet. Deák F. levele egy tanuló ifjuhoz. Horváth B. levele atyjához. Petőfi: Az Alföld. Levél Arany Jánoshoz. A vándorlegény. Gyulai: Erdély. Arany: Válasz Petőfinek. Mátyás anyja. Vörösmarty: Szózat. Berzsenyi: A magyarokhoz. Czuczor: A legszebb ének. Tompa: A gólyához. Balassi B: A végek dicsérete. Népdalok. — Ezen olvasmányok alapján: A nyelv és stílus. A nyelvkincs. A prózai és költői stílus tulajdonságai és a verstan. Ügyiratok. Irásbeli dolgozat volt 15.

Latin nyelv. Tanár: Péterffy Gyula. Heti óraszám: 6. Tankönyvek: Dr Fodor Gyula és Dr. Kurtz Sándor: Latin olvasmányok Julius Caesar „Commentarii de bello Gallico" c. művéből: Ariovistus elleni hadjárat egészen 53 c. Vercingetorix elleni hadjáratból: 15 cap. Szemelvények Ovidius Metamorphosisaiból: Deucalion és Pyrrha. Mindezek tartalmi és nyelvi magyarázatokkal. Mondattanból: a harmadik osztályú tananyag ismétlése után az összetett mondatok tanából: A kérdő mondatok és függő kérdés. Indicativus a főmondatokban. Az összetett mondat és részei. Consecutio temporum. Acc. c. inf. alanyi mellékmondat helyett. Nominativus c. inf. alanyi

mellékmondat helyett. Accus. c. inf. tárgyi mellékmondat helyett. Acc. c. inf. verba affectuum mellett. Időhatározó mondatok. Föltételes mondatok. Okhatározó mondatok. Verba timendi, verba impediendi, verba dubitandi. Következményes mondatok. Értelmező mondatok. Ut használata indicativus — és coniunctivus-szal. Oratio recta és obliqua.

Német nyelv. Tanár: az A)-ban Orosz Alajos, a B) ben Sándor Vence. Tankönyv: Orosz Alajos: Német olvasó- és gyakorlókönyv. Heti óraszám: 3. Tananyag a nyelvtanból: Számnevek. Melléknév fokozása. Erős, gyenge, vegyes igeragozás a jelendő módban. Melléknévi igenevek. Összetett igék. Prózai olvasmányok: Das Jahr. Die Haustiere. Das Mittagessen im Hofe. Die Eisenbahn. Der sterbende Löwe. Königliche Belohnung. Der Tod Johannes des Täufers. Der Hufnagel. Der einfältige Kutscher. Adomák. Der Hund u. der Rabe. Vergissmeinnichts Name. Die Perlen. Und dann? Bist du es, Johann? Der Baum u. die Vögel. Der Einsiedler. Költemények könyvnélkül is: Morgenlied. Gute Nacht. Die Herde. Die Einkehr. Das Bächlein. Sehnsucht nach dem Frühling. Der weisse Hirsch. Legende vom Hufeisen. Der betrogene Teufel. Kéthetenkint egy irásbeli dolgozat, összesen 14.

Történelem és politikai földrajz. Tanár: az A)-ban és a B)-ben Dr. Fechtel János. Tankönyv: Ujházy László: Magyarország története és Magyarország a jelenben. II. rész. Heti óraszám: 3. Tananyag: Hazánk története a mohácsi vésztől 1877-ig. Magyarország politikai földrajza, statisztikája. A magyar közjognak alapvonalai. Ausztria politikai földrajza. Magyarország és Ausztria közjogi kapcsolata.

Növénytan. Tanár: az A)-ban és B)-ben Dr. Schőber Emil. Tankönyv: Dr. Schőber Emil Növénytana. Heti óraszám: 3. Tananyag: A szervetlen és szerves vegytan elemei. A szerves és szervetlen világ közti kapcsolat. A mikroszkop szerkezete. A plazma. A plazma életműködése általában. Életműködésének eredménye. Szövettan. Élettan. A növény vegyi összetétele. A talaj vegyi összetétele. A szilárd táplálék felvétele. A víz áramlása és párolgása. A növény testét felépitő elemek forrása és asszimilációja. A növényben képződött vegyületek és tartaléktápanyagok vándorlása. A lélekzés. A növekedés. Mozgási tünemények. A szaporodás. Alaktan. A gyökér, szár és levelek alaktana s biológiája. A virág alaktana s biológiája, a termés. Rendszertan. Növényhatározás.

Algebra. Tanár: az A)-ban Haller Jenő, a B)-ben Krompaszky Béla. Tankönyv: Borosay Dávid Algebrája. Heti óraszám: 3. Tananyag:

Az algebra jeleinek és a negativ számoknak ismertetése; algebrai egész kifejezések összeadása és kivonása (összevonása), sokszorozása, osztása s ezzel kapcsolatban a törtkifejezésekkel való számolás szabályainak származtatása; a legnagyobb közös osztó és a legkisebb közös többes kikeresésének begyakorlása; a szorzatok fontosabb alakjai, algebrai többtagú kifejezések s tizedes rendszerbeli számok négyzetének és köbének kiszámolása; elsőfokú egyenletek egy ismeretlennel. Iskolai irásbeli dolgozat havonkint egy-egy, összesen 9. Házi előkészületűl óráról-órára a legközelebbi tanitási órán előadott anyagra vonatkozó példák kidolgozása.

Rajzoló geometria. Tanár: az A)-ban és B)-ben Ócsvár Rezső. Tankönyv: Dr. Gerevich Emil Rajzoló Geometriája. Heti óraszám: 2 Tananyag: A kör főbb tulajdonságai. A kör osztása. Két kör. Érintkező körök. A mértani hely egyszerűbb feladatai. Az ellipsis, hyperbola, parabola. A kúpszeletek összehasonlitása. Az összes ábrák rajzolása körzővel és vonalzóval. Ecsetgyakorlatok, préselt levelek utáni rajzolás, festés. Sík-díszitmények rajzolása és egyszerű szinezése fali és kézi lapminták után. Virágok rajzolása, festése. Vázolás.

Testgyakorlat. Mint a III. osztályban.

V. OSZTÁLY.

Vallástan. Tanárok: Dr. Reiser György, Hozás János, Gönczy Antal, Tankönyv: Adjutus Dogmatikája. Heti óraszám: 2. Tananyag: Hiszekegy. Hét szentség.

Magyar nyelv. Tanár: Kovács Gergely. Tankönyv: Bartha-Prónai: Retorika. Heti óraszám: 3. Olvasmányok: a) költőiek: Szondi két apródja. Szibinyani Jánk. Hunyadi. A király esküje. V. László. Mátyás anyja. Az élő szobor. Az árvízi hajós. b) Prózaiak: Jókai: A Tisza áradása. Alexander: Mátyás király szobra Fadrusztól. Mikszáth: Drégely. Kossuth L.: A haderő megajánlása ügyében. Deák F. beszéde a felirati javaslatról. Vaszary Millenniumi beszéde. Xenophon: Sokrates a testvéri egyetértésről. Pázmány: A teremtett állatoknak szép rendje. Faludi F.: Szent ember. Kölcsey F.: Az Isten és a haza szeretete. Pázmány P.: A részegségről. Plinius két levele a Vezuv kitöréséről. Arany J. levele Petőfihez. Könyv nélkül: Szondi két apródja. Hunyadi. V. László. Az árvizi hajós. Deák I. Felirati javaslatának bevezetése. Kölcsey Parainesiséből szemelvények. *Magán olvasmányok:* Divald Kornél: A margitszi-

geti apáca-templom romjai. Tinódi históriás énekeiből. Gvadányi: Egy falusi notarius budai utazása. Kisfaludy K. víg elbeszéléseiből. Arany J.: Toldi estéje. Jókai M.: Az új földesúr. Pázmány P. beszédeiből. Kölcsey beszédeiből. Kazinczy leveleiből; ezen olvasmányokból a tanulók kivonatot készitettek. *Elmélet:* Az irásművek szerkesztésének főbb szabályai. A feltalálás forrásai. A bizonyitás. A szerkezet. A vázlat. Az irásmű főrészei. Az előadás némei és módja. A prózai műfajok: leirás, történetirás, szónoklat és értekezés. Az irásbeli dolgozatok száma 9 és pedig 3 iskolai, 6 házi.

Görögpótló magyar. Tanár: Dr. Fodor Gyula. Tankönyvek: Csengeri: Homeros Iliása. Gyomlay: Homeros Odysseiája. Geréb: Szemelvények Herodotos történelmi művéből. Toncs Gusztáv: Magyar irodalmi szemelvények: Heti óraszám: 3. Tananyag: Homeros époszainak tartalma. A homerosi világnézet, vallás, erkölcsök, szokások. A homerosi époszok szerkezete, becse az ó-világban és a jelenkorban. A homerosi kérdés. Ezen művek története. A kiválóbb magyarázók és kiadók. — Olvasmányok: Homeros Odysseiájából és Iliásából bő szemelvények. Herodotos történeti művéből: Kroisos hatalma. Solon látogatása. Cheops gulája. A marathoni csata. Athén érdeme. Thermiopylae. Themistokles. A salamisi, plataeai csata. Ezen olvasmányok tárgyalása után előadatott Herodotos élete, művének célja, hitelessége. Szemelvények Buda halálából. Horváth Mihály élete és művei. Salamon Ferenc: Zrinyi Miklós ifjusága. Szalárdi: Bethlen Gábor. Apor Péter: A fejedelem ebédiről és vacsorájáról. Pauler: Wesselényi-összeesküvés. Irásbeli dolgozatok száma: 2.

Latin nyelv. Tanár: Bagossy Bertalan. Tankönyvek: Dr. Kapossy Lucián: Cic. pro Archia poeta. Schambach Gyula: De imp. Cn. Pompei. Dr. Csengeri János: Szemelvények Ovidiusból. Heti óraszám: 6. Olvasmányok: Cicero beszédeiből: Pro Archia poeta. De imperio Cn. Pompei. Ovidiuszból: Romulus és Remus kitevése. A Lupercal. Róma alapitása. Remus halála. A rómaiak és sabinusok kibékülése. Romulus megdicsőülése. Ardea ostroma. A Fábiusok veszte. Ujév napja. Janus. Feralia. Caristia. Terminalia c. szemelvények a Fastiból. Az olvasottak alapján a római polgárjog, a római tisztviselők jogkörének és az államháztartásnak ismertetése, a rómaiak hitélete, egyes ünnepi szertartásaik; a szónoki beszéd szerkezete, szónoki alakzatok. Könyvnélkül megtanultak egyes szemelvényeket. Ovidius és Cicero élete. Az alak- és mondattan ismétlése. Irásbeli dolgozat 15: 2 latinból magyarra, nem olvasott mű-

vekből; 13 magyarból latinra, az olvasottak szó- és szólamkincséből.

Görög nyelv. Tanár: Kőszegi László. Tankönyvek: Shenk Ábel Görög olvasókönyve és Curtius-Ábel Görög nyelvtana. Heti óraszám: 5. Olvasmányok, mesék: A húst vivő kutya. A szamár árnyéka. A majom és Zeus. A holló és róka. A nád és tölgy. Egyéb olvasmányok: Ródusról. Delphiról. Kroesusról. Jasonról. Sokrates mondásaiból. A darvakról. Ezen daraboknak és az olvasókönyv 1—163. sz. példacsoportjából kiszemelt görög és magyar mondatoknak fordításával begyakorolták a főnevek, melléknevek és névmások ejtegetését, a számnevek alakjait, a melléknevek fokozását s határozókká alakitását és az ω végű igék teljes ragozását. Havonkint két irásbeli dolgozat; összesen 15.

Német nyelv. Tanár: Sándor Vence. Tankönyv: Német olvasó- és gyakorlókönyv II. r. és Stílusgyakorlatok. Heti óraszám: 3. Olvasmányok: a) költőiek: Die Mutter lag in Totenschrein (Hasenclever). Heine 3 dala. Der Schiffbruch (Herder). Der Sänger. Erlkönig Die Teilung der Erde (Schiller). Graf Richard ohne Furcht (Uhland). E költemények nagy része könyv nélkül is. b) Prózaiak: Die Boten des Todes. Die ewige Bürde. Die Treue. Die Krähe u. Merkur. Das Ei des Colombus. Das wohlfeile Mittagessen. Der Greis u. der. Jüngling. Der Seesturm. Unser König und die ungarischen Studenten. Der kluge Sultan. St. Peter mit der Geiss. A haladottabbak (számonkérés mellett) magán uton olvasták: Die Münchhausens wunderbare Abenteuer; Kanniverstan, Die Sonne bringt es an den Tag. Forditások a Stílusgyakorlatokból németre. Nyelvtan: A felszólító mód. A szenvedő igeragozás. A módjelentő, visszaható és személytelen igék használata. Az alaktan átismétlése. Két hetenként isk. dolgozat.

Történelem. Tanár: Dr. Fechtel János. Tankönyv: Dr. Mika Sándor: Világtörténelem, ó-kor. Heti óraszám: 3. Tananyag: A keleti népek története. Görögország története. Róma története a császárság végéig.

Állattan. Tanár: Dr. Schőber Emil. Tankönyv: Báthory Nándor Állattana. Heti óraszám: 3. Tananyag: protozoák, poriferák, coelenteráták, férgek, tüskebőrüek, izeltlábúak és puhatestűek köre főbb vonásokban. A protozoáknál különös tekintet volt az állat- és növényvilág közti hasonlatra, különbségre, vonatkozással a IV. oszt. tananyagára. Részletesen tárgyaltuk a gerincesek körét. A bonctani rész összehasonlítólag és pedig a kültakaró, mozgáskészülék, ideg-

rendszer, érzékszervek, véredény-rendszer, lélekző készülék és kiválasztó szervek. A tanítás számos bonctani készítmény bemutatásának segélyével történt. A bonctani részt a rendszertan követte biologiai alapon. Végül az ember bonctana.

Mennyiségtan. Tanár: Haller Jenő. Tankönyv: Borosay Dávid Algebrája és Geometriája. Heti óraszám: 3. Tananyag: a) az algebrából: Elsőfokú egyenletrendszerek 2, 3 és több ismeretlennel, a négyzetgyök és a másodfokú egyenlet; gyökkivonás általánosságban és a köbgyök. b) A geometriából: Egyenes vonalak fekvése a síkban; az idomok szögeinek és oldalainak összefüggése; az idomok egybevágása; az idomok hasonlósága; az idomok területeinek megmérése. A körtan elemei. Havonkint egy iskolai dolgozat, összesen 9.

Görögpótló rajz. Tanár: Ócsvár Rezső. Heti óraszám: 2. A kocka, hasáb, gúla stb. rajzolása szemlélet után contourokban, később árnyékolással ceruza- és krétával. Testcsoportok rajzolása, alkalmilag egyszerű reliefek rajzolása szénnel és díszitmények festése lapminták után. Ecsetgyakorlatok különféle stílusú minták után. Lepkék, bogarak, virágok festése. A görög és római építészet, szobrászat és festészet ismertetése, a jellegzetesebb műalkotások bemutatása 6 órában.

Testgyakorlat. Tanító: Erdélyi Imre. Heti óraszám: 2. A szabadgyakorlatokból: szabad taggyakorlatok súlyzókkal a test összes izmainak tekintetbe vételével. A katonai rendgyakorlatokból a szakasz és kettősrendek formálása, igazodások, fejlődések, húzódások, kanyarodások, menetelések. Előgyakorlatok buzogánynyal. A szergyakorlatokból: erő- és ügyességi csapattornázás az összes szereken. Magas-, távol- és rúdugrás alacsony deszkáról; súlydobás, súlyok emelése 18 kilótól 30 kilóig. Játékokból: az ezen vidéken divatozó labdajátékok, füleslabda.

VI. OSZTÁLY.

Vallástan. Tanárok: Dr. Reiser György, Hozás János, Gönczy Antal. Tankönyv: Adjutus Erkölcstana. Heti óraszám: 2. Tananyag: a ker. kath. hittan. A gör. szertartásúaknál, mint az V. osztályban.

Magyar nyelv. Tanár: Orosz Alajos. Heti óraszám: 3. Tankönyv: Barta-Prónai Poetikája és olvasókönyve. Shakespere Julius Caesar-ja. Kisfaludy Károly A kérők c. vigjátéka. Ez utóbbi műveken kívül az olvasókönyvből olvasták · a világirodalom fő époszainak tartalmi ismertetését, A Zrinyiászt, Dorottyát; a kisebb epikai és vegyes

műfajú költeményekből, mindegyik fajból 3—5 költeményt, úgyszintén kisebb-nagyobb számmal dalokat, elégiákat, bölcselő énekeket, epigrammákat és ódai költeményeket. Magán olvasmányok: Zrinyiász, (Zrinyi) Zalán futása. A két szomszédvár. Csongor és Tünde. (Vörösmartytól.) A csikós. Liliomfi. (Szigligeti.) Csalódások. (Kisfaludy K.) Irene. (Kisfaludy K.) Tompa: Szuhai Mátyás. Kisebb költemények. Petőfi: János vitéz. Kisebb költemények. Arany: Toldi szerelme. Buda halála. Ezen olvasmányok alapján a széptani fogalmak fejtegetése; az epikai, lírai és drámai költemények elmélete és történeti fejlődése. Időnkint szavalatok. Könyv nélkül: Vojtina ars poetikája (Arany J.). Berzsenyi: Fohászkodás. A magyarokhoz. Petőfi: Egy gondolat. Szózat, Magyarország címere (Vörösmarty). Himnus, (Kölcsey). Zrinyi második éneke. Sóhajtás (Bajza). Írásbeli dolgozatok száma: 9 és pedig 3 iskolai, 6 házi.

Görögpótló magyar irodalom. Tanár: Fölkel Béla. Tankönyvek: Csiky: Sophokles Antigonéja. Sarudy: Görög lírai anthologia. Badics: Magyar irod. olv. II. Heti óraszám: 3. Tananyag: A görög elégia, epigramma, iambos. A aeol dalköltészet. A dór karének-költészet. Az attikai líra. Kallinos, Tyrtaios, Mimnermos, Solon, Theognis, Keosi Simonides, Archilochos, Alkaios, Sapho, Anakreon, Alkman, Stesichoros, Bacchylides, Pindaros élete és főbb művei, szemelvények az attikai skolionokból. A görög lírai műfajok kapcsolata a magyarokkal. Az Antigone meséje, cselekvénye, szerkezete, tragikuma, szereplő személyei s ezek jelleme. Ezen olvasmány kapcsán előadatott a görög dráma keletkezése és fejlődése; a görög szinház; Sophokles élete és művei. Szemelvények a magyar klasszikus költői iskola köréből. Írásbeli dolgozatok száma: 2.

Latin nyelv. Tanár: Dr. Fodor Gyula. Heti óraszám: 5. Tankönyvek: Cserép: Szemelvények Vergilius Aeneiséből. Kalmár: Szemelvények Livius történeti művéből. Schmidt: Római régiségtan. Prózai olvasmányok: Harc a köztársaságért (II. 9—13. 32. 33.) A decemvirek (III. 33—34. ff.). Házasságjog, konzuli tribunusok, censorok (IV. 6—8. ff.), Hannibál jelleme (XXI. 1—4. f.). Hannibál az Alpokon (XXI. 32—33.) Trasumennus (XXII. 1—7.). Költői olvasmány: az Aen. I. 1—64. 494—519. 615—630. II. 1—6. 57—75. 199—233. 720—767. IV. 584—629. VI. 1—155. 679—901. Egyes helyeket ex abrupto kurziv fordításban vettek át. Könyvnélkül megtanultak az Aen. I. énekéből mintegy 50 sort. Livius és Vergilius életrajza. 15 isk. írásbeli dolgozat; ezekből 12 magyarból latinra, 3 latinból magyarra való fordítás volt.

Görög nyelv. Tanár: Fásztusz Elek. Heti óraszám: 5. Tankönyvek: Curtius—Ábel Görög nyelvtana. Keczer: Szemelvény Xenophon nagyobb elbeszélő műveiből és Anthologia lyr. Graeca. Olvasmányok: Kyr. VII. 2, 1.—27. pp., Apomnem. I. 5. és 7. ff., II. 1. fej. 20.—23. pp., 2., 3. és 4. ff., IV. 6. f. és 8. f. 11. p. Az Anthologiából: Tyrtaeustól a 2. sz., Theognistól a 29—32., 51—52., 55—56., 63—68., 75—76., 81—84., 115—116., 121—124., 179—180., 199—200. sz. sorok distichonjai, a Simonidestől való darab, az 1. és 2. sz. epigrammák, a 2., 5.—8., 10. sz. síriratok, a 3. és 4. sz. skoptikonok, a 2. sz. aenigma, az 1., 2., 3. és 5. sz. Archilochosi, a 4. sz. koloni, a Babriosi és 2. sz. Alkaeusi szemelvények, szószerint megtanultak 2 fejezetet a Memorabiliakból és 2 epigrammát, 5 síriratot és 13 distichont Theognistól. 15 isk. írásbeli dolgozat.

Német nyelv. Tanár: Orosz Alajos. Tankönyvek: Orosz Német olvasó- és gyakorlókönyv II. r. és Stílusgyakorlatok. Heti óraszám: 3. Olvasmányok: a) Költőiek: Der Ring des Polykrates. Die Bürgschaft. Hoffnung (Schiller.) Beherzigung (Goethe). Die Wallfahrt nach Kevlaar. An meine Mutter. Ungarisches Heldentum (Heine.). Preis des Schöpfers (Gellert.). An mein Vaterland (Lenau). Die Nachtigall u. die Rose (Bodenstedt). E költemények nagy része könyv nélkül is. b) Prózaiak: Der junge Alexander. Eine merkwürdige Abbitte. Karls des Grossen Kaiserkrönung. Konradins Tod. Das Rittertum im Mittelalter. Cie Tourniere. Der Cid. Der geheilte Patient. Kleanthes. Kannitverstan. Betrachtungen über ein Vogelnest. Die moralischen Folgen des Alkoholismus. A haladottabbak (számonkérés mellett) magán uton olvasták: Bericht Ekkehards über den Ungarneinfall. Die Jungfrau von Orleans. Die goldene Repetieruhr. König Friedrich u. sein Nachbar. Das Paar Pantoffeln. Almansor u. Asmai. Der gekreuzte Dukaten. Fordítások a Stílusgyakorlatokból németre. Nyelvtan: A mondattan kiegészítésére és befejezésére: a főnévi igenév, a tárgy, tulajdonító- és birtokeset használata; a praepositiók összefoglalása; nyelvtani ismétlések. Két hetenkint isk. dolgozat.

Történelem. Tanár: Dr. Fechtel János. Tankönyv: Dr. Mika Sándor: Világtörténet, közép-kor. Heti óraszám: 3. Tananyag: A germánok története, népvándorlás, hűbériség, keresztes háborúk, az európai államok története egészen a westphaliai békéig.

Ásványtan. Tanár: Dr. Schőber Emil. Tankönyv: Dr. Reichenhaller Kálmán: Chemia és mineralogia. Heti óraszám: 3. Tananyag: Az ásványok fizikai tulajdonságai. A víz fizikai, vegytani tulajdonságai.

A levegő fizikai, vegytani tulajdonságai. Hydrogén. A gáz sürüségegysége. Oxygén. Ozon. A chlor és a sósav. A sósav analizise. Aequivalens súlyok. Többszörös súlyarányok törvénye. Atom, molekula-elmélet. A vizgőznek és a sósavnak synthezise. Molekulasúly meghatározása. A gyök. Chemiai jelek és képletek. Elemek osztályozása. Chemiai egyenletek. Stöchiometriai feladatok. A vegyértékűség. A vegyületek osztályozása. Nem fémes elemek. Fémes elemek. Szerves vegytan alapfogalmai. Kőzettan elemei. Föld történelme.

Mennyiségtan. Tanár: Krompaszky Béla. Tankönyv: Borosay Dávid Algebrája és Geometriája. Heti óraszám: 4. Tananyag: a) Az algebrából: Negativ hatványkitevők. Számrendszerek. Tört hatványkivetők. A logarithmus; a logarithmus-táblák használata; logarolás; a kitevős egyenleteknek logarithmussal való megfejtése, a számtani és a mértani haladvány. b) A geometriából: A körtan, a síkháromszögtan és pedig: a háromszögtani függvények általános fogalma, azok leszármaztatása és egymás közti viszonya; viszonylatok különböző szögek szögfüggvényei között; háromszögtani táblák. A szögmértan alkalmazása, a derék- és ferdeszögű háromszögek megfejtésére vonatkozó tantételek levezetése. A levezetett képletek alkalmazása, számos példa megfejtése. Földmérési és magasságmérési feladatok. Havonkint egy iskolai dolgozat, összesen 9.

Görögpótló rajz. Tanár: Ócsvár Rezső. Heti óraszám: 2. Testcsoportok rajzolása szemlélet alapján contourokban, később árnyékolása ceruzával és aquarellben. A természetrajzi és rajzszertár egyszerűbb tárgyainak: asztal, szék, prés, festőállvány stb. lerajzolása valóság után. Alkalmilag egyszerűbb használati tárgyak vázolása egy óra alatt. Edények rajzolása és festése szinesen. Az ókeresztény, byzanci, mohamedán, román és csúcsíves építészet ismertetése és a jellemzetes műalkotások bemutatása. A középkori festészet és szobrászat legnevezetesebb alkotásai. Összesen 6 órában.

Testgyakorlat. Mint az V. osztályban.

VII. OSZTÁLY.

Vallástan. Tanárok: Dr. Reiser György, Hozás János, Gönczy Antal. Tankönyv a római és a magyar ajkú görög katholikusoknál: Dr. Wapler Egyháztörténelme. Heti óraszám: 2. Tananyag: a ker. kath. erkölcstan.

Magyar nyelv. Tanár: Kovács Gergely. Heti óraszám: 3. Tankönyvek: Horváth Cyrill: A magyar nemzeti irodalom története. Szinynyei József: A magyar nyelv. Tananyag: Az irodalom és az irodalomtörténet fogalma. A magyar irodalomtörténetirás története. A magyar irodalom korszakai. A magyar nyelv és rokonai. A magyar nemzeti irodalom ismertetése régebbi magánolvasmányok és jellemző szemelvények és értekezések alapján a legrégibb időktől kezdve egészen Kisfaludy Károlyig. A magyar nyelv rendszere. Iskolai olvasmány: Katona: Bánk bán. Magánolvasmányok: Arany János: Naiv époszunk. Kuruc költemények. Gyöngyösi: Murányi Venus. Mikes levelei. Kazinczy: Pályám emlékezete. Kármán: Fanni hagyományai. Berzsenyi versei és ódái. Csokonai ódái. Kisfaludy K.: Kesergő szerelem. Vörösmarty lírai költeményei. Arany kisebb költeményei. Jósika: Abafi. Kisfaludy S: Csobánc, Tátika, Somló. Heinrich G: Kisfaludy S. regéiről. Gyulai P: Bánk bán hatása. Könyv nélkül a Halotti Beszéd. Baróti: Egy ledőlt diófához. Csokonai: A reményhez. Kölcsey: Vanitatum vanitas. Minden hónapban egy házi dolgozat, összesen 9.

Görögpótló magyar. Tanár: Fölkel Béla. Tankönyvek: Szilasi: Thukydides. Ince: Demosthenes beszédei. Schill S: Görög irodalomtörténet. Heti óraszám: 3. Olvasmányok: Thukydides I.—VIII. könyve. Demosthenes: A koszoru ügyében. Szemelvények magyar történetirókból és szónokokból. A görög irodalomtörténet és régiségtan áttekintése. Irásbeli dolgozatok száma: 2.

Latin nyelv. Tanár: Kovács Gergely. Tankönyvek: Ince J: M. T. Ciceronis in Verrem. IV. Cserép J: Vergilius Aeneise. Hittrich: C. Sallustii Crispi Bellum Jugurthinum. Heti óraszám: 5. Olvasmányok: In Verrem IV. 1—26, 29—42, 72—76, 141—151 §§. Aeneis VI. é., VIII. 608—731. IX. 176—313. Bellum Ingurthinum 1—10, 17—19, 95—96, 102—114. ff. Könyv nélkül tanultak In Verrem IV.-ből 1—2. és 38—39. §§. Aeneis VIII. 671—713. sort. Havonkint 2 irásbeli dolgozat, összesen 15. Tárgyuk: felváltva forditás magyarból latinra vagy latinból magyarra.

Görög nyelv. Tanár: Dr. Kurtz Sándor. Tankönyvek: Csengeri: Homeros Odysseiája. Dávid: Szemelvények Herodotos művéből. Heti óraszám: 5. Olvasmányok Homerosból: Athenae és Telemachos (I. 1—112.). Nausikaa (VI. 1—331.). Odysseus otthon (XVII. 182—373.) az egész éposznak tartalmi és szerkezeti összefoglalásával. Herodotosnak a munkájából: De pugna Marathonia. Szemelvényesen De pugna Salaminia. Könyvnélkül Homerosból kiszemelt

részleteket tanultak. Homeros élete. Homerosi realiák. Herodotos élete. Dolgozat volt 9, felváltva magyarról görögre és görögről magyarra.

Német nyelv. Tanár: Orosz Alajos. Tankönyvek: Harrach: Goethe Hermann und Dorotheája és Heinrich: Deutsches Lehr. u. Lesebuch II. r. Schiller Wilhelm Tell-je. Heti óraszám: 3. Olvasmányok: Goethe: Hermann u. Dorothea I., IV. és VIII. éneke, a többinek tartalma. Schiller Wilhelm Telljéből az I., II. és IV. felvonás szemelvényesen. A nem olvasott részek tartalmának ismertetése. A művek méltatása. Könyvnélkül szebb részletek Herm. u. Dor.-ból és Willh. Tellből. Siegfrieds Drachenkampf. Lohengrin. Arion. Münchhausen. Gudrua. Die Grenadiere (Heine) Des Sängers Fluch (Uhland). Der Zauberlehrling. (Goethe). A német irodalom első virágzási korszaka. A Siegfried mondakörének németre forditása az Orosz-féle Stílus-gyakorlatokból. Az irásbeli dolgozatok száma: 9.

Történet. Tanár: Dr. Fechtel János. Tankönyv: Dr. Mika Sándor: Világtörténet, új-kor. Heti óraszám: 3. Tananyag: A westphali békétől egészen napjainkig terjedő események és az államok politikai földrajza.

Természettan. Tanár: Haller Jenő. Tankönyv: Fehér—Szekeres Kisérleti természettana. Heti óraszám: 4. Tananyag: Az erőműtan, rezgéstan, hangtan és fénytan.

Mennyiségtan. Tanár: Lehóczky József. Tankönyvek: Borosay D. Algebrája és Wagner Alajos Geometriája. Heti óraszám: 3. Tananyag: a) Az algebrából: A másodfokú egyenletek elmélete, a másodfokú egész függvény maximum és minimum értéke; számtani és mértani haladványok és azok alkalmazása a szakaszos tizedes törtre és a kamatos kamatszámitásra. b) A geometriából: A testmértan és pedig az egyenes és sík fekvése a térben; n szöglet; a soklapok; a térfogat mérésének alapelve; a hasáb, gúla, henger, kúp és gömb térfogata és felülete. Iskolai dolgozat havonkint egy, összesen 9.

Görögpótló rajz. Tanár: Ócsvár Rezső. Heti óraszám: 2. Épitészeti ékitmények, párkányrészletek rajzolása szénnel és festése szépiával. Egyszerübb épitészeti motivumok: kút, kápolna stb. rajzolása faminták után. Tárgyak rajzolása kisebb faminták után, úgymint: talicska, hordó, köszörükő, mángorló stb. Alkalmilag használati tárgyak festése, pl: tőr, revolver, korcsolya, lakat, kulcs és zománcozott edények stb. szépia- és semleges tintával. Koponyák rajzolása szénnel, festése szépiával. Drapéria és fegyverek rajzolása. Virágok festése szinesen. A renaissance és a legújabbkori épité-

szet, szobrászat és festészet ismertetése, a jellegzetesebb műalkotások bemutatása, összesen 6 órában.

Egészségtan. Tanár: Dr. Török István. Tankönyv: Dr. Fodor József Egészségtana. Heti óraszám: 2. Tananyag: Az iskolaorvosi intézmény s annak keletkezése az egyes államokban. Az egészségtan története a legrégibb időtől. Az egészségtan feladata. Az egészségnek és betegségnek befolyása az életre, nemzetre, annak felismerése a népeknél. A halandóság különböző országokban, életkorban. A betegségek elhárítása s a halálozás csökkentése. A táplálkozás. Élelmiszerek. Italok. Lakás. Talaj. Építkezés. Szellőztetés. Fűtés. A munka és foglalkozás. A test ápolása, ruházat, az izmok gyakorlása, fejlesztése, azok módjai s a betegápolás. A fertőző betegségek, azok természete és támadása, a betegséget okozó baktériumok, a ragály, a miazma, járványok, tájkórok, azoknak befolyása a nép egészségére, a fertőző betegségek elháritása, a fertőztelenités, köztisztaság, fontosabb fertőző betegségek. Gyakorlatirás.

Testgyakorlat. Tanitó: Erdélyi Imre. Heti óraszám: 2. A szabad taggyakorlatokból súlyzókkal, a mozdulatok 4 és 8 ütem szerint a test összes izmaira való tekintettel szabatos fermákban. A katonai rendgyakorlatokból: alapfelállitás, igazodás, fedezés, fordulatok, szakasz- és kettősrendek alakítása állás és menet közt: húzüdások, kanyarodás, menetelés. A szergyakorlatokból: az összes tornaszereken erő és ügyességi csapattornázás. Magas-, távol- és rúdugrás, bak- és lóugrás. Súlydobás. Súlyemelés 18 kilogrammtól 30 kilogramnig. Játékokból: az ezen vidéken divatozó labdajátékok, füleslabda.

VIII. OSZTÁLY.

Vallástan. Tanárok: Dr. Reiser György, Hozás János, Gönczy Antal. Tankönyv: Dr. Wapler A: A ker. kath. anyaszentegyház története. Heti óraszám: 2.

Magyar nyelv. Tanár: Sándor Vence. Tankönyv: Dr. Horváth Cyrill: A magyar nemzeti irodalom története olvasókönyvvel. Heti óraszám: 3. Tananyag: Az újabb magyar irodalom: a nemzeti költés korszaka. Behatóbb tárgyalás alá kerültek a politikai szónokok és irók: Széchenyi, Kossuth és Deák s különösen Széchenyi hatása az irodalomra; miképen váltja fel a klasszicizmust a romanticizmus s vesz föl a költés mindinkább nemzeti tartalmat, mig a népies elemek bevonásával s művészi kifejlesztésével tartalomban,

szellemben és formában teljesen magyarossá válik. Miután az irodalmi olvasottság megszerzése az előbbi évek oktatásának s főleg a magánolvasmányoknak volt a feladata, ez évben csak egy pár jelentősebb műnek, pl. Vörösmarty életrajzának, Eötvös: A falu jegyzője, Kemény: Zord idő, Széchenyi· Hitel olvasása volt szükséges; behatóbban — 4 héten át — foglalkoztunk az Ember Tragédiájával. A tárgyalt írókra vonatkozó életrajzi, irodalomtörténeti, eszthetikai és kritikai cikkelyek olvasása is szoros követelmény volt. Minden hónapban egy irásbeli dolgozat, összesen 7.

Görögpótló magyar. Tanár: Fölkel Béla. Tankönyv: Alexander-Péterfi: Platon és Aristoteles. Heti óraszám: 2. Olvasmányok: Sokrates védőbeszéde; Kriton. Részletek Arisztoteles Ethikájából. A görög müvészetek történetének áttekintése. Írásbeli dolgozatok: 2.

Latin nyelv. Tanár: Fölkel Béla. Tankönyv: Cserép: Horatius. Gyomlay: Szemelvények Tacitusból. Cserép: Római régiségek. Heti óraszám: 4. Olvasmányok: Horatiusból: Od. I. 1. 22., II. 3. 14., III. 1. 2. 3., Epod. 2. Sat. I. 1. 9., Epist. I. 4. 20., Ars poetica. Tacitusból: I. (Ann. I. 1—5.) II. (Ann. I. 6—10.) XI. (Ann. 69—83.). XXVIII. (Ann. XII. 66—69.). XXXV. (Ann. XV. 38—44.) XXXVI. (Ann. XV. 60—65). XXXVIII. Bevezetés a Históriákhoz. (Hist. I. 1—3.). XXXIX. (Hist. I. 40—41, 49—50.). XLV. De vita et moribus Julii Agricolae liber. 1—10. Tacitus élete és művei. Írásbeli dolgozat havonkint 2, összesen 12.

Görög nyelv. Tanár: Dr. Fodor Gyula. Tankönyvek: Csengeri: Homeros Iliasa. Dr. Simon József: Szemelvény Platon műveiből. Heti óraszám: 4. Olvasmányok: Homeros Iliasából: Achilleus haragja 1—54. 245—284. 322—427. Népgyülés (II. 211—224. 265—271.). Thetis az Olympuson (551—600.). Patroklos harca és halála (XVI. 817—865.). Fali szemle (III. 147—225.). Glaucos és Diomedes (VI. 119—236.). Hector és Andromache (VI. 369—529.). Achilleus pajzsa (XVIII. 477—608.). Hektor kiváltása (XXIV. 477—608.). c. részletetek és Platonból Phaidon 1—3., 63—66. fejezetei és Euthyphron 1—7. és 12—13. fejezetei. Az Ilias és Odysseia tartalma és szerkezete. Homerosi reáliak. Sokrates és Platon bölcseletének vázlata. Sophokles Antigoneja Csiky forditásában. Havonkint egy iskolai dolgozat, összesen 8.

Német nyelv. Tanár: Sándor Vence. Heti óraszám: 3. Tankönyv: Lessing Minna v. Barnhelm, magy. Henrich G. Német tan- és olvasókönyv Heinrieh G.-től. Német Stilusgyakorlatok Orosz Alajostól. Végzett tananyag: Minna v. Barnhelm egész terjedelmében

szemelvényesen. Don Quijote. Münchhausen. Der Taucher. Wanderers Nachtlicht. Die Geschichte von den drei Ringen. A Stilusgyakorlatokból: Just és a vendéglős. Az őrnagy és Marloff özvegye. A jegygyűrü. Werner őrmester. Szerencsés megoldás. A német irodalom klasszikai tökéletességének kora: Lessing, Goethe, Schiller. Újabb német költők. Havonkint egy irásbeli dolgozat, összesen 7.

Történet. Tanár: Dr. Barna János Zsigmond. Tankönyv: Ujházy László: A magyar nemzet oknyomozó történelme. Heti óraszám: 3. Tananyag: ősi pogány korszak; az ősi haza, a fejedelmek, a főbb kútforrások. A kereszténység befogadása és a Szent István-féle királyság: kereszténység és a királyság behozatala, szervezete, nemzeti visszahatás mindkettő ellen, az új intézmények megszilárdulása, Magyarország a két császárság közt. A Sz. István-féle rendszer felbomlása, a hűbéri eszmék szerint való szervezkedés: az állam egységének lazulása, átmenet a hűbériségbe. Magyarország keleti nagy hatalom, a török ellen való küzdelmek. Mátyás kora. A köznemesség és főnemesség küzdelme, az ország hanyatlása. Harc az ország területéért és alkotmányáért: az ország darabokra bomlása, a török hódoltság befolyása, Erdély szerepének fontossága, a bécsi kormány központositásra törekvő politikája, az ország terűletének visszaszerzése, az alkotmány biztositása. A nemzet és a dinasztia kibékülése: az újkori államintézmények, reformok, az alkotmány meggyengülése, az alkotmányos reformok által való újjászületés.

Természettan. Tanár: Krompaszky Béla. Tankönyv: Fehér—Szekeres Kisérleti természettana. Heti óraszám: 4. Tananyag: A vezetett és súgárzó hő. Delejesség. Villamosság. A kosmographia elemei.

Mennyiségtan. Tanár: Krompaszky Béla. Tankönyv: Borosay Dávid Algebrája és Wagner Alajos Geometriája. Heti óraszám: 2. Tananyag az algebrából: A kapcsolástan elemei. Kéttagúak szorzatai és magasabb hatványai. Az algebrai összes tananyag ismétlése. A mértanból: A mértan összes tananyagának összefoglaló megismétlése. A gömbháromszögtan sinus- és cosinus-tétele és alkalmazása a geographiai helyek távolságának meghatározására és a szab. testek hajlásszögének és térfogatának kiszámitására. Iskolai irásbeli dolgozat volt 7, ezek tárgyai a legközelebbi hónap alatt bevégzett tananyagra vonatkozó feladványok. A tananyag begyakorlására a tanulók óráról-órára otthon is dolgoztak.

Görögpótló rajz. Tanár: Ócsvár Rezső. Heti óraszám: 2. A természet köréből vett egyszerübb tárgyak, úgymint: gombák, koponyák,

kagylók, nád, bogáncs, madarak, lepkék, gyümölcsök és virágok rajzolása és szinezése különböző technikával. Az ókeresztény, román, csúcsíves, renaissance és barok építészet műemlékei Magyarországon. A magyarországi és magyar nemzeti szobrászat. A XIX. század festészete hazánkban. Összesen 8 óra.

Bölcseleti előtan. Tanár: Ratkovszki Pál. Tankönyv: Hajdu Tibor dr. és Zoltvány Irén dr.: Lélektan és gondolkodástan. Heti óraszám: 3. Tananyag: A lélektanból a mozgás tényei, a megismerés tényei és a törekvés tényei. A gondolkodástanból: a fogalom általában, elemi dialektika, módszeres dialektika, kritika.

Testgyakorlat. Mint a VII. osztályban.

Magyar írásbeli dolgozatok.

A magyar nyelvből.

IV. OSZTÁLY. 1. A mi iskolánk (Iskolai). 2. Miért szeretne Miklós vitézzé lenni? 3. A vásár (Iskolai). 4. Miklós és Laczfy találkozása. 5. A drótos tót. (Iskolai). 6. Mikes és Bence találkozása a nádasban. 7. Hazánk természeti szépségei (Iskolai). 8. Miklós és a farkasok. 9. A lóról és a szamárról című mese mai stílusban. (Iskolai). 10. Mátyás Deák 3. jelenetének rövid tartalma. 11. A legszebb ének tartalma. (Iskolai). 12. A vándorlegény tartalma. 13. Miklós jelleme. 14. Nyugtatvány és elismervény. (Iskolai). 15. Folyamodvány.

V. OSZTÁLY. 1. Az aratás. (Házi). 2. Az édes anya jellemrajza. (Iskolai). 3. Párbeszéd a hazáról Kölcsey Parainesise után. (Házi). 4. Levél testvéremhez. (Iskolai). 5. A bizonyítás módjai Deák Ferenc I. felírati javaslatában. (Házi). 6. Kossuth Lajos A haderő megajánlása ügyében mondott beszédének gondolatmenete. (Házi). 7. Hogyan kell hasznosan olvasni? (Házi). 8. A történetírás feladata. (Iskolai). 9. Szerénység az ifjuság dísze. Buzdító beszéd az ifjúsághoz. (Házi).

VI. OSZTÁLY. 1. A magyar meseköltés jellemvonásai. 2. Mátyás király a népmondában. 3. Emlékbeszéd II. Rákóczi Ferencről. 4. A Zrinyiász vallás-erkölcsi szépségei. 5. Kádár Kata tragikuma (iskolai). 6. „Áldjon vagy verjen sors keze, itt élned, halnod kell“ (szónoki beszéd a kivándorlás ellen). 7. Az erdei lak (leirás, Iskolai). 8. Antonius gyászbeszédének retorikai méltatása. 9. Magyarország címere (iskolai).

VII. OSZTÁLY. 1. Becsüljük meg a hazai irodalmat. 2. A hegedősök elenyészésének okai. 3. Gyöngyösi írói sikerei. 4. Zrinyi mint politikus és költő. 5. A kuruc költemények jellemvonásai és irodalmi fontosságuk. 6. Gvadányi Peleskei nótáriusának méltatása. 7. A

franciás, klasszikus, hagyományos és németes irány hatása költészetünk fejlődésére. 8. A latin klasszikusok kiválóbb magyar műfordítói. 9. Bánk jelleme és tragikuma.

VIII. OSZTÁLY. 1. A politikai szónoklat irodalmunkhoz való viszonya Széchenyi korában. 2. A magyar romanticizmus általános és különös sajátságai. 3. Vörösmarty hazafias költészetének fejlődése. 4. A kritika főbb képviselői irodalmunkban és működésük hatása költészetünkre. 5. A szabadság fogalma Petőfinél. 6. Irodalmunk irányító eszméi. 7. Madách egyénisége az Ember tragédiájá-ban.

A görögpótló irodalomból.

V. OSZTÁLY. I. Achilleus jellemzése az Ilias alapján. II. Herodotos és a modern történetírás.

VI. OSZTÁLY. I. Az ókori görög költészet tanulmányozásának haszna és fontossága. II. Antigone tragikuma.

VII. OSZTÁLY. I. Párhuzam Herodotos és Thukydides között. II. A görög vígjáték fejlődése.

VIII. OSZTÁLY. I. Miért nem kerülte Sokrates a halált? II. A görög építészet összehasonlítva a rómaival.

Rendkívüli tárgyak.

Román nyelv. Tanár: Hozás János. *a) Alsó fokosztályban.* Tankönyv: Teutsch Popea: Román nyelvtan és olvasókönyv. Heti óraszám: 2. Tananyag: A román nyelv hangjai. Helyesírás és írásjelek. A szótagok hangsúlya. Az artikulus. A többes szám képzése. *Am* és *sunt* segédigék ragozása. Hímnemű szavak *a* végzettel. Birtokos névmások. Névragozás. Tulajdonnevek ragozása. Cel, cea artikulus. Melléknevek fokragozása. Számnevek. Az igék rendes ragozása. Olvasmányul szolgált 1—40 gyakorlat. — *b) Felső fokosztály.* Tankönyv: Virgil Onitiu: Limba româna. Fiinta, originea, rudeniile si istoria el. Heti óraszám: 2. Tananyag: A román nyelv eredete, rokonsága és története. Megfelelő olvasmányok.

Francia nyelv. Tanár: Dr. Fechtel János. Tankönyv: Bartos és Chovorcsák: Francia nyelvtan. I. rész. Heti óraszám: 2. Tananyag: Betük, olvasás, név- és igehajlítás. Előljárók, számnevek, rendhagyó igék, segédigék, rendes igék ragozása, a megfelelő fordítási gyakorlatok franciából magyarra és magyarból franciára.

Szabadkézi rajz. Tanár: Ócsvár Rezső. Heti óraszám: 2. I—VIII. osztály. Díszitmények rajzolása contourokban, később árnyékolással. Domború minták (gipsz) rajzolása szénnel és festése aquarellben. Mértani testek rajzolása. Egyszerűbb használati tárgyak rajzolása faminták után. A természeti szertárból vett kagylók, állati koponyák, kitömött madarak stb. festése szinesen, aquarellben és olajban. Egyszerűbb csendéletek festése szabadabb kezelésben. Alakok és emberfejek rajzolása lapminták, gipszöntvények és élő minta után szénnel.

Tanulták	I. A.	I. B.	I. C.	II. A.	II. B.	III. A.	III. B.	IV. A.	IV. B.	V.	VI.	VII.	VIII.	Összesen
a román nyelvet	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	2	1	6	11
a szabadkézi rajzot	7	1	5	10	2	2	3	6	1	4	2	2	4	49
a francia nyelvet	—	—	—	—	—	4	—	2	—	—	4	8	—	18

Jegyzetek az érdemsorozathoz:

A magaviselet jellemzésének négy fokozata ez:

jó, itteni jegye 1
szabályszerű, „ „ 2
kev. szabályszerű „ „ 3
rossz, „ „ 4

A tanulmányi előmenetel négy fokozata ez:

jeles, itteni jegye 1
jó, „ „ 2
elégséges, „ „ 3
elégtelen, „ „ 4

r. k. = római katholikus.
g. k. = görög katholikus.
g. kel. = görög keleti.
ág. h. ev. = ágostai evang.
ev. ref. = evang. református.
izr. = izraelita.
öszt. = ösztöndíjas.
ism. = ismétlő.
p. n. = pap-növendék.
fm. = felmentve.

VI.

A tanulók érdemsorozata.

Első A. osztály.

A tanuló neve s vallása; ösztöndíjas-e? ismétlő-e?	Vallástan	Magyar nyelv	Latin nyelv	Földrajz	Természetrajz	Számtan	Rajzoló mértan	Szépírás	Testgyakorlat	Magaviselet
Aszbald Antal r. k.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Barnák Vilmos r. k.	3	4	4	4	2	4	3	3	2	1
Baumgartner János r. k.	2	3	3	3	1	3	2	3	1	1
Boinczán József g. k.	2	3	4	3	1	4	3	3	3	1
5. Bretan János g. k.	3	3	4	4	2	4	4	3	3	2
Brüder Ferenc izr.	3	4	4	4	3	4	3	3	3	2
Brüll Ernő izr.	2	3	4	4	2	4	3	3	3	1
Buday Mihály r. k.	1	2	3	1	1	3	2	2	1	1
Csonka János g. k.	1	2	2	1	2	2	2	2	1	1
10. Csula Leontin g. k.	2	3	3	3	2	3	3	3	1	1
Dimand József r. k.	1	2	2	2	1	2	2	2	3	1
Erdélyi Károly r. k.	2	3	3	3	3	3	3	3	1	1
Erdélyi László izr.	2	1	2	1	1	2	1	2	2	1
Fazekas Sándor g. k.	2	3	3	3	1	3	1	1	1	1
15. Fejes István r. k.	1	2	2	2	1	2	1	2	2	1
Fogarasi József r. k.	2	3	3	3	2	3	2	3	2	1
Frenkel Árpád izr.	1	3	4	3	2	3	1	3	3	1
Glück József izr.	1	3	3	3	2	3	3	2	2	1
Grósz Aladár izr.	2	3	3	3	3	3	3	3	3	2
20. Hajnal György r. k.	2	3	3	3	2	3	3	3	fm.	1
Haris István r. k.	3	4	4	4	2	4	2	3	2	2
Heinrich János r. k.	1	2	2	2	2	2	1	2	1	1
Kádas István r. k.	3	4	4	4	3	4	4	3	3	1
Kovács Béla izr.	2	3	3	3	3	3	1	3	3	1
25. Kozányi Pál r. k.	2	3	3	3	1	3	2	2	3	1
Krausz Péter izr.	3	4	4	3	3	4	3	3	1	1

A tanuló neve s vallása; ösztöndíjas-e? ismétlő-e?	Vallástan	Magyar nyelv	Latin nyelv	Földrajz	Természetrajz	Számtan	Rajzoló mértan	Szépírás	Testgyakorlat	Magaviselet
Láhner Béla r. k.	3	3	3	3	3	3	3	2	3	1
Láng Lajos r. k.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Matolay Tibor r. k.	1	2	3	3	1	3	3	2	3	2
30. Matuz János g. k.	3	4	4	4	4	4	4	3	3	2
Mertz József r. k.	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1
Mihály Pál r. k.	2	2	3	2	1	3	2	3	2	1
Mondik Endre r. k.	2	2	3	2	2	2	1	1	1	1
Nagy Árpád r. k.	2	3	3	3	3	3	3	2	1	2
35. Neubauer Elemér r. k.	2	3	3	3	3	2	2	3	1	2
Neubauer József r. k.	1	2	3	3	1	2	2	3	2	1
Nikora Béla g. k.	2	3	3	2	3	3	3	3	3	1
Osvald Pál r. k.	2	3	4	3	3	4	3	3	3	1
Papp Gábor g. k.	k	i	l	é	p	e	t	t		
40. Polczer Ferenc r. k.	1	2	3	1	1	3	3	2	3	1
Reisenbüchler Sándor r. k.	2	2	3	2	2	3	1	1	1	1
Répay Jenő g. k.	2	3	3	2	2	3	1	3	1	2
Rusolán András g. k.	k	i	l	é	p	e	t	t		
Schlachter Félix r. k.	3	3	4	4	2	4	4	3	3	1
45. Schmotzer János r. k.	2	3	3	3	3	3	3	2	3	2
Schőnberg József r. k.	2	3	3	3	3	3	3	3	2	1
Simon József r. k.	2	3	3	3	3	3	3	3	3	1
Stamberger Elemér r. k.	1	1	1	1	1	1	1	2	2	1
Sterk János r. k.	2	2	3	2	3	2	1	2	1	1
50. **Szabó János** r. k.	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1
Szarukán Kálmán r. k.	1	1	2	2	2	2	1	1	1	1
Szepesi József r. k.	2	3	3	3	3	3	1	3	1	1
Székely Sándor r. k.	2	3	3	2	3	3	3	2	3	1
Szlávik Ferenc r. k.	2	2	3	3	1	3	3	3	3	1
55. Suciu László g. k.	2	3	3	3	2	1	1	2	2	1
Toldy István r. k.	1	3	3	2	3	3	3	2	2	1
Tripon László g. k.	3	3	4	3	3	4	3	3	2	1
Vadász Ágoston r. k.	2	3	3	2	2	3	2	3	1	1
Vajda István izr.	2	2	2	2	2	2	2	2	fm.	2
60. **Werner Jenő** ev. ref.	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1
Magántanulók:										
Janics Lipót r. k.	1	1	1	2	1	3	1	—	—	—
Olsavszky István r. k.	1	2	2	2	1	2	2	—	—	—

Első B. osztály.

A tanuló neve s vallása; ösztöndíjas-e? ismétlő e?	Vallástan	Magyar nyelv	Latin nyelv	Földrajz	Természetrajz	Számtan	Rajzoló mértan	Szépírás	Testgyakorlat	Magaviselet
Aczél István r. k.	3	3	3	3	3	3	3	3	3	1
Ambrus András g. k	2	2	2	1	1	2	3	3	2	2
Beer József r. k	1	2	2	1	2	2	2	2	2	2
Berger Elemér izr.	2	1	2	2	2	1	2	3	1	1
5. Berger József izr.	2	3	3	3	2	3	3	2	3	2
Bornyász Mihály g. k.	2	3	4	4	4	4	4	2	3	2
Chira Elek g. k.	3	3	4	4	4	4	4	2	3	2
Csanády Árpád r. k.	1	2	2	1	1	1	1	1	1	1
Csernyi József r. k.	3	3	4	3	1	3	3	3	3	2
10. Dudinszky Tibor g. k.	2	3	3	3	3	3	3	2	2	1
Fischer József r. k.	2	3	3	2	1	2	2	3	2	2
Foltyn János r. k.	2	3	4	3	1	2	2	3	1	2
Gottlieb Kálmán izr.	1	2	2	2	1	1	1	2	3	1
Govrik László r. k.	2	2	2	2	2	3	2	3	3	2
15. Grósz Albert izr.	2	2	1	1	2	1	2	3	3	1
Gyenge Gábor g. k.	1	1	1	1	2	2	2	2	2	2
Gyulai Antal r. k.	2	3	3	2	1	2	2	2	2	1
Haller József r. k.	2	3	4	3	3	3	3	3	1	1
Hausotter Ferenc r. k.	2	3	4	4	4	4	4	3	3	2
20. Horváth Pál r. k.	2	3	3	3	3	3	3	3	3	2
Horváth Sándor r. k.	2	3	4	3	3	3	3	2	3	2
Jóbb Adolf r. k.	3	4	4	4	4	4	3	3	2	1
Jónás Izidor izr.	1	3	3	3	1	2	3	3	3	1
Katz Ignác izr.	2	3	3	2	1	2	3	1	2	1
25. Kellner Béla izr.	1	1	2	1	1	1	1	2	2	1
Kepes László izr.	3	3	4	3	2	3	4	3	3	2
Klein Hermán izr.	2	2	1	1	1	1	1	3	1	1
Korilly Jenő r. k.	2	3	3	1	2	2	3	3	2	1
Krajnik Sándor izr.	2	3	4	3	3	3	3	3	2	2
30. Kruppa István r. k.	2	3	3	1	1	2	2	3	3	1
Kulifaj István r. k.	3	3	4	4	4	4	4	2	2	2
Lencsés Endre r. k.	2	2	2	2	2	2	2	3	2	1
Lenkey Henrik r. k.	1	2	2	1	2	1	1	2	2	2
Lizák Endre g. k.	3	3	4	3	4	4	4	3	2	1
35. Lövy Ignác izr.	k	i	l	é	p	e	t	t		

A tanuló neve s vallása; ösztöndíjas-e? ismétlő-e?	Vallástan	Magyar nyelv	Latin nyelv	Földrajz	Természetrajz	Számtan	Rajzoló mértan	Szépírás	Testgyakorlat	Magaviselet
Mán Sándor g. k.	3	3	3	1	2	3	1	3	2	1
Navratil Ferenc r. k.	3	3	4	3	2	3	3	3	fm.	1
Nemes Ede r. k.	2	3	3	1	1	2	2	2	3	1
Pablaszek Ferenc r. k.	1	3	3	1	2	2	2	2	fm.	1
40. Papp Kálmán g. k.	2	3	3	3	2	2	3	3	3	2
Párducz Rezső r. k.	1	2	2	1	1	1	1	3	2	1
Pénzes Lajos r. k.	k	i	l	é	p	e	t	t		
Prépostffy Ernő r. k.	3	3	3	3	4	3	3	3	3	2
Rényi Árpád r. k.	2	2	2	2	2	3	2	2	1	1
45. Rényi Lajos r. k.	2	2	3	2	2	3	2	3	2	2
Réti Károly r. k.	2	3	3	2	3	3	2	3	fm.	1
Róth Sándor izr.	2	2	2	2	2	2	2	2	2	1
Rózsavölgyi László r. k.	2	1	2	2	1	2	2	3	2	2
Südy Sándor r. k.	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1
50. Szircsák András r. k.	2	3	3	2	2	3	3	3	2	2
Szögyényi Gyula r. k.	3	3	2	3	3	3	3	3	3	1
Takács István g. k.	3	3	3	3	3	3	3	2	fm.	1
Török László r. k.	2	2	3	3	1	3	2	2	1	2
Varju Aladár r. k.	3	3	3	3	3	3	3	3	fm.	1
55. Veisz Jenő izr.	2	3	3	2	3	3	3	3	3	2
Wagmann Lipót izr.	2	3	2	3	2	2	2	3	3	1
Wegroszta János r. k. ism.	2	3	3	2	1	3	2	3	1	2
Weisz Sándor izr.	2	3	3	3	3	3	3	1	3	1
Weiszenbacher Mihály rk. ism.	2	2	2	3	3	3	3	3	2	1
60. Zinger Henrik izr.	2	3	3	3	2	3	3	3	3	1

Első C. osztály.

A tanuló neve s vallása; ösztöndíjas-e? ismétlő-e?	Vallástan	Magyar nyelv	Latin nyelv	Földrajz	Természetrajz	Számtan	Rajzoló mértan	Szépírás	Testgyakorlat	Magaviselet
Bakó Sándor ev. ref. ism.	k	i	l	é	p	e	t	t		
Báber András r. k.	2	3	3	3	3	3	3	3	3	1
Bárdoly István r. k.	k	i	l	é	p	e	t	t		
Bódy László r. k.	2	4	4	4	4	3	3	2	2	1
5. Braun Dezső izr.	1	3	3	3	3	3	3	2	3	1
Didek Ferenc r. k.	2	2	3	2	3	3	3	3	2	1
Fischer János r. k.	1	2	2	1	2	2	1	2	1	1
Galiker Gyula r. k.	1	3	2	2	2	3	2	2	1	1
Geng István r. k.	2	3	3	2	2	3	3	3	3	1
10. Grósz Béla izr.	2	3	3	3	3	3	2	3	1	1
Grószman Sándor izr.	2	3	3	2	3	3	3	2	3	2
Gyetkó Márton r. k.	2	3	3	3	3	3	3	2	1	1
Gyulai Béla r. k.	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1
Haim István r. k.	2	3	3	3	3	4	3	2	2	1
15. Halkai István r. k.	2	3	3	3	3	3	2	2	2	1
Hartman Simon r. k.	2	3	3	2	3	3	3	2	2	1
Hauler Béla r. k.	2	3	3	2	3	3	2	2	2	1
Heinrich Róbert r. k.	3	4	3	3	3	3	3	3	1	1
Hohl András r. k.	2	3	3	2	3	3	2	3	2	1
20. Horváth Dénes ev. ref.	k	i	l	é	p	e	t	t		
Horváth Sándor izr.	k	i	l	é	p	e	t	t		
Ilk Rezső r. k. ism.	2	3	3	3	2	3	2	3	1	1
Izsák Miklós izr.	3	3	4	3	3	4	4	3	3	1
Jámbor Jenő ev. ref.	3	2	2	2	2	3	3	2	3	1
25. Kovács Károly r. k.	2	3	3	2	2	3	2	1	2	1
Kremniczky Zoltán g. k.	k	i	l	é	p	e	t	t		
Krausz Imre izr.	1	2	2	2	2	3	3	2	fm.	1
Láng Tibor r. k.	1	2	2	2	2	2	1	2	3	2
Ligeti László r. k.	2	2	2	2	1	2	1	2	2	1
30. Lini János r. k.	2	3	3	3	3	3	3	3	3	2
Luczás István r. k.	2	3	3	2	3	3	3	3	2	1
Majdik Zoltán r. k.	2	2	2	2	2	3	3	2	1	1
Markovics Sándor izr. ism.	3	3	3	3	2	4	3	3	2	2
Mazurek Károly r. k.	2	4	4	4	3	3	4	3	3	2
35. Mártin János r. k.	2	3	3	2	2	3	3	2	fm.	1

A tanuló neve s vallása; ösztöndíjas-e? ismétlő-e?	Vallástan	Magyar nyelv	Latin nyelv	Földrajz	Természetrajz	Számtan	Rajzoló mértan	Szépírás	Testgyakorlat	Magaviselet
Márványi Ernő izr.	2	2	2	2	2	3	2	2	2	2
Paál Endre ev. ref.	1	3	4	3	3	4	4	3	3	1
Papp Lajos ev. ref.	3	4	4	4	3	4	4	3	3	2
Papp Sándor r. k. ism.	1	2	2	1	2	2	1	2	1	1
40. Pittner Antal r. k.	3	3	4	3	3	4	4	3	3	1
Popovics György r. k.	2	3	3	3	3	3	3	2	2	1
Pospischil Emil r. k.	1	2	2	1	2	1	1	2	1	1
Sarkadi Gyula r. k.	2	3	3	2	3	3	3	2	1	1
Schönfeld Lajos izr.	1	1	1	1	1	1	1	2	1	2
45. Schroff Gyula r. k.	2	3	3	2	3	3	1	2	1	1
Simon Endre izr.	2	2	2	3	3	3	3	2	3	1
Szabad Sándor r. k.	3	3	3	3	3	4	3	2	2	2
Szendrey Zoltán r. k.	3	4	4	4	4	4	3	2	3	2
Szolomayer György r. k.	3	3	3	3	3	3	3	3	1	1
50. Sztojka Árpád r. k.	2	2	2	2	2	2	2	2	2	1
Templi János r. k.	2	2	2	1	3	3	3	2	1	1
Tomka János r. k.	2	2	2	3	2	3	3	2	3	1
Török László r. k.	2	4	4	4	3	4	3	3	3	1
Varga István r. k.	k	i	l	é	p	e	t	t		
55. Varga József r. k.	2	2	2	2	1	2	2	2	1	1
Véber József r. k.	3	3	3	2	3	3	3	2	2	1
Veisz Ferenc izr.	3	4	4	4	4	4	4	2	3	2
Vincze Ferenc r. k.	2	2	2	2	3	3	2	2	fm.	1
Wágner Lajos r. k.	2	3	3	3	3	3	3	3	fm.	1
60. **Weisz Móric** izr.	1	1	1	1	1	1	1	2	fm.	1
Weisz Náthán izr.	3	3	3	3	2	3	3	3	3	2

Második A. osztály.

A tanuló neve s vallása; ösztöndíjas-e? ismétlő-e?	Vallástan	Magyar nyelv	Latin nyelv	Földrajz	Természetrajz	Számtan	Rajzoló mértan	Szépírás	Testgyakorlat	Magaviselet
Abkorovics József r. k.	1	2	2	2	2	3	1	2	3	1
Atyim János g. k.	1	2	2	1	2	2	2	2	2	1
Balog András r. k.	3	2	3	2	1	2	2	1	2	1
Bárány Pál izr.	1	2	2	2	1	3	2	2	2	1
5. Bodnár György r. k.	1	2	3	2	1	2	3	2	3	2
Csurgó József g. k.	1	2	3	3	1	2	2	2	2	1
Dániel Béla r. k.	2	3	3	1	2	3	3	2	2	1
Dániel Sándor r. k.	2	3	2	1	1	3	3	2	2	1
Dunka Viktor g. k.	1	2	2	1	1	3	2	2	2	1
10. Erdélyi László r. k.	2	3	3	3	2	3	3	2	2	1
Fiala Emil r. k.	1	1	2	1	1	2	2	3	3	1
Fodor Gyula r. k. öszt.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Fontos Géza r. k.	3	3	3	3	3	3	3	3	fm.	2
Gámán Imre ev. ref.	1	1	2	1	1	2	2	2	1	1
15. Gödölle Géza r. k.	2	4	3	3	2	3	3	2	2	1
Grieger Kálmán r. k.	2	2	2	1	1	1	1	1	1	1
Gruber György r. k.	1	2	1	1	1	1	1	2	1	1
Haluskay Sándor g. k.	2	2	3	1	2	2	2	2	2	1
Heffler József r. k.	k	i	l	é	p	e	t	t		
20. **Hermann István** r. k.	1	1	1	1	1	1	1	2	2	1
Jankovics János r. k.	1	2	2	1	1	1	1	2	1	1
Jantyik László r. k.	2	2	3	1	2	2	2	1	fm.	2
Kaszavitz László izr.	1	1	2	1	1	1	1	1	3	1
Kaufmán Herman izr.	2	3	3	1	3	3	3	3	3	2
25. Klein Dezső izr.	1	1	1	1	2	1	1	1	2	2
Koncz József r. k.	3	3	3	3	3	3	1	1	2	1
Laczkó Elemér r. k.	3	2	3	3	2	3	3	2	1	1
Láday József r. k.	3	3	3	3	3	3	2	3	2	1
Lehóczky Pál r. k.	2	3	3	3	3	3	3	3	fm.	1
30. Marincsák Gyula r. k.	1	2	2	2	1	2	1	2	1	1
Martinovics Béla r. k.	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1
Nagy László r. k.	1	2	2	1	1	2	1	2	1	2
Nagy Miklós g. k.	1	3	3	3	3	3	3	2	2	1
Orbán Márton r. k.	2	2	3	2	2	3	2	2	1	1
35. Osztroviczky István r. k.	1	2	2	2	2	2	2	2	2	1

A tanuló neve s vallása; ösztöndíjas-e? ismétlő-e?	Vallástan	Magyar nyelv	Latin nyelv	Földrajz	Természetrajz	Számtan	Rajzoló mértan	Szépírás	Testgyakorlat	Magaviselet
Palásthy Gyula r. k.	1	1	1	2	1	2	2	1	2	1
Papp Zsigmond r. k.	2	1	1	1	1	2	2	1	fm.	1
Payer Géza r. k.	2	2	3	2	1	2	2	3	1	2
Pál Jenő ev. ref.	2	3	3	2	3	3	3	1	3	1
40. Pertinger Jenő r. k.	k	i	l	é	p	e	t	t		
Pongrácz Jenő ev. ref.	2	2	2	3	2	3	2	1	3	1
Rózenfeld Endre izr.	2	2	3	3	3	2	3	2	3	1
Scheffler Ferenc r. k.	1	2	1	1	2	1	1	2	2	1
Sefl László r. k.	2	3	3	3	3	3	3	1	2	1
45. Sróth Mihály r. k.	2	3	3	4	3	4	4	3	3	1
Sulyok Endre ev. ref.	2	3	3	3	3	3	3	3	2	1
Szarukán Zoltán r. k.	1	1	1	1	1	2	2	1	1	1
Szálka Béla r. k.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Szombati Ferenc r. k.	k	i	l	é	p	e	t	t		
50. **Tenyák Sándor** g. k.	1	1	1	1	1	1	1	2	2	1
Török János r. k.	3	4	4	4	3	4	3	3	2	1
Turner József r. k.	2	2	2	2	2	2	2	2	2	1
Wieser István r. k.	2	4	4	3	3	4	3	3	1	2
Magántanulók:										
Papp Tibor r. k. ism.	vi	zs	g.	n	e	m	t	e	tt	
Sámuel Sándor izr.	vi	zs	g.	n	e	m	t	e	tt	

Második B. osztály.

A tanuló neve s vallása; ösztöndíjas-e? ismétlő-e?	Vallástan	Magyar nyelv	Latin nyelv	Földrajz	Természetrajz	Számtan	Rajzoló geom.	Szépírás	Testgyakorlat	Magaviselet
Almási Gusztáv r. k.	3	2	3	2	2	3	3	3	2	1
Antka Mihály r. k.	1	1	1	1	2	2	1	1	1	1
Achim Szilviusz g. k.	3	3	3	3	3	2	2	2	1	1
Balla József r. k.	1	1	2	1	1	1	1	2	2	1
5. Barta Sándor izr.	3	3	3	3	4	4	3	2	3	1
Bódy István r. k.	2	3	3	3	3	3	3	3	1	1
Boross Béla r. k.	2	2	2	1	2	2	1	1	1	1
Bota László g. k.	2	3	3	3	3	3	3	2	1	2
Bottlinger Ferenc r. k.	3	3	3	3	3	3	3	2	3	2
10. Brém Ágoston r. k.	1	2	2	1	1	2	1	2	1	1
Darabanth János g. k.	3	4	4	4	4	4	3	3	2	2
Deák István r. k.	1	2	2	1	1	2	2	3	2	1
Deutsch Béla izr.	2	3	3	3	2	2	3	2	2	2
Dygos Károly r. k.	2	1	2	1	2	2	2	2	1	2
15. Farkas Áron izr.	2	2	2	3	3	3	3	3	3	2
Fischer Béla r. k.	2	3	3	3	2	3	2	2	1	1
Galiger Dezső r. k.	2	3	3	3	3	3	3	3	3	2
Glózer László r. k.	3	3	3	4	3	4	3	3	1	2
Gratzer János r. k.	2	2	2	1	1	2	2	1	2	1
20. György Jenő r. k.	3	2	3	3	3	3	3	3	2	1
Horváth János r. k.	3	3	3	3	2	3	2	2	2	1
Horváth Pál r. k.	2	3	3	2	2	3	2	1	2	2
Hubán János g. k.	3	3	3	3	3	4	3	3	1	2
Jákos Gábor g. k.	1	3	3	3	2	4	3	3	3	2
25. **Kamenski Viktor** r. k.	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1
Kikeli Sándor g. k.	3	3	3	3	3	3	3	1	3	2
Kin Mihály r. k.	2	3	3	3	2	2	3	2	3	2
Kis-Kéry Lajos ev. ref.	3	2	1	2	1	3	3	2	1	2
Kis-Kéry Zoltán ev. ref.	k	i	l	é	p	e	t	t		
30. Klein Sámuel izr.	k	i	l	é	p	e	t	t		
Latkóczy József r. k. ism.	3	3	3	3	2	3	3	1	1	2
Lévay István r. k.	2	3	3	3	3	3	3	3	2	1
Maresch Alfréd r. k.	3	3	3	3	2	3	3	3	1	2
Mauler Mátyás r. k.	2	3	4	3	3	4	4	3	2	1
35. Molnár Gyula r. k.	k	i	l	é	p	e	t	t		

A tanuló neve s vallása; ösztöndíjas-e? ismétlő-e?	Vallástan	Magyar nyelv	Latin nyelv	Földrajz	Természetrajz	Számtan	Rajzoió geom.	Szépírás	Testgyakorlat	Magaviselet
Molnár János g. k.	2	3	3	4	3	3	3	3	2	2
Molnár Ödön izr.	2	3	3	4	3	3	3	2	3	2
Papp Antal g. k.	3	3	3	3	2	3	3	2	2	1
Pauluk Mihály g. k.	1	1	1	2	1	3	2	1	2	1
40. **Pálfi Pál** r. k.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Petruska Antal r. k.	3	3	3	3	3	3	3	2	1	1
Péterfi Gyula r. k.	1	2	1	2	2	2	1	1	1	1
Rákóczi Ferenc r. k.	3	3	3	4	3	4	3	3	3	2
Rákóczi Lajos r. k.	3	4	3	4	3	4	4	3	3	2
45. Reszler István r. k.	2	2	2	1	1	1	2	3	3	1
Roóz Gusztáv izr.	3	3	3	3	2	3	3	3	2	2
Roszipál Károly r. k.	1	2	3	3	2	2	2	2	3	2
Schwartz Herman izr.	1	1	1	2	2	2	2	1	3	1
Simon János g. k.	2	3	3	3	3	3	3	2	3	2
50. Steinberger Árpád izr.	k	i	l	é	p	e	t	t		
Szerencsés Ferenc r. k.	1	1	2	1	1	2	2	1	1	1
Szigeti Alajos Tibor izr.	3	3	3	3	2	3	3	3	3	2
Szombath Árpád r. k.	k	i	l	é	p	e	t	t		
Sztojka Béla r. k.	2	2	2	2	2	2	2	2	3	1
55. Szvatkó József r. k.	2	2	3	1	2	2	2	2	3	1
Vermes Ferenc r. k.	2	2	3	3	2	3	3	2	2	1
Vigh József r. k. ism.	3	3	3	1	3	3	1	1	1	1

Harmadik A. osztály.

A tanuló neve s vallása; ösztöndíjas-e? ismétlő-e?	Vallástan	Magyar nyelv	Latin nyelv	Német nyelv	Történelem	Természett. földr.	Számtan	Rajzoló mértan	Testgyakorlat	Magaviselet
Barsy Béla r. k.	2	2	3	3	2	2	3	3	3	2
Bárány József r. k.	1	1	2	2	2	1	2	2	2	1
Benkő János r. k.	2	2	3	3	2	2	3	3	3	2
Csausz Károly r. k.	2	2	2	3	2	3	3	3	3	2
5. Csákányovszki Ferenc r. k.	1	1	2	3	2	2	2	2	2	1
Csernyi Sándor r. k.	2	3	3	2	3	3	3	4	2	1
Déry Lajos r. k.	2	3	4	3	3	3	2	3	2	1
Dimand István r. k.	1	1	3	3	2	2	2	2	fm.	1
Erdős Jenő g. k.	1	1	2	2	2	1	2	2	2	1
10. Fásztusz György r. k.	1	1	2	1	2	1	2	2	1	1
Fogarasi József g. k.	1	1	2	2	2	3	2	3	2	1
Fogarassy József r. k.	2	2	2	2	1	2	2	2	fm.	1
Fogarassy Sándor r. k.	2	3	2	2	1	3	3	2	3	2
Földes Sándor izr.	1	1	2	1	1	2	2	2	3	2
15. Gamauf Géza r. k.	1	2	3	3	1	2	3	3	3	1
Grip Ferenc r. k.	1	2	2	2	1	3	2	2	2	1
Gyetkó Mihály r. k.	3	3	4	2	3	3	3	2	2	1
Horváth Kálmán r. k.	1	3	3	3	1	3	3	3	fm.	2
Jakab György g. k.	2	3	3	3	3	2	3	3	1	1
20. Kazik István r. k.	3	2	3	2	2	2	3	3	3	1
Kende Mihály r. k.	3	2	3	3	2	2	3	3	3	2
Kepes Imre izr.	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1
Kolb Mátyás izr.	vi	zs	g.	n	e	m	t	e	tt	
Láng István r. k.	2	3	3	3	3	3	3	2	2	1
25. Leitner Bertalan r. k.	2	1	2	2	2	3	2	3	3	1
Lichtmán Dezső izr.	2	1	2	1	2	2	3	1	1	1
Molnár József r. k.	3	3	3	2	3	3	3	3	3	2
Papp József g. k.	1	2	2	2	3	2	2	2	2	1
Patz Jenő r. k.	1	1	2	2	2	1	2	2	2	1
30. Patz Lajos r. k.	1	2	3	3	2	1	2	2	2	1
Páskándi János g. k.	1	2	2	3	1	2	2	3	2	1
Ráthonyi István r. k.	1	1	2	2	2	1	2	2	2	1
Rezutsek Antal r. k.	3	3	4	4	2	2	3	4	fm.	2
Rittli József r. k.	2	2	2	2	2	2	2	3	fm.	1
35. Runyay Sándor ev. ref.	k	i	l	é	p	e	t	t		

A tanuló neve s vallása; ösztöndíjas-e? ismétlő-e?	Vallástan	Magyar nyelv	Latin nyelv	Német nyelv	Történelem	Természett. földr.	Számtan	Rajzoló mértan	Testgyakorlat	Magaviselet
Steuer Zoltán izr.	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1
Szakács Gyula g. k.	1	1	2	1	1	3	2	2	1	1
Szűcs Antal g. k.	1	1	2	2	1	3	3	2	1	1
Vedlik Sándor r. k.	2	2	3	3	2	3	3	3	3	1
40. Weisz Jenő izr.	2	3	3	3	3	2	3	2	fm.	1
Weisz Kálmán izr.	3	3	3	2	3	3	3	3	3	2
Magántanulók:										
Andrássy Ernő r. k.	1	2	2	2	2	2	3	2		
Olsavszky Endre r. k.	2	1	2	2	2	1	2	2		

Harmadik B. osztály.

A tanuló neve s vallása; ösztöndíjas-e? ismétlő-e?	Vallástan	Magyar nyelv	Latin nyelv	Német nyelv	Történelem	Természett. földr.	Számtan	Rajzoló mértan	Testgyakorlat	Magaviselet
Balogh András g. k.	2	2	3	2	2	2	3	3	3	1
Banner Antal r. k.	2	2	3	2	2	2	3	3	3	1
Banner László r. k.	2	3	3	3	3	3	3	3	3	1
Bárdoly Lajos r. k.	3	3	3	3	3	3	3	2	1	2
5. Bérczi Sándor r. k.	2	2	3	3	3	3	3	3	2	1
Csajkovich Béla r. k.	3	3	4	4	3	3	4	3	2	1
Csákányovszki Károly r. k.	2	3	3	3	1	3	3	2	1	1
Gyetkó György r. k.	2	3	3	3	3	3	3	3	2	1
Haklik Sándor r. k.	1	2	3	3	1	1	3	1	3	1
10. Haskó Miklós g. k.	3	3	3	3	3	3	3	3	3	1
Hegedüs József g. k.	3	3	3	3	2	3	3	3	3	2
Hollós Gyula r. k.	2	4	4	4	4	4	4	4	2	2
Izsák József izr.	2	3	3	2	2	2	3	1	2	1
Jakabovits Jakab izr.	1	1	2	2	1	1	3	1	3	2
15. Kelemen József r. k.	2	2	3	3	2	2	3	2	3	1
Kincsesy Endre r. k.	2	2	3	3	1	2	3	2	2	1
Klein Herman izr.	3	3	3	3	3	3	3	3	fm.	2
Kosután József ág. ev.	2	3	4	3	3	3	3	2	1	3
Kovács József r. k.	3	4	4	4	3	3	4	4	2	2
20. Kovács László r. k., ism.	3	3	4	3	3	3	3	3	4	3
Kisbajcsi Kovács László r. k.	2	4	4	4	3	3	4	4	2	2
Lakatos László r. k.	2	2	3	3	2	1	3	3	2	2
Láng István r. k.	2	2	3	3	2	2	3	3	4	2
Láng József r. k.	3	3	3	3	3	2	3	3	2	2
25. Major Dénes g. k.	1	3	3	4	2	2	3	3	3	1
Markovits Lipót izr.	2	3	4	2	4	4	4	3	3	2
Medák Alajos r. k.	2	3	4	4	3	3	3	2	2	2
Mózes József izr.	2	4	4	4	3	4	4	3	3	2
Nagy Miklós g. k.	3	4	4	4	3	3	4	3	2	2
30. Náp Gábor g. k.	k	i	l	é	p	e	t	t		
Neviczky Gyula ev. ref. ism.	k	i	l	é	p	e	t	t		
Németh Sándor g. k.	k	i	l	é	p	e	t	t		
Prépostffy Jenő r. k.	3	3	4	4	4	3	4	4	2	3
Sámuel Chajim izr.	1	1	2	2	1	1	2	1	3	2
35. Schroff Jenő r. k.	2	1	3	2	3	2	3	1	3	1

A tanuló neve s vallása; ösztöndíjas-e? ismétlő-e?	Vallástan	Magyar nyelv	Latin nyelv	Német nyelv	Történelem	Természett. földr.	Számtan	Rajzoló mértan	Testgyakorlat	Magaviselet
Stefanovszky Sándor r. k.	3	3	4	3	3	3	3	3	1	2
Steib János r. k.	1	2	3	1	3	3	3	1	2	2
Szepessy Ferenc r. k.	3	3	3	3	3	3	3	3	1	2
Sztojka István r. k.	2	3	4	2	3	3	3	3	2	1
40. Tatz Kálmán r. k.	1	1	2	2	1	1	2	1	3	2
Tombory Béla r. k.	3	3	4	4	3	3	4	4	2	1
Turmann Pál r. k.	2	2	3	3	2	2	3	2	3	1

Negyedik A. osztály.

A tanuló neve s vallása; ösztöndíjas-e? ismétlő-e?	Vallástan	Magyar nyelv	Latin nyelv	Német nyelv	Történelem	Természetrajz	Algebra	Rajzoló mértan	Testgyakorlat	Magaviselet
Bayer Frigyes r. k.	2	2	3	2	1	2	3	3	3	1
Bojtor György g. k.	3	4	4	4	3	3	4	2	3	2
Edelmann Izsák izr.	3	4	4	4	3	4	4	2	3	2
Edelmann Miksa izr.	3	4	4	3	3	4	4	4	3	2
5. Erdélyi Tarján g. k. ism.	3	2	3	3	3	3	3	3	1	2
Farkas Jenő r. k.	3	3	3	3	2	1	3	3	3	1
Faulvetter János r. k.	1	2	3	2	2	2	2	1	1	1
Grabovszky Emil r. k.	1	1	3	2	2	1	3	2	3	1
Gruber László r. k.	1	1	2	2	2	1	1	1	1	1
10. Günther József r. k.	2	4	4	3	2	1	4	3	3	2
Gyurits Gyula r. k.	1	2	3	2	2	1	3	3	3	1
Hesz Ernő r. k.	3	4	4	4	3	4	4	4	3	2
Holczmann Győző r. k.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Kepes Lajos izr.	3	2	2	3	2	3	3	3	3	1
15. Kozányi Zsigmond r. k.	3	3	3	3	2	3	4	4	3	2
Kölcsey István ev. ref.	3	3	3	3	2	2	3	3	3	2
Kőnigstein Sándor izr.	2	3	3	3	3	3	3	3	2	2
Kremniczky Rezső g. k.	3	4	4	4	3	4	4	4	3	2
Lápossy Miklós r. k.	2	3	3	3	2	3	3	3	2	1
20. Leviczky Oreszt g. k.	3	3	4	4	2	3	4	4	3	2
Ludescher Alajos r. k.	1	2	3	2	1	2	2	2	2	1
Nagy István g. k.	2	3	3	3	2	3	3	3	2	2
Novák Dezső r. k.	3	3	3	3	1	3	3	2	fm.	1
Óváry Béla g. k. ism.	3	4	4	4	2	3	4	3	3	2
25. Pausz Aladár r. k.	1	1	2	2	1	2	1	1	2	1
Rosenfeld Vilmos izr.	2	3	4	3	2	2	2	3	3	1
Róth Károly r. k.	3	4	4	4	2	3	4	4	2	2
Runyay Károly ev. ref.	k	i	l	é	p	e	t	t		
Sárossy Endre r. k.	2	3	3	2	2	2	3	2	3	2
30. Spiry Endre g. k.	1	2	3	3	1	1	3	2	3	2
Szopek Béla r. k.	1	2	2	3	3	2	3	2	3	2
Tóth Kálmán r. k.	2	2	3	3	2	2	3	2	2	1

A tanuló neve s vallása; ösztöndíjas-e? ismétlő-e?	Vallástan	Magyar nyelv	Latin nyelv	Német nyelv	Történelem	Természetrajz	Algebra	Rajzoló mértan	Testgyakorlat	Magaviselet
Varjú Vilmos r. k.	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1
Weisz János r. k.	2	4	4	4	2	4	4	3	2	2
35. Werner Sándor ev. ref.	2	2	3	2	2	1	3	2	3	1
Zinner György r. k.	1	2	2	2	1	1	1	1	1	1
Magántanuló:										
Teleki János gróf r. k.	1	1	2	2	1	2	2	2	—	—

Negyedik B. osztály.

A tanuló neve s vallása; ösztöndíjas-e? ismétlő-e?	Vallástan	Magyar nyelv	Latin nyelv	Német nyelv	Történelem	Természetrajz	Algebra	Rajzoló mértan	Testgyakorlat	Magaviselet
Ackermann Naftali izr.	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1
Balogh Zoltán g. k.	1	3	3	2	1	2	2	2	3	1
Brüll Andor izr.	1	2	2	1	1	2	2	1	fm.	1
Búra József g. k.	1	3	3	3	1	3	3	2	1	1
5. **Egressy Izidor** g. k.	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1
Egressy Sándor g. k.	1	3	3	3	2	2	3	3	2	1
Ehlauf Pál r. k.	2	3	3	2	3	3	3	3	1	1
Erdős József r. k., öszt.	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1
Fejes János r. k.	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1
10. Fetser Gyula r. k.	1	3	3	3	2	3	2	2	2	1
Fischer József izr.	1	3	3	3	1	3	1	3	3	2
Heves Elemér izr.	2	3	3	3	2	3	2	1	3	2
Jónás Jenő izr.	1	3	3	2	2	3	3	3	2	1
Keszler Miksa izr., ism.	2	3	3	2	1	2	3	2	3	2
15. Kompasz Árpád r. k.	2	3	3	3	2	1	3	3	2	1
Láday István r. k.	2	3	3	3	2	1	2	3	3	1
Lázár Lajos izr.	2	3	3	3	1	3	3	3	3	2
Luczás Elemér g. k.	1	3	3	3	2	3	3	3	2	1
Martin Ferenc r. k.	2	3	3	2	2	1	2	3	1	1
20. Mayer Áron izr.	2	3	3	2	1	2	2	2	3	1
Mikolay István ev. ref.	3	3	3	3	1	3	2	3	3	1
Orbók Kálmán r. k.	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1
Papp Endre g. k.	2	3	3	2	1	3	3	3	3	2
Reisenbüchler Jenő r. k.	1	2	3	3	1	2	2	1	1	1
25. Skiva Ferenc r. k.	2	3	3	3	2	3	3	3	fm.	2
Spetka Béla r. k.	1	1	2	1	1	1	2	1	1	1
Szabó István r. k.	1	3	3	3	1	3	3	3	2	1
Szálka József r. k.	2	3	3	3	1	3	2	2	2	1
Trefszker György r. k.	1	2	2	2	2	1	2	2	1	1
30. Tréger Sándor r. k.	2	2	3	3	3	3	2	2	1	1
Vanke József r. k.	1	2	3	2	2	2	1	1	1	1
Varju Benő r. k.	2	3	3	2	2	3	3	2	2	1
Vass Kálmán r. k. ism.	2	3	3	3	1	2	3	2	3	2
Velti Mihály r. k.	2	3	3	2	3	2	2	1	1	1
35. Wéber Ernő r. k.	2	2	2	2	2	2	2	2	1	1
Magántanuló:										
Barna Miklós izr.	vi	zs	g.	n	e	m	t	e	tt	

Ötödik osztály.

A tanuló neve s vallása; ösztöndíjas-e? ismétlő-e?	Vallástan	Magyar nyelv	Latin nyelv	Görög nyelv	Német nyelv	Történelem	Természetrajz	Mennyiségtan	Görögpótló irodalom	Görögpótló rajz	Testgyakorlat	Magaviselet
Áchim Emil g. k.	2	3	2	—	3	2	1	3	2	2	1	2
Bakkay László r. k.	1	2	2	1	2	1	1	2	—	—	3	1
Balló Ferenc r. k.	3	4	4	—	4	3	3	4	2	2	2	3
Bárdóly Sándor r. k.	1	1	1	1	1	1	1	1	—	—	1	1
5. Báthory József r. k.	2	2	3	—	2	1	2	2	2	2	fm.	2
Benyovszky István r. k.	2	3	3	—	3	1	3	3	2	3	1	1
Bodnár István r. k.	2	3	2	—	3	2	3	4	2	2	1	2
Borstein Mór izr.	1	2	2	—	3	2	1	3	2	2	2	1
Cserszky Antal r. k.	2	3	3	—	4	3	3	3	3	3	2	1
10. Czvengross Béla r. k.	1	2	1	1	1	2	1	2	—	—	3	1
Dán Antal r. k. ism.	2	2	3	—	2	2	1	3	2	1	1	2
Donka Károly g. k.	1	2	3	2	2	2	1	3	—	—	1	1
Fábry Dezső r. k.	3	3	4	—	2	3	2	4	3	2	1	2
Fischmann Béla izr.	2	4	3	—	3	3	3	4	2	2	3	1
15. Gerhard József r. k.	1	3	3	—	3	3	3	4	2	2	1	1
Gönczy Sándor g. k.	1	2	3	—	3	1	2	3	1	2	2	1
Jászai Jenő r. k.	1	1	3	—	3	2	1	3	1	1	1	1
Kamaráth Gusztáv r. k.	2	3	4	—	3	2	3	4	2	2	fm.	1
Kepecs Jenő izr.	1	2	2	2	1	2	2	2	—	—	3	1
20. Koczka Gyula r. k.	2	3	3	—	3	2	1	4	1	2	3	1
Kovásznay László Péter r. k.	3	3	3	—	3	2	3	3	2	1	3	1
Mandics István r. k. ism.	2	2	2	—	3	3	3	3	1	1	2	1
Menszáros Zoltán r. k.	2	2	2	2	2	2	2	2	—	—	2	1
Merk Pál r. k.	1	2	1	1	2	2	1	2	—	—	3	1
25. Müller Zoltán r. k.	2	2	2	—	3	2	3	4	2	3	3	2
Nemes István ev. ref.	2	3	3	—	3	2	3	3	3	2	fm.	1
Nyikorán László g. k.	1	2	3	—	3	2	3	3	2	1	2	1
Oravecz Gyula r. k. öszt.	2	2	2	2	2	2	2	3	—	—	2	1
Ozváth János r. k.	3	3	3	—	3	3	3	4	2	1	2	2
30. Papp István g. k.	k	i	l	é	p	e	t	t				
Pauluk István g. k.	k	i	l	é	p	e	t	t				
Radlinszky Ernő r. k. öszt.	2	2	2	2	2	1	1	3	—	—	fm.	1
Richter Gyula r. k.	3	3	4	—	4	2	2	4	2	2	fm.	1
Schreiber Lajos izr.	2	3	3	—	3	3	3	3	3	3	3	2
35. Schwartz Lajos izr.	1	2	2	2	2	2	1	3	—	—	fm.	2

A tanuló neve s vallása; ösztöndíjas-e? ismétlő-e?	Vallástan	Magyar nyelv	Latin nyelv	Görög nyelv	Német nyelv	Történelem	Természetrajz	Mennyiségtan	Görögpótló irodalom	Görögpótló rajz	Testgyakorlat	Magaviselet
Sirola Jenő r. k.	2	2	3	—	3	2	2	3	2	2	1	1
Skapinyák Jenő r. k.	1	1	1	1	1	1	1	1	—	—	1	1
Stecz István g. k.	k	i	l	é	p	e	t	t				
Szattler Ágoston r. k.	1	2	1	2	2	2	1	2	—	—	1	1
40. Tircsi Polikárp r. k.	2	2	3	—	2	2	3	3	2	2	2	1
Uhl József r. k.	1	1	3	—	2	2	1	3	1	2	1	1
Weisz Antal izr.	1	2	1	2	2	2	2	1	—	—	3	2
Weisz Lajos izr.	2	3	2	—	3	2	1	3	2	2	3	1
Weisz Márton izr.	1	3	2	2	2	1	2	2	—	—	3	1
Magántanulók:												
Sternberg Ernő izr.	3	2	3	—	2	2	3	4	3	2	—	—
Üveges László g. k.	1	2	3	2	2	2	1	2	—	—	—	—

Hatodik osztály.

A tanuló neve s vallása; ösztöndíjas-e? ismétlő-e?	Vallástan	Magyar nyelv	Latin nyelv	Görög nyelv	Német nyelv	Történelem	Természetrajz	Mennyiségtan	Görögpótló irod.	Görögpótló rajz	Testgyakorlat	Magaviselet
Bakkay Rezső r. k.	k	i	l	é	p	e	t	t				
Bart Rezső r. k.	1	2	2	2	2	2	1	2	—	—	3	1
Boer Endre r. k.	k	i	l	é	p	e	t	t				
Csausz István r. k.	2	2	2	3	3	2	1	2	—	—	3	2
5. **Czumbel Lajos** r. k.	1	1	1	1	1	1	1	1	—	—	1	1
Déry Pál r. k.	1	2	2	2	2	3	2	3	—	—	1	1
Dudinszky Béla g. k.	2	3	3	—	3	2	2	3	3	1	2	1
Egeli János r. k.	3	3	3	—	3	3	2	3	2	3	3	1
Erni Ferenc r. k.	1	3	1	2	1	3	1	1	—	—	fm.	1
10. Fecser Vendel r. k.	1	2	2	—	2	2	1	2	1	1	fm.	1
Fischer István r. k.	2	2	2	—	2	2	2	3	2	2	3	1
Gentz Gyula g. k., ism.	1	3	2	3	3	3	3	3	—	—	3	2
Gnándt Ferenc r. k.	1	2	3	—	3	3	2	3	3	3	2	1
Goldberger Hermann izr.	1	3	2	3	3	3	1	2	—	—	3	1
15. **Gombos Imre** izr.	1	1	1	1	1	1	1	1	—	—	fm.	1
Gőbl József r. k.	2	2	3	—	3	2	1	2	2	1	3	1
Gyulai Mihály r. k.	1	2	3	3	3	3	1	2	—	—	2	1
Halász Sándor izr.	2	3	3	—	3	3	2	3	3	3	fm.	2
Harant Dezső r. k.	3	3	3	3	3	3	2	3	—	—	3	2
20. **Heringer Mihály** r. k.	1	1	1	1	1	1	1	1	—	—	3	1
Heves Zoltán izr.	2	3	3	—	3	3	1	3	1	1	3	2
Horváth Károly r. k.	1	1	1	1	1	2	1	1	—	—	fm.	1
Ilosvay Lajos r. k., öszt.	1	1	2	1	1	2	1	1	—	—	1	1
Izay Emil g. k.	2	2	2	3	3	3	2	3	—	—	3	2
25. Kacsúr Károly r. k.	k	i	l	é	p	e	t	t				
Kaminszky János g. k.	1	3	3	—	3	1	2	3	3	3	3	2
Kiss Gyula r. k.	2	3	3	—	3	3	3	3	2	2	fm.	1
Klein Béla izr.	2	2	2	2	2	3	2	3	—	—	1	2
Knoll Andor r. k.	1	1	1	1	1	1	1	1	—	—	3	1
30. Kölcsey Endre ev. ref.	3	3	3	—	3	2	3	3	3	3	3	2
Kölcsey Gábor ev. ref.	3	3	3	3	3	1	1	2	3	—	3	2
Láng Ferenc r. k.	2	2	3	2	2	1	2	2	—	—	2	1
Lassú Imre r. k.	1	1	1	1	1	1	1	1	—	—	1	1
Lengyel Mihály r. k.	3	3	3	3	3	3	2	3	—	—	1	2
35. Maresch Pál r. k.	3	3	3	—	3	3	2	3	2	3	1	2

A tanuló neve s vallása; ösztöndíjas-e? ismétlő-e?	Vallástan	Magyar nyelv	Latin nyelv	Görög nyelv	Német nyelv	Történelem	Természetrajz	Mennyiségtan	Görögpótló irod.	Görögpótló rajz	Testgyakorlat	Magaviselet
Matécsa György g. k.	2	4	3	3	3	3	2	3	—	—	2	2
Mecs Gábor g. k.	3	3	3	—	3	2	3	3	2	3	fm	2
Nagy Imre g. k.	2	3	3	3	3	3	2	3	—	—	3	1
Pap Iván r. k.	2	3	3	—	3	3	3	3	2	3	3	1
40. Résch Lőrinc r. k.	1	3	3	—	2	3	1	3	1	3	3	1
Schőber Emil r. k., öszt.	1	2	3	—	3	1	1	2	1	2	3	1
Steib Márton r. k.	1	2	2	2	1	3	1	2	—	—	3	1
Steinberger Jenő izr.	2	3	3	—	3	3	3	3	3	2	3	2
Stern Ede r. k.	1	2	2	2	2	2	1	2	—	—	3	1
45. Suta János g. k.	1	3	3	3	3	3	3	3	—	—	3	1
Szaplonczay Pál r. k.	2	2	3	—	3	2	1	3	1	2	3	1
Váradi Jenő izr.	1	2	2	3	2	3	1	2	—	—	3	1
Vojnár János r. k.	k	i	l	é	p	e	t	t				
Weisz Elek izr.	1	2	3	3	2	3	2	3	—	—	3	2
50. Weisz József izr.	1	3	3	—	3	3	2	3	2	2	3	2
Zadránszky Ferenc r. k.	2	2	2	—	2	3	2	3	1	1	2	1
Zsemlicska Károly r. k.	2	3	3	3	3	3	2	2	—	—	1	2

Hetedik osztály.

A tanuló neve s vallása; ösztöndíjas-e? ismétlő-e?	Vallástan	Magyar nyelv	Latin nyelv	Görög nyelv	Német nyelv	Történelem	Természettan	Mennyiségtan	Görögpótló irod.	Görögpótló rajz	Egészségtan	Testgyakorlat	Magaviselet
Banner Zoltán r. k.	2	3	2	—	3	3	3	3	2	2	1	2	2
Barta István izr.	2	3	3	3	3	2	4	4	—	—	2	3	1
Baumgartner András r. k.	2	3	3	3	3	2	3	3	—	—	2	3	1
Bornemissza Miklós r. k.	2	2	3	—	2	1	3	3	2	2	1	2	1
5. Csont Ignác r. k. n. p.	1	1	2	3	3	1	3	1	—	—	1	fm.	1
Deák János r. k. n. p.	1	2	2	3	3	1	3	1	—	—	1	fm.	1
Dienes Ferenc ev. ref.	k	i	l	é	p	e	t	t					
Dobos István r. k.	1	2	2	2	2	2	3	3	—	—	1	1	1
Dunka János g. k.	1	2	2	1	2	2	2	1	—	—	1	2	1
10. Fábry Károly r. k.	3	3	3	3	3	2	4	3	—	—	1	1	2
Fischer Ferenc izr. ism.	1	2	3	—	2	2	3	2	1	3	2	fm.	1
Gajdos József r. k.	1	2	2	2	2	2	2	2	—	—	1	1	1
Gönczy István g. k. öszt.	1	1	1	1	1	1	1	1	—	—	1	1	1
Grodzky Eduárd r. k.	2	3	2	3	3	3	3	4	—	—	1	2	1
15. Gruber János r. k.	1	2	2	3	2	2	3	3	—	—	2	2	1
Jakab Sándor r. k.	1	3	2	—	3	2	3	2	1	2	1	2	1
Juhász István ev. ref.	1	1	1	2	1	1	1	1	—	—	1	3	1
Kacz Herman izr.	1	2	2	2	2	2	2	2	—	—	2	2	1
Kati József r. k. n. p.	1	3	2	3	2	2	3	2	—	—	1	fm.	1
20. Kiss Vilmos r. k.	2	3	3	3	3	2	3	3	—	—	2	2	1
Klimkó József r. k.	1	2	2	3	1	2	3	2	—	—	2	2	1
Kocska József r. k. n. p.	1	2	2	3	4	1	3	2	—	—	1	fm.	1
Koczka István r. k.	2	3	2	—	3	2	3	3	3	2	2	3	1
Kosotán László ág. ev.	k	i	l	é	p	e	t	t					
25. Kölcsei Kálmán r. k. n. p.	1	2	2	2	2	1	2	2	—	—	1	fm.	1
Leitner János r. k.	3	3	4	—	4	2	4	4	3	1	1	fm.	1
Lőrincz István r. k. n. p.	1	1	1	2	3	1	2	1	—	—	1	fm.	1
Lukovics Antal r. k. n. p.	1	2	2	2	3	1	2	2	—	—	1	fm.	1
Cs. Majer Mihály izr.	1	2	2	2	2	2	3	2	—	—	1	1	1
30. Maresch Andor Emil r. k.	3	3	3	2	3	3	3	3	—	—	2	1	1
Májer Antal r. k. öszt.	1	1	1	1	1	1	1	1	—	—	1	2	2
Mák Antal r. k.	1	2	2	3	3	2	3	3	—	—	1	3	1
Mán Zoltán g. k.	1	2	2	—	3	2	3	2	1	3	2	1	2
Merkovits Ferenc r. k.	2	2	2	3	3	2	3	3	—	—	2	3	1
35. Merlák Ferenc r. k. n. p.	1	2	2	—	2	2	2	1	1	3	1	fm.	1

A tanuló neve s vallása; ösztöndíjas-e? ismétlő-e?	Vallástan	Magyar nyelv	Latin nyelv	Görög nyelv	Német nyelv	Történelem	Természettan	Mennyiségtan	Görögpótló irod.	Görögpótló rajz	Egészségtan	Testgyakorlat	Magaviselet
Mónus József ev. ref.	1	1	1	1	1	1	1	1	—	—	1	1	1
Munkhárt Gyula r. k.	2	3	3	—	4	3	4	4	3	1	2	2	2
Müller Ferenc r. k. n. p.	1	1	2	2	2	2	2	1	—	—	1	fm.	1
Ország Pál r. k.	1	1	2	—	3	1	2	2	1	3	1	1	1
40. Radics István r. k. n. p.	1	3	2	3	3	1	3	2	—	—	1	fm.	1
Reszegey Rezső r. k.	1	2	2	—	2	2	3	2	1	2	1	1	1
Rezutsek István r. k.	2	2	3	3	3	2	3	3	—	—	2	fm.	2
Roska Károly r. k.	1	2	2	2	3	2	3	2	—	—	1	fm.	2
Salamon Lajos izr.	1	3	3	2	2	1	2	2	—	—	2	3	1
45. **Steuer Izrael** izr.	1	1	1	1	1	1	1	1	—	—	1	2	1
Szalavecz Bertalan r. k.	3	3	3	—	3	2	3	3	3	fm.	2	fm.	1
Szombati István r. k.	3	3	4	—	3	2	4	4	3	4	2	2	2
Urbántsek László r. k.	1	2	3	3	1	1	2	1	—	—	1	2	2
Vári Iván r. k.	2	2	2	2	3	2	2	2	—	—	1	fm.	1
50. Weisz József r. k. n. p.	1	2	2	2	2	2	3	3	—	—	1	fm.	1
Wellibil Lajos r. k.	2	2	2	—	1	1	3	3	1	3	2	2	1
Magántanuló:													
Kovács Jenő r. k.	v	i	z	s	g.	n	e	m	t	e	t	t	

Nyolcadik osztály.

A tanuló neve s vallása; ösztöndíjas-e? ismétlő-e?	Vallástan	Magyar nyelv	Latin nyelv	Görög nyelv	Német nyelv	Történelem	Természettan	Mennyiségtan	Bölcselettan	Görögpótló irod.	Görögpótló rajz	Testgyakorlat	Magaviselet
Balogh Sándor g. k.	1	3	3	3	3	3	3	4	2	—	—	3	2
Bérczi Sándor izr.	1	2	2	2	2	1	1	1	2	—	—	1	1
Bolkis György g. k.	1	2	2	2	2	2	2	2	1	—	—	2	1
Czier Antal r. k.	1	2	2	2	2	2	2	1	1	—	—	2	1
5. Diczig Béla r. k. n. p.	1	2	3	2	3	3	2	2	1	—	—	fm.	1
Fekete Gábor g. k.	1	3	3	4	4	3	3	3	3	—	—	fm.	2
Gruber Márton r. k. n. p.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	—	—	fm.	1
Hágen János r. k. n. p.	1	2	3	2	3	3	3	2	2	—	—	fm.	1
Hirschberg Jenő r. k.	1	2	2	2	2	2	2	2	2	—	—	fm.	1
10. Horváth György r. k.	2	2	3	—	3	3	2	3	2	3	1	2	1
Imrédi Dezső r. k.	1	1	2	2	2	2	2	2	2	—	—	1	1
Keller Rudolf izr.	1	3	3	8	3	3	3	3	2	—	—	2	2
Kincsesy Antal r. k. n. p.	1	2	3	3	3	3	3	3	2	—	—	fm.	1
Kohn Sándor izr.	1	2	3	—	2	3	2	2	2	3	3	3	1
15. Koványi Jenő izr.	1	2	3	2	3	2	2	3	2	—	—	2	1
Krausz Zsigmond izr.	1	2	2	—	2	3	2	2	2	1	1	fm.	1
Kubányi Kornél r. k. n. p.	1	1	2	2	2	1	1	2	1	—	—	fm.	1
Lauritz Géza r. k. öszt.	1	3	3	3	3	3	3	3	3	—	—	2	1
Láday Dezső r. k.	2	3	3	—	3	3	3	2	3	2	2	2	1
20. **Láng György** r. k.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	—	—	2	1
Mandics László r. k.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	—	—	1	1
Marincsák Bálint r. k. n. p.	1	1	1	1	2	1	1	2	2	—	—	fm.	1
Márkus László g. k.	1	3	3	2	2	3	2	3	2	—	—	1	1
Mátyás Lajos g. k.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	—	—	2	1
25. Papolczy Albin r. k.	1	3	3	2	3	3	3	3	2	—	—	3	1
Radó Gyula izr.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	—	—	1	1
Radó Marcell izr.	1	3	3	—	2	3	3	3	3	1	1	3	1
Rákosi Ferenc r. k.	1	1	2	2	2	2	1	2	1	—	—	2	1
Rezutsek Lajos r. k.	1	2	3	2	3	3	3	3	2	—	—	2	1
30. Rimili Antal r. k.	1	3	3	3	2	3	3	3	3	—	—	2	1
Rothman Manó izr.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	—	—	2	1
Schroff Béla r. k.	1	1	2	2	2	2	1	2	2	—	—	fm.	1
Schultz Károly r. k.	1	2	3	3	2	2	2	2	2	—	—	1	1
Stecz Gergely g. k.	k	i	l	é	p	e	t	t					
35. Steinberger Vilmos izr.	2	3	3	—	3	2	3	3	3	3	3	3	2

A tanuló neve s vallása; ösztöndíjas-e? ismétlő-e?	Vallástan	Magyar nyelv	Latin nyelv	Görög nyelv	Német nyelv	Történelem	Természettan	Mennyiségtan	Bölcselettan	Görögpótló irod.	Görögpótló rajz	Testgyakorlat	Magaviselet
Suta János g. k.	1	2	3	3	3	3	3	3	2	—	—	1	1
Szabó Jenő r. k. n. p.	1	1	1	1	2	1	1	1	1	—	—	fm.	1
Szacsvay Sándor r. k.	1	2	3	2	2	2	2	2	2	—	—	1	1
Szilágyi Gábor g. k.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	—	—	2	1
40. Tóth József r. k.	1	2	3	—	3	2	2	3	1	1	2	3	1
Tréger Rezső r. k.	2	3	3	—	3	3	3	3	3	3	2	fm.	2
Ujlaky János r. k. n. p.	1	1	3	2	3	3	2	3	2	—	—	fm.	1
Varga Endre r. k.	1	2	3	—	3	2	3	3	3	2	1	fm.	1
Vári Emil r. k.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	—	—	fm.	1

VII.

Statisztikai kimutatás a tanulókról.

1. A tanulók általános áttekintése.

Osztály	Tanuló			Az osztályozott tanulók közül												Az osztályozott tanulók szüleinek polgári állása														
				vallásra nézve						anyanyelvre nézve				nyelvismeretre nézve		Őstermelő			Iparos			Kereskedő és vállalk.			Tisztviselő					
																önálló			önálló			önálló								
	fölvétetett	kimaradt vagy nem tett vizsgálatot	osztályzatot nyert	róm. kath.	gör. kath.	ev. reform.	ág. h. ev.	gör. keleti	izr.	magyar	német	román	tót	csakis magyarul beszél	tud magyarul	Nagyb. és bérlő	Kisb. és bérlő	Alkalmazott	Nagyiparos	Kisiparos	Alkalmazott	Nagykereskedő	Kiskereskedő	Alkalmazott	Állami, hatósági	Magán- és társulati	Katona	Másértelmiségi	Munkás, napszámos, szolga	Magánzó
I. A.	62	2	60	40	10	1	—	—	9	54	—	6	—	42	60	3	16	1	—	7	—	1	3	—	15	3	—	7	4	—
I. B.	60	2	58	34	9	—	—	—	15	54	3	—	1	42	58	2	12	—	3	5	2	—	8	—	4	11	4	3	4	—
I. C.	61	6	55	41	—	3	—	—	11	55	—	—	—	49	55	2	15	—	—	17	—	—	3	—	3	3	2	4	6	—
II. A.	55	5	50	35	6	4	—	—	5	49	1	—	—	38	50	3	6	4	—	6	—	—	1	—	12	—	—	12	5	1
II. B.	57	5	52	33	11	1	—	—	7	46	3	3	—	46	52	2	5	1	—	7	—	3	5	—	18	2	—	6	2	1
III. A.	43	2	41	28	7	—	—	—	6	41	—	—	—	35	41	—	8	1	—	9	—	—	7	—	3	1	—	8	2	2
III. B.	42	3	39	26	6	—	1	—	6	39	—	—	—	30	39	—	4	1	—	6	—	—	2	1	8	—	1	7	3	6
IV. A.	37	1	36	21	7	3	—	—	5	36	—	—	—	27	36	2	4	—	2	7	—	—	—	—	15	3	1	2	—	—
IV. B.	36	1	35	20	6	1	—	—	8	35	—	—	—	25	35	—	10	1	—	10	—	—	6	—	2	4	—	2	—	—
V.	46	3	43	29	5	1	—	—	8	43	—	—	—	37	43	1	6	—	—	11	—	—	5	2	5	6	—	7	—	—
VI.	52	4	48	29	8	2	—	—	9	47	1	—	—	39	48	2	12	—	2	6	—	—	2	—	14	4	—	5	1	—
VII.	52	3	49	38	3	2	—	—	6	49	—	—	—	42	49	1	10	4	—	9	—	—	—	—	9	4	—	8	—	4
VIII.	44	1	43	28	6	—	—	—	9	43	—	—	—	39	43	1	7	—	—	5	—	2	4	—	9	4	—	4	1	6
Összesen	647	38	609	402	84	18	1	—	104	591	8	9	1	491	609	19	115	13	7	105	2	6	46	3	117	45	8	75	28	20

2. A megosztályozott tanulók honosság szerint.

	I. A. osztályban	I. B. osztályban	I. C. osztályban	II. A. osztályban	II. B. osztályban	III. A. osztályban	III. B. osztályban	IV. A. osztályban	IV. B. osztályban	V. osztályban	VI. osztályban	VII. osztályban	VIII. osztályban	Összesen
Szatmár-Németiben	16	15	25	13	13	13	21	14	9	14	12	13	16	194
Szatmár vármegyei	29	15	24	17	15	18	7	10	20	16	19	13	11	217
Bereg „	3	2	—	—	—	—	2	3	2	—	1	3	—	16
Ugocsa „	2	4	2	2	3	1	1	1	3	1	2	2	2	26
Máramaros „	3	5	—	4	2	1	5	—	—	4	4	5	5	38
Pest „	2	1	1	—	4	1	—	—	—	—	—	—	1	10
Más „	5	14	3	14	15	7	3	8	1	8	9	13	6	106
Külföldi „	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	2
Összesen	60	58	55	50	52	41	39	36	35	43	48	49	43	609

3. Az osztályzat áttekintése.

A tanulmányi előmenetel a rendes tantárgyakat véve								A magaviselet			
Osztályban	Osztályzatot nyert összesen	Felsőbb osztályba léphet minden tantárgyból: jeles	legalább jó	legalább elégs.	egy tantárgyból elégtelen (javító vizsg. bocsáttatik)	Nem léphet felsőbb osztályba: két tárgyból elégtelen	több tárgyból elégtelen	jó	szabályszerű	kevésbbé szabályszerű	rossz
I. A.	60	6	8	33	1	3	9	47	11	—	—
I. B.	58	1	13	30	7	1	6	33	25	—	—
I. C.	55	3	7	32	4	—	9	43	12	—	—
II. A.	50	5	16	25	1	—	3	42	8	—	—
II. B.	52	2	12	28	4	3	3	27	25	—	—
III. A.	41	2	9	26	3	—	1	29	10	—	—
III. B.	39	—	2	22	5	2	9	18	18	3	—
IV. A.	36	2	3	16	1	1	10	17	18	—	—
IV. B.	35	5	4	26	—	—	—	28	7	—	—
V.	43	2	9	20	7	3	2	30	10	1	—
VI.	48	5	5	36	2	—	—	30	18	—	—
VII.	49	4	6	32	3	1	3	40	9	—	—
VIII.	43	8	10	23	1	1	—	38	5	—	—
Összesen	609	45	104	349	39	14	55	422	176	4	—
		82·27%				17.73%					

Az érettségi vizsgálatok eredményének áttekintése.

a) Irásbeli vizsgálat.

Jelentkezett	Vizsgáltatott	Feladvány	Jelesen	Jól	Kielégitően	Elégtelenül
			oldották meg			
42	42	I. **A magyar nyelvből:** Irodalmunk kiválóbb történelmi époszainak jellemzése az egység és a cselekvény szempontjából .	18	10	9	5
		II. **A latin nyelvből:** Titi Livi Ab Urbe Cond. Lib. XXXVI. cap. 36—37. . . .	9	11	22	—
		III. **A mennyiségtanból:** 1. Algebrai: Egy utas 44 km. utat tett meg; az utolsó napon 12 km-nyire haladt. Hány napig volt úton, s mily utat tett meg az első napon, ha minden következő napon $^2/_3$ km-rel többet haladt, mint az előzőn?				
		2. Mértani: Meghatározandó egy kétélü szabályos gúla súlya. A gúla alapéle 3·58 dm, oldaléle 10 dm és fajsúlya 7·6	15	13	13	1

b) a szóbeli vizsgálat után.

amelyre bocsáttatott	amelyet kiállott	érettnek nyilvánittatott			Az érettségit végzettek közűl									
		jelesen	jól	egyszerűen	theologiai	jogi	tanári	orvosi	gazdasági	katonai	mérnöki	kereskedelmi	vegyészi	erdészeti
					pályára készül lépni									
41	41	15	12	14	11	13	3	1	2	2	3	2	1	3

Az érettségi vizsgálatot sikerrel állotta ki 41 ifjú.

Jeles fokozattál érettek 15-en: Czier Antal, Gruber Márton, Kubányi Kornél, Láng György, Mandics László, Marincsák Bálint, Mátyás Lajos, Radó Gyula, Rákosi Ferenc, Rothman Manó, Schultz Károly, Szabó Jenő, Szilágyi Gábor, Vári Emil, Zsilinszky István.

Jó fokozattal érettek 12-en: Bérczi Sándor, Bolkis György, Diczig Béla, Hirschberg Jenő, Imrédi Dezső, Koványi Jenő, Márkus László, Schroff Béla, Szacsvay Sándor, Tóth József, Ujlaky János, Varga Endre.

Egyszerüen érettek 14-en: Hágen János, Horváth, György, Keller Rudolf, Kincsesy Antal, Kohn Sándor, Krausz Zsigmond, Lauritz Géza, Láday Dezső, Papolczy Albin, Radó Marcell, Rezutsek Lajos, Rimili Antal, Steinberger Vilmos, Suta János.

Jegyzet. Az 1906/7. isk. év kezdete előtt magánvizsgálatot tettek: Horváth Kálmán és Srót Ödön az I. osztályról, Zsilinszky István a VIII. osztályról.

VIII.

Tanszerek gyarapodása.

A) Tanári könyvtár.

I. ***Vallástan.*** —
II. ***Magyar nyelv és irodalom.*** 12 mű (vétel), 3 (ajánd.).
III. ***Classica philologia.*** 1 mű (vétel), 1 (ajánd.).
IV. ***Német nyelv és irodalom.*** —
V. ***Történelem.*** 10 mű.
VI. ***Földrajz.*** 7 mű.
VII. ***Államtudományok.*** 1 mű.
VIII. ***Természetrajz.*** —
IX. ***Mennyiségtan.*** 2 mű.
X. ***Természettan.*** 1 mű.
XI. ***Bölcsészet, paedagogia.*** 5 mű (vétel), 1 (ajánd.).
XII. ***Vegyes.*** 5 mű (vétel), 2 (ajánd.).
XIII. ***Folyóiratok.*** 24 mű.

B) Természetrajzi tár.

Új beszerzés nem volt.

C) Vegytani tár.

Uj beszerzés nem volt.

D) Természettani szertár.

Vétel útján szereztetett 12 drb.

E) Szemléltető képek.

Új beszerzés nem volt.

F) Rajztár.

Vétel útján szereztetett 22 drb.

G) Földrajzi tár.

Vétel útján szereztetett 8 drb.

H) Torna-szertár.

Vétel útján szereztetett 14 drb.

IX.

Ösztöndíjak, jutalom és segélyezés.

I. Ösztöndíj-alapok.

A szatmár-egyházmegyei alapitványi pénztárban van a Szatmár-Németi kir. kath. főgimnázium róm. kath. vallású tanulói számára tett három ösztöndíj-alapitvány: *Obermayer* András szatmári nagyprépostnak, *Rudolff* Pál szatmári kanonoknak és Dr. *Lengyel* Gézának alapitványa. Az elsőből 6, a másodikból 3 jóviseletű és szorgalmas tanuló kap évenként 200—200 korona, a harmadikból 2 tanuló 80—80 korona ösztöndíjat. Ezen ösztöndíj-alapitványok megüresedett helyeit az alapítók végrendelkezései szerint a *szatmári káptalan* adományozza.

Ösztöndíjas tanulók az 1906.—907. tanévben.

a) **Jövedék bírsági-alapból** 200 korona ösztöndíjat élvez:
Oravecz Gyula V. o. tanuló.

b) **Alapy**-féle 420 koronás ösztöndíjat élvez:
Gönczy István VII. o. tanuló.

c) **Obermayer**-féle alapból 200 korona ösztöndíjat élveztek:
Lauricz Géza VIII. osztályú tanuló,
Mayer Antal VII. „ „
Schőber Emil VI. „ „
Radlinszky Ernő V. „ „
Fodor Gyula II. A) „ „
Szálka Béla II. A) „ „

d) **Rudolff**-féle alapból 200 korona ösztöndíjat élveztek:
Ilosvay Lajos VI. osztályú tanuló.
Erdős József IV. B) „ „
Tatz Kálmán III. B) „ „ .

e) **Dr. Lengyel Géza**-féle alapból 80 kor. ösztöndíjat élveztek:
Orbók Kálmán III. A) osztályú tanuló.
Lenkey Henrik I. B) „ „

A 13 tanuló ösztöndíjának **összege 2580 korona.**

II. Jutalmazás.

a) Jutalomdíj-alap.

1. **Dr. Kádár Ambrus** szatmári székesegyházi kanonok „Divéky jutalomdíj" című alapítványa (200 korona) olyan jóviseletű tanuló jutalmazására, ki a természettanban vagy természetrajzban legkiválóbb előmenetelt tanusit.

A „Divéky jutalomdíj"-at ez évben Czumbel Lajos VI. o. t. kapta a természetrajz tanulásában tanúsított szorgalmáért.

2. „**Jandrisics János emlék-alapítvány**" 300 korona. Alapitották az 1878. évben érettséget tettek 15 éves találkozójuk emlékére.

Ezen alapitvány évi kamatát azon tanuló ifjú kapja, aki a hazai történelemben a legalaposabb készültséget tudja felmutatni az érettségi vizsgálaton.

Az érettségi vizsgáló-bizottság ez évben a 15 koronányi jutalmat Mátyás Lajos jelesen érett ifjúnak itélte oda.

3. „**Krausz Károly-alap**" (62 kor. 16 fill.) III. oszt. róm. kath. vallású szegény tanulók közül a legjobbnak karácsonyi ajándékra.

Ez évben ajándékot kapott: Csákányovszky Ferenc III. a) oszt. tan.

4. „**Szatmári királyi katholikus főgimnázium tanári karának millenniumi alapítványa**" (1000 korona).

Ezen összegnek évi kamatjai a kereszténységnek a magyar nemzetre gyakorolt felemelő hatását tárgyaló évenkint kitűzendő pályakérdés díjául adatnak ki gimnáziumunkban olyan katholikus vallású tanulónak, ki legalább az utolsó három évet iskolánkban töltötte.

A díjat Marincsák Bálint jelesen érett ifjú nyerte el, Kincsessy Antal érett ifjú dicséretet aratott.

5. „**Beniczky István jutalomdíj-alap**" (400 korona).

A tőke kamatából évenként két tanuló jutalmazandó egyenlő összeggel és pedig olyanok, kiknek egyike a latin nyelv, másika a mennyiségtan tanulásában mutat fel kiváló előmenetelt.

A latin nyelvben tanusított előmenetelért Rothmann Manó VIII. oszt. tanuló,

a mennyiségtanban tanusított előmenetelért Mónus József VII. oszt. tanuló jutalmaztattak.

6. „**Hehelein Károly jutalomdíj-alap**" (800 korona).

Alapították azon férfiak, kik az 1871. évben érettségi vizsgálatot tettek 1901. évi szeptember 30.-ikán tartott 30 éves találkozójuk alkalmával.

A tőke kamatát olyan ifjú kapja jutalmul az évzáró ünnepélyen, ki a latin nyelvben, vagy a görög nyelvben a szokottnál kiválóbb eredményt mutat fel.

Ezen évben 40 korona jutalmat kapott Mandics László VIII. oszt. tanuló.

7. „**Ifj. Lengyel Géza jutalomdíj-alap.**" Alapította Dr. Lengyel Márton korán elhunyt, példás életű fia emlékére 1902. évi május 27.-én. A tőke 500 korona. Kamatát példás életű, szegény sorsú róm. kath. ifjú kapja karácsonyi ajándékul.

Ez évben a jutalmat Váry Emil VIII. oszt. tanulónak itélte oda a tanárkar.

8. „**Mizsey Imre jutalomdíj-alap**" (500 korona).

A tőke kamatait két példás életű ifjú kapja. Ez évben egyenként 12 korona 50 fillér jutalmat kaptak: Holczmann Győző IV. A) oszt. és Spetka Béla IV. B) oszt. tanuló.

9. „**Lengyel Ervin Géza jutalomdíj-alap**" (500 korona).

Alapították forrón szeretett, kiválóan jeles és kedves kis fiuk, néhai Lengyel Ervin Géza emlékére Lengyel Endre és Korbuly Nina.

A tőke kamatát kapja a megboldogult osztálytársai közűl valamelyik róm. kath. vallású tanuló.

Ezeknek az intézetből való eltávozása után az I. oszt. valamelyik érdemes, róm. kath. vallású tanulója.

Ez évben jutalmaztatott Skapinyák Jenő V. oszt. tanuló.

10. „**Jászapáti Névtelennek jutalomdíj-alapja.**"

Szorgalmas, jóviseletű tanuló jutalmazására 100 kor. alaptőke.

A jutalmat ez évben Átyim János II. A) oszt. tanuló kapta.

11. „**Aiben Mátyás jutalamdíj-alap**" (227 korona).

Alapították az 1892. évben érettségi vizsgálatot tett férfiak 1902. évi találkozójuk alkalmával.

A tőke kamatát olyan 5—8 osztályú ifjú kapja jutalmul, ki a magyar nyelv és irodalomban tanusít kiválóbb előmenetelt.

Ez évben e jutalmat Gruber Márton VIII. oszt. tanulónak itélte oda a tanárkar.

12. **„Koller Pál jutalomdíj-alap“** (400 korona). Alapította Koller Pál földbirtokos gimnáziumunk visszaállittatásának 100 éves évfordulója megünneplése alkalmából annak emlékére, hogy két fia a jubiláris évben a gimn. VIII. osztályának növendéke volt.

Az alapitvány kamatait évenként mindenkor egy összegben azon tanuló kapja, aki a zenében legszorgalmasabbnak és legnagyobb tehetségűnek találtatott, tekintet nélkül arra, hogy az intézetben, vagy az intézeten kívül nyert a zenében oktatást.

Ezen évben jutalmaztatott Leitner N. János VII. oszt. tanuló.

13. **„Ratkovszki-jubileumi alap.“**

Alapító levél.

A Szatmárnémeti kir. kath. főgimnázium 1905—6. tanévi növendékei szeretett igazgatójuknak, Ratkovszki Pálnak, 25 éves tanári jubileuma alkalmával 400, azaz négyszáz koronát adtak össze jutalomalap létesítésére, hogy hálájuknak és szeretetüknek maradandó módon is kifejezést adjanak.

1. Az alapítvány neve: „Ratkovszki-jubileumi alap.“

2. Az alapítvány összege 400, azaz négyszáz korona.

3. Az alapítvány kamatát évenként olyan tanuló kapja, aki az érettségi vizsgálaton a vizsgáló bizottság itélete szerint a legnagyobb tájékozottságot és a legalaposabb készültséget mutatja föl a magyar irodalomból.

4. Az összeg kezelésével örök időkre a Szatmár-Németi kir. kath. főgimnázium igazgatóját bizzuk meg.

A jelen alapító levelet a mai napon három példányban kiállitottuk és az összeggel együtt a gimn. igazgatójának átadtuk.

Szatmár-Németi, 1906. junius 30.-án.

A gyűjtő-bizottság megbizásából:

Scheffler János s. k. **Nagy János** s. k.

Tatz László s. k.

Ez évben jutalmaztatott Zsilinszky István jelesen érett ifjú.

14. **„Ratkovszki Pál jutalomdíj-alap.“** Alapitották azon férfiak, kik ezen gimnáziumban 1891. évben érettségi vizsgálatot tettek s 1901. évi julius havában 10 éves találkozóra gyűltek. Az alapító levél még nincs kiállítva. A tőke ezen évi kamatát, 10 kor., Ilosvay Lajos VI. oszt. tanuló kapta a mennyiségtan tanulásában tanusított szorgalmáért.

b) Esetleges jutalmak.

1. **Kádár Ambrus dr.**, pápai praelátus, kanonok úr 2 darab 20 koronás aranyat ajándékozott olyan példás életű két ifjú jutalmazására, kik a vallástanban kiváló előmenetelt mutattak fel. Jutalmaztattak: Láng György VIII. oszt. és Varju Vilmos IV. osztályú tanulók.

2. **A rajzban való kiválóság** jutalmazására *Ócsvár Rezső* és *Papp Aurél* tanárok díszokleveleket készíttettek saját költségükön. Jutalmaztattak: Krausz Zsigmond VIII. oszt. tan., Radó Marcell VIII. oszt. tan., Kiss Vilmos VII. oszt. tan., Leitner János VII. oszt. tan., Mónus József VII. oszt. tan., Gőbl József VI. oszt. tan., Dán Antal V. oszt. tan., Nyikorán József V. oszt. tan., Kovásznay László V. oszt. tan., Holczmann Győző IV. A) oszt. tan., Edelmann Miksa IV. A) oszt. tan., Erdős József IV. B) oszt. tan., Papp József III. A) oszt. tan., Tatz Kálmán III. B) oszt. tan., Szálka Béla II. A) oszt. tan., Pálfi Pál II. B) oszt. tan. és Fischer János I. C) osztályú tanuló.

3. **A helybeli Népbank** adományából, mely ezen értesitőben a a „Pénzbeli segélyezés" 3.-ik pontjában van felemlitve, 10—10 koronát kaptak: Majdik Zoltán I. C) oszt. tan., Tenyák Sándor II. A) oszt. tan., Heringer Mihály VI. oszt. tan. és Urbántsek László VII. osztályú tanuló.

4. **Testgyakorlatban jeleskedők jutalmazása.** A tornázásban jeleskedők jutalmazására *dr. Kádár Ambrus* praelátus, kanonok úr, *dr. Fejes István* ügyvéd úr, a *helybeli torna-egyesület* 1—1 darab 10 koronás aranyat ajándékoztak. Ezen adományokból egy-egy 10 koronás aranyat kaptak: Fábry Károly VII. oszt. tan., Maresch Andor VII. oszt. tan., Lassu Imre VI. oszt. tan. — Jutalmul könyveket kaptak: Gajdos József VII. oszt. tan., Maresch Pál VI. oszt. tan., Fábry Dezső V. oszt. tan., Erdélyi Traján V. oszt. tan., Jászay Jenő V. oszt. tan. és Martin Ferenc IV. B) osztályú tanuló.

5. **A Vallás- és Közoktatásügyi Nm. Miniszterium** a Fekésházy-alapból, a magyar nyelv és irodalomból legkiválóbb növendékek jutalmazására, 4 darab díszkötésű művet küldött intézetünknek.

6. **A Reizer János-féle könyvkereskedés** 15 darab díszkötésű könyvet ajándékozott jeles előmenetelű tanulók jutalmazására.

7. **Lővy Miksa** 6 darab díszkötésű könyvet ajándékozott jeles tanulók jutalmazására.

8. **Huszár Aladár** 6 darab könyvet ajándékozott jeles előmenetelű tanulók jutalmazására.

9. **Weisz Izsák** antiquarius 5 darab díszkötésű könyvet ajándékozott jeles tanulók jutalmazására.

A könyveket jeles és jó előmenetelű ifjak kapták.

c) Pénzbeli segély.

1. **A szatmár-egyházmegyei alapítványi pénztárból,** — a Frinth-féle alapítvány, báró Fischer István szatmári püspök, utóbb egri érsek és Kállay György egri kanonok, — szegény tanulók segélyezésére tett alapítványaik kamataiból a méltóságos és főtisztelendő megyés püspök úr adományozása és kijelölésével a jelen iskolai évben 23 tanuló nyert évi segélyül összesen 1040 koronát.

2. **Hehelein Károly** praelátus, kanonok úr egy tanuló élelmezésére 300 koronát adott.

3. **A helybeli Népbank** négy, szegény sorsú tanuló segélyezésére 40 koronát ajándékozott.

4. **Demjén Sándor** postafőnök úr egy, szegény sorsú, árva tanuló segélyezésére 10 koronát adományozott; ez összeget Erdős Jenő III. A) osztályu tanuló kapta.

A pénzbeli segély és jutalom összesen 1966 korona.

d) Évi ellátás.

1. **A Hám János szatmári püspök** által alapított s a Jézustársasági atyák gondos vezetése alatt álló püspöki konviktusban, alapítványi helyeken, 33 gimnáztumi tanuló és 2 az atyák kegyességéből részesül teljes ellátásban.

Egy tanuló évi ellátását 400 koronába számítva, a 35 tanuló évi ellátására fordított összeg **14.000 korona.** Ugyanazon konviktusban 17 tanuló a jelen iskolai évben is ebédet kapott, melynél 1 tanuló után 100 koronába számítva, a pénzérték **1700 korona.**

2. **A néhai Irsik Ferenc** pápai praelátus, szatmári apátkanonok által alapított internátusban 18 gimnáziumi tanuló részesült a jelen tanévben teljes ellátásban; egy tanuló évi ellátását 240 koronába számítva, **4320 korona,** 5 tanuló ingyen élelmezést kapott, ami **500 korona** értéket képvisel.

3. **A helybeli apáca-kolostorban** 11 gimnáziumi tanuló láttatott el a jelen iskolai évben ebéd- és vacsorával; egy tanuló után 240 koronát számítva, a 11 tanuló évi ellátása **2640 korona** összegnek felel meg.

4. **A Pázmány-konviktusban** 35 tanuló részesült teljes ellátásban; ezek közül 2 teljesen díjtalanul, 6 negyedrész díjért, 9 féldíjért láttatott el, 18 kisebb-nagyobb kedvezményben részesült. Egy-egy tanuló ellátása 400 koronába került; a nyújtott segély összege **5500 koronát** tesz.

A teljes és részben való ellátás összes pénzértéke .	28.660 kor.
Az ösztöndíjak összege	2.580 kor.
A pénzbeli segély és jutalom	1.960 kor.
Összes segélyezés:	33.200 kor.

e) Utazási alap.

A tőke 1092 korona; kamata a szegényebb sorsú tanulók kirándulásának lehetővé tételére fordíttatik.

Ezen évben megjelent az intézet 44 növendéke Kassán és részt vett a II. Rákóczi Ferenc temetésén.

A kirándulók az utazási alapból 230 korona segélyt kaptak.

X.

Tudnivalók.

A) Az iskolába-lépés föltételei.

1. A főgimnázium **első osztályába** felvétetni óhajtó tanuló és az intézet **magasabb osztályaiba más intézetből** jelentkező tanuló tartozik felmutatni:

a) születési bizonyítványát;

b) előző évi iskolai bizonyítványát;

c) ujra-oltási bizonyítványát.

2. A gimnázium **első osztályába** csak olyan tanuló vehető fel, ki a 9. életévét betöltötte és a 12.-et túl nem haladta. (A 12 évesnél idősebbek csak a tanári testület beleegyezése esetén vehetők fel.)

3. A felvétel szabályszerűen az iskolaév bezárása után 2 napon s az illető iskolai év első napjain, szeptember 2., 3., 4.-én eszközölhető.

4. Felvételre mindenik tanuló **személyesen** és pedig a szülők valamelyike, vagy ezek megbizottja kiséretében tartozik jelentkezni s előző évi bizonyitványát akkor is be kell mutatnia, ha ezen intézetnek volt előző évben a növendéke.

5. Felvétel alkalmával mindenik tanulónak fizetnie kell:

felvételi dij cimén	8 K — f-t;
értesítőre, ifjúsági könyvtárra és utazási alapra	3 K — f-t;
a kath. vallásúaknak énektanításért . . .	1 K — f-t;
tanulói igazolványért	— K 20 f-t.

6. *Az egész évi tandíj 60 korona; ez összeget négy részben lehet fizetni; az első részletet október 11.-éig, a másodikat november 20.-áig, a harmadikat március 5.-éig, a negyediket április 20.-áig be kell fizetni. A befizetésnek a kijelölt napokat magában foglaló egy hét tartama alatt kell megtörténnie. Aki kellő időre eleget nem tesz kötelezettségének, az iskola látogatásától eltiltatik.*

7. Szegény tanulók tandijelengedésben részesülhetnek, ha jól tanulnak s ha jó viseletűek. Tandij elengedéseért a gimnázium igazgatójához

kell folyamodni s egy éves keletűnél nem régibb szegénységi bizonyítványt kell a kérvényhez csatolni. A kérvény bélyegmentes. Tandíjelengedést csak olyan tanuló nyerhet, ki a köteles tárgyak nagyobb részében **legalább jó eredményt s jó magaviseletet** tanusít.

Folyamodni minden tanévben kétszer lehet és pedig szeptemberben 15.-éig és februárban szintén 15.-éig.

E) Az 1907.—1908. iskolai évre vonatkozó tudnivalók.

A vallás- és közoktatásügyi miniszter 1894. évi 50667. sz. rendelete szerint a középiskolák valamennyi osztályába a beiratások már a tanév végén is eszközölhetők. Ehhez képest iskolánkba junius 29.-én, 30.-án és julius 1-én lehet beiratkozni és pedig 29.-én az évzárás után, 30.-án és julius 1.-én pedig 9 órától 12 óráig.

1. A tanév végén beirt tanulók az igazgatónál hagyják iskolai bizonyitványaikat s megkapják a rendes beiratkozási igazolványt.

2. A felvételi díjak e tanulóktól is azonnal beszedendők. Ha a tanév végén felvett tanulók a jövő tanév elején *szeptember 4.-ig bezárólag* az osztályfőnöknél személyesen nem jelentkeznének, nemcsak a belépésre való jogosultságukat, hanem a befizetett felvételi díjat is elvesztik.

3. Levélben vagy írásban való jelentkezésnek helye nincs.

Az 1907.—1908. iskolai évre szeptember hóban is lehet jelentkezni. E célból az I. és II. osztályba lépő tanulók folyó évi szeptember 2.-án, a III. és IV. osztályba lépők szeptember 3.-án, az V., VI., VII. és VIII. osztályba lépők szeptember 4.-én délelőtt 9 órától 12.-ig jelentkezzenek az igazgatónál.

Az iskolába fölvétetni óhajtó ifjú köteles magát orvosi vizsgálatnak alávetni; e vizsgálatot az iskolaorvos díjtalanul eszközli.

Akik **két tárgyból kaptak elégtelen jegyet,** javitóvizsgálatra való bocsátásra a kassai tankerületi kir. főigazgatótól kérhetnek engedélyt. A kérvényekre **1 koronás át nem irt bélyeg kell, mellékelni kell hozzá az ezen évi bizonyitványt.** A kérelmet **a főigazgatóhoz kell cimezni s az igazgatóhoz kell beadni julius 6.-ig.**

Akik pótló vagy javitó vizsgálatra engedélyt nyernek, azok közül a volt I., II., III. osztálybelieknek aug. 30.-án, a volt IV., V., VI., VII. osztálybelieknek aug. 31.-én, mindkét napon délelőtt 8 órakor kell az igazgatóságnál vizsgálatra jelentkezniök.

A magánvizsgálatot és egész osztályról pótló vizsgálatot tevők aug. 30.-án 8 órakor tartoznak az igazgatónál jelentkezni.

A kir. kath. főgimn. igazgatósága.

XI.

Pázmány-konviktus.

BEVÉTEL.

		Kor. fill.
1.	Pénztári maradvány 1905.—1906. évről . .	972·06
2.	Lehóczky Jánosné-féle alapítvány 1906. évi kamata	75·—
3.	Elhelyezett tőkék kamata	661·65
4.	Földtehermentesítési 200 K kötv. szelvény .	8·—
5.	Gőzmalmi 1½ részvény 1906. évi osztaléka .	45·—
6.	Kedvezményes ellátásban részesült tanulóktól .	8006·—
7.	Visszafizetett tőkékből	4000·—
8.	Mult évről hátralékban maradottaktól . . .	220·—
9.	Mult évi kiadási többlet visszatérítéséből . .	136·51
10.	Groszmann Adolf porcsalmai birtokos adománya	50·—
11.	Fölkel Béla tanár adománya	10·—
12.	Gróf Károlyi erdődi uradalma 1904/5—1906/7. évekre	453·60
13.	Szatmár-Németi város 1000 kor. 1907. évi kamatául és adományul	120·—
14.	Szatmári Takarékpénztár-egyesület adománya .	50·—
15.	Szatmári Népbank Részvénytársaság adománya	30·—
16.	Szatmári Kereskedelmi- és Iparbank adománya	30·—
17.	Szatmári Termény- és Hitelbank adománya .	35·—
18.	Szatmár vármegyei Takarékpénztár rt. adománya	30·—
19.	Szatmári Gazdasági és Iparbank adománya .	20·—
20.	Egy értesítő másodlati díja	2·—
	összesen	14.954.82

KIADÁS.

	Kor. fill.
1. 35 növendék ellátásáért	6573·52
2. Háztartási egyéb költség	1597·90
3. Amortizáció	489·62
4. Tőkésítés	5000·—
	13.661·04

Vagyoni állapot az 1906.—1907. év végén.

1. Pénztári készlet	1293·78
2. Tőkésített pénz	25.502·77
3. Aláirásilag biztosított alapitványok	1000·—
4. Lehóczky Jánosné-féle alapitvány	600·—
5. Soltész Imre alapitványa (alapit. pénztárban)	500·—
6. Földtehermentesitési kötvény	200·—
7. Gőzmalmi 1½ részvény	300·—
8. Pázmánysajtó kötvény 4 drb.	400·—
9. Az intézet felszerelési leltára 10% leütéssel	1000.—
10. Az intézeti házastelek értéke a teherül rajta levő 6050 kor. amortizációs kölcsön levonása után	14550·—
	45.346·55

Ehhez járul egy bazilika-sorsjegy, a 3924. sorozat 011. számú és egy szerb nyeremény-sorsjegy, a 6766. sorozat 40. számú.

Fogadják a kegyes alapitók, pártolók és adományozók forró köszönetét az intézet elöljáróságának s a segélyre szoruló ifjaknak.

Ratkovszki Pál,
elnök.

Dr. Fodor Gyula,
alelnök.

Fölkel Béla,
pénztáros.

TARTALOM.

1. A hajdani Szatmárvár helye, neve és keletkezése . 3
2. Nagy József nekrológja 23
3. Az iskola 1906.—907. életéről 25
4. Tanári testület 40
5. Az 1906.—907. évi tanitás tárgyának kimutatása . 43
6. Tanulók érdemsorozata 68
7. Statisztikai kimutatás a tanulókról 93
8. Tanszerek gyarapodása 97
9. Ösztöndíjak, jutalmak és segélyek 99
10. Tudnivalók 106
11. Pázmány-konviktus 108